

české vězeňství

Jaro ve Všeřdech

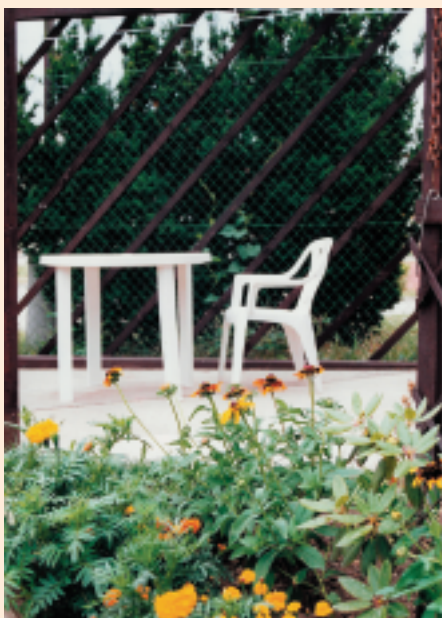

Věznice Všeřdy připravila pro odsouzené s poruchou osobnosti a chování způsobenou užíváním psychotropních látek zajímavý projekt.

Týká se zejména vzdělávání v učebních oborech a záučních kurzech a obsahuje i širokou škálu zájmových činností. Kroužek truhlářů například vyrábí pomůcky pro mateřskou školu, které slouží k výuce jemné motoriky, ale patří sem i různé sportovní akce, akvaristika a chovatelství a práce na zahradě. Ta je teď na jaře plná pestrobarevných květin.

Mgr. Jan Řepka

Představujeme projekt PPP

Usnesení vlády č. 76 ze dne 19. ledna 2005 k pilotním projektům Partnerství veřejného a soukromého sektoru uložilo ministru spravedlnosti předložit do 31. 3. 2005 do druhé vlny pilotních projektů vedle výstavby čtyř justičních areálů také projekt výstavby věznice s kapacitou 500 ubytovacích míst. Obdobné projekty jsou jako součást reformy veřejných rozpočtů v zahraničí označovány jako „PPP“ (Public and Private Partnerships). Od roku 2005 se tedy do projektů PPP zapojila také Vězeňská služba ČR.

Vládní politika deklaruje podporu profesionálně řízené realizace PPP projektů, současně řeší úlohu regulace a regulátora za účelem posílení fiskální disciplíny.

PPP projekty v ČR již existují, ale slabou stránkou jsou zejména právní překážky, nepřipravenost resortů kvalifikovaně vybírat řešení a dosud rovněž není monitorován dopad do budoucích státních rozpočtů. Regulátorem a metodikem je ministerstvo financí a jím zřízené PPP Centrum, a. s., které bude při provádění PPP projektů zadavatelům k dispozici.

Podstatou projektu výstavby nové věznice je vybudování vězeňského areálu typu s ostrahou a prostor pro zacházení, volnočasové aktivity a zaměstnávání osob ve výkonu trestu, včetně následného provozování v časovém horizontu 25 až 30 let. Z hlediska umístění se uvažuje o lokalitě na Moravě, ve směru osy sever–jih. Cílem projektu je vybudování věznice, kde plocha na osobu bude 6 m² s ubytováním odsouzených maximálně po dvou v jedné místnosti. Kapacita objektu musí umožňovat aplikaci moderních poznatků do penitenciární praxe, vytvořit podmínky pro specifický přístup k zacházení, řešit výrobní plochy, provozní prostory a zázemí pro zaměstnance. Ministerstvo spravedlnosti bude zadavatelem projektu s využitím typu DBFO (Design, Build, Finance, Operate – navrhni, postav, financuj, provozuj).

Předpokládaná potřeba se jeví jako investičně jednorázová ve výši 1,1 mld. Kč ze soukromých zdrojů. V dalších letech projektu bude třeba ročně asi 11 až 33 mil. Kč na reprodukci majetku, na úhradu provozních nákladů se předpokládá přibližně 135 mil. Kč. Objem prostředků na platy příslušníků VS ČR bude hrazen z rozpočtových prostředků Vězeňské služby České republiky.

Projekt vede k zvažování rizik a nutné fiskální opatření. Rizika finanční a stavební, ale i rizika kvality ponese soukromý sektor. Riziko dlouhodobého závazku vyplývající z projektu, úhrada poskytování služeb se všemi daňovými zátěžemi, riziko zajištění dynamické bezpečnosti a jiná rizika spočinou na Vězeňské službě ČR.

Časový harmonogram předpokládá: v roce 2005 zpracování a předložení pilotního projektu, v roce 2006 schválení zadání veřejné zakázky, výběr strategického partnera a uzavření smluvního vztahu, v roce 2007 zahájení výstavby, v letech 2008 až 2009 ukončení stavby a po roce 2033 převod majetku na VS (nebo prodloužení smluvního vztahu).

První pracovní verze byla projednána 28. 2. 2005 s PPP Centrum, a.s. Bude-li projekt schválen, vznikne nová ubytovací kapacita, která je zcela nezbytná k řešení současné přeplněnosti stávajících vězeňských zařízení. V etapě přípravy nás však čeká zvládnutí vysoce odborných prací, sledování a vyhodnocení dostupných zahraničních zkušeností z funkčních projektů ve vězeňství.

*Ing. Radoslava Hüttnerová,
ředitelka ekonomického odboru GR VS ČR*

Z obsahu čísla 2/2005

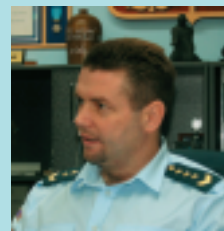
Radost jako výchovný prvek

Reportáž o zájmové činnosti vězňů v plzeňské věznici, která tvoří důležitou složku programů zacházení.

str. 4–6

Profesionál a manažer

Po roce 1989 represivní přístup k vězňům vystřídal humánní pojetí výkonu trestu. Došlo k personálním změnám, objevili se mladí a odborně zdatní lidé, kteří pochopili nové úkoly i potřeby českého vězeňství. Jedním z nich je plk. Mgr. Luděk Kula, nový generální ředitel Vězeňské služby České republiky.

str. 10–11

Bezpečnostní rizika v našem vězeňství

V poslední době dochází ke změně pořadí tradičních priorit v oblasti bezpečnosti. Dříve byl v popředí úkol: uhlídat a dohonit. Dnes to znamená najít mobily a drogy. A zvyšuje se i frekvence nových pojmů: korupce a nedovolené styky.

str. 16–17

Inspirace pro český detenční ústav

Uvažuje se o ústavu, který bude mít přímou návaznost na logistické zázemí některé z našich věznic, ale které bude také dostupné pro odborníky – externisty z oblasti psychiatrie. Půjdeme specificky českou cestou, kde správu a střežení bude zajišťovat vězeňská služba a odborné zacházení externisté z oblasti zdravotnictví. Kapacita takového zařízení bude 100–120 míst. Zahraniční zkušenosti ukazují, že potřeba bude časem daleko vyšší.

str. 24–25

V zdravém těle zdravý duch

Rozhovor s plk. Pavlem Schrötterem o sportovní činnosti vězeňské služby.

str. 32–33

Zprávy

Zpravodajství z generálního ředitelství VS ČR a organizačních jednotek vězeňské služby.

str. 2–3, 7–9, 36–38

Foto na obálce: Věznice Plzeň (1. strana), listina s pečeti vyrobená odsouzenými z plzeňské věznice (4. strana)
Autor: Lubomír Bajcura

O čem jednali ředitelé organizačních jednotek ve Šlovicích

ŠLOVICE • Zřízení prvního detenčního ústavu v České republice, o němž rozhodla vláda ČR, bylo jedním z hlavních témat celorepublikové porady ředitelů organizačních jednotek (OJ) Vězeňské služby České republiky, která se konala ve dnech 23.–24. 2. 2005 v zotavovně Šlovice. Generální ředitelka VS ČR Mgr. Kamila Meclová v této souvislosti zdůraznila, že s největší pravděpodobností bude takovýto subjekt zajišťovat vězeňská služba, ale zatím není rozhodnuto, zda v jejím případě půjde pouze o výkon ostrahy detenčního zařízení, nebo zda bude zabezpečovat i péči o jeho pacienty. Podle jejích slov je však vybudování detenčního ústavu naprosto nezbytné a je škoda, že v naší republice již dávno není. Byla to totiž právě vězeňská služba, která na základě získaných zahraničních zkušeností navrhovala už v minulosti realizaci podobných projektů.

Druhým, neméně závažným bodem programu, byly otázky ekonomického vývoje VS ČR v letošním roce. Ve vystoupení náměstka generální ředitelky ing. Karla Hasmana mj. zaznělo, že návrh rozpočtu VS ČR pro rok 2005 byl zpracován tak jako v minulých letech, tedy na základě směrných ukazatelů očekávaného rozvoje hospodářského růstu v ČR a v rámci možnosti státního rozpočtu České republiky pro rok 2005. Navržený rozpočet ve svém souhrnu zabezpečuje financování výdajů na činnost Generálního ředitelství VS ČR, třiceti pěti věznic a vazebních věznic a Institutu vzdělávání VS na straně jedné a na straně druhé stanoví vězeňské službě povinnost naplnit příjmovou část rozpočtu ve stanovené výši. Přestože pro tento rok jsou v rozpočtu výdaje v objemu 7,5 mld. Kč, tedy o téměř 780 mil. Kč více než v roce 2004, jedná se z hlediska výdajů o rozpočet úsporný až rizikový, neboť nezohledňuje předpokládaný letošní inflační vývoj, vývoj cen surovin a energií a v neposlední řadě také pravděpodobný další vzestup počtu vězňů.

Třetím stěžejním tématem porady byly možnosti zabezpečení logistických činností v rámci tzv. programů veřejného partnerství (PPP), týkajících se různých forem propojení soukromého a státního sektoru v českém vězeňství. Z teoretického pohledu se jedná o využití volného kapitálu soukromého sektoru při zabezpečení veřejné služby, resp. obslužných činností, které jinak zajišťuje veřejný subjekt. Z prezentace ředitele odboru logistiky GŘ VS ing. Antonína Krahulce například

vyplynulo, že v oblasti vězeňství připadají v úvahu tyto způsoby vstupu soukromého sektoru:

- **provazování určitých obslužných (vyjmenovaných) úkonů**, neboli určité formy Facility Managementu, například se jedná o stravování, vystrojování, správu a údržbu nemovitého majetku, prádelnictví,
- **provazování již existujících věznic** – jde o vyšší formu Facility Managementu, kde všechny stanovené obslužné činnosti jsou zajišťovány pouze soukromým subjektem,
- **výstavba nových věznic** – tento projekt se skládá ze tří fází, tj. návrhu, realizace a financování výstavby,
- **výstavba a financování nových věznic** – tento projekt obsahuje ještě čtvrtou fázi, tj. pro-

vovazování věznic. Je ze všech projektů nejvyšší a zároveň i nejsložitější formou partnerství.

Zavedení veřejně-soukromého partnerství do vězeňství je náročný a složitý proces, který musí být postaven na jasných legislativních zásadách, jež se v současné době připravují.

Celostátní porada ředitelů OJ projednala také aktuální stav bezpečnostní situace a vývoj mimořádných událostí v českých věznicích a vazebních věznicích. Podle slov plk. Pavla Schröttera lze bezpečnostní situaci označit za stabilizovanou. Bezpečnostní opatření přijatá v roce 2004 vycházela z „Konceptu bezpečnosti Vězeňské služby ČR“, přičemž stanovené cíle a priority, zejména po linii vnější a vnitřní bezpečnosti, byly v průběhu minulého roku dle reálných možností postupně naplňovány.

K těmto prioritám patřilo i řešení bezpečnosti ve vztahu k některým zvláště nebezpečným vězňům osobám s cílem minimalizovat riziko prorůstání organizovaného zločinu do vězeňského systému. Důležitým krokem v tomto směru bylo dobudování čtyř oddělení se zesíleným stavebně-technickým zabezpečením ve vazební věznici Brno a Ostrava a ve věznici Horní Slavkov a Rýnovice. Byla rekonstruována řada vstupních objektů věznic a v některých případech došlo i k jejich vybavení moderními technickými prostředky. V součinnosti s Policií České republiky se uskutečnily kurzy vyjednávačů a byla přijata preventivní opatření ke zvládnutí eventuálních nedovolených jednání či hromadných vystoupení nebezpečných skupin vězňů.

Z vystoupení Pavla Schröttera bylo zřejmé, že zůstaly i některé nedořešené otázky. Nezměnily se například hlavní příčiny vzniku mimořádných událostí. I nadále k nim patří porušení vnitřních předpisů, chyby při výkonu služby, zkratové jednání odsouzených zařazených na nestřežená pracoviště a na pracoviště s volným pohybem. V řadě vězeňských zařízení se ještě nepodařilo, z nedostatku finančních prostředků, nahradit moderní technikou některé morálně zastaralé nebo v havarijním stavu se nacházející střežící systémy.

Stále vyšší nároky jsou kladeny na práci eskort. Celkem bylo v loňském roce eskortováno 134 314 vězňů osob, z toho více než jeden tisíc patřil mezi zvláště nebezpečné vězně.

Nenaplněný zůstává i nadále potřebný počet příslušníků justiční stráže. Ochranu majetku a bezpečnost osob v objektech justice zajišťovalo ve sledovaném roce jen 1085 příslušníků justiční stráže, kteří své úkoly plnili jen s mimořádným nasazením sil.

Účastníci porady vzali na vědomí i rozbor kontrolní činnosti za rok 2004 a zprávu o stavu odvolacího řízení a ukládání kázeňských trestů v minulém roce. Kromě informací o současné problematice regionů a o stavu privatizace bytového fondu se rovněž seznámili s rozbohem udělování přerušování výkonu trestu odnětí svobody a opuštění věznic v souvislosti s návštěvou nebo programem zacházení v roce 2004.

Ten ukázal mimo jiné i na to, že tento institut má velký význam při pozitivním ovlivňování odsouzených, ale při jeho udělování je nutné respektovat základní pedagogické zásady.

Velmi sledovaným ukazatelem při využívání tohoto institutu je jeho zneužití, které však v uplynulém roce bylo zcela zanedbatelné. Z celkového počtu 2325 přerušování VTOS došlo jen v šesti případech k jeho zneužití.

Závěr celorepublikové porady ředitelů vyplnila prezentace společnosti DAMOVO a jejího „Systému včasného varování“.

Ing. Miroslav Jílek
Foto autor

Albánští advokáti na Pankráci

PRAHA-PANKRÁC ● V rámci zvláštního programu, který je určen právnímu rozvoji Albánie navštívila letos v lednu skupina albánských advokátů ČR. Během pětidenního studijního programu zavítali také do VV Praha-Pankrác. Její ředitel JUDr. Jaroslav Gruber je informoval o koncepci českého vězeňství a o historii a struktuře Vězeňské služby České republiky.

Poukázal na to, že vězeňská služba prošla mnoha změnami a snaží se přiblížit standardům nejvyspělejších zemí Evropské unie. Hovořil také o právech a povinnostech vězňů a vyzvedl nutnost humanizace vězeňství. Albánští hosté se na oplátku podělili o zkušenosti z vězeňství v jejich zemi.

Bc. Jana Jodlová

Návštěva z Lotyšska

Delegace lotyšské probační a mediační služby vedená ředitelkou tukumské Probační kanceláře Aldou Revinou, která byla v České republice na studijní cestě, navštívila v druhé polovině března i generální ředitelství VS ČR. Hosty přijal první náměstek generální ředitelky plk. PaedDr. Bohuslav Burkiewicz (na snímku druhý zleva). Stručně je seznámil s naším vězeňským systémem, připomněl tradičně velmi dobré vztahy vězeňské služby s probační a mediační službou a zdůraznil, že naši odborníci na penologii mají zájem o spoluprá-

ci s Pobaltskými republikami, protože jejich vězeňský systém je z postsovětských nejrozvinutější a problémy, jimiž žijí, jsou podobné našim. Například jejich trestní politika se od naší příliš neliší. „Máme si co říct a vzájemně se můžeme obohatit,“ uvedl Bur-

kiewicz. Živá diskuse, která následovala, jeho slova potvrdila.

Lotyšská delegace poté navštívila Památník Pankrác, kde se zajímala o historii českého vězeňství.

Eva Montgomeryová

Foto Mgr. Michaela Hájková

Nové oplocení výrobní zóny

KYNŠPERK ● Nové oplocení výrobní zóny včetně signálně-zabezpečovací techniky, které umožní Věznicí Kynšperk nad Ohří nejen udržet, ale i zvýšit stávající počet zaměstnaných odsouzených, slavnostně převzal dne 4. února 2005 ředitel věznice plk. JUDr. Miroslav Bednář.

Do této doby mohli být na pracoviště ve výrobní zóně zařazováni pouze odsouzení, kteří splňovali podmínky pro udělení volného pohybu mimo věznici při plnění pracovních úkolů nebo pro zařazení na nestřežená pracoviště. Skladba vězňů ve věznici neumožňovala na tato pracoviště mnohdy zařadit

Ředitel věznice plk. JUDr. Miroslav Bednář odpovídal na dotazy novinářů.

Vjezdová brána do nové výrobní zóny se otevírá.

počty odsouzených, které podnikatelské subjekty ke zpracování zakázek požadovaly. Smyslem této investiční akce, jejíž realizace trvala šest měsíců a náklady spolu s doplněním systému vnějšího střežení dosáhly téměř 25 milionů korun, je vytvořit další pracovní příležitosti pro odsouzené, kteří tak mohou ve větší míře hradit škody způsobené trestnou činností, náklady výkonu vazby a trestu a plnit vyživovací povinnost.

Kromě toho odsouzení získají také některé pracovní návyky. Nemalá část vězňů se s prací setká poprvé až ve vězení.

Zajištění vhodných pracovních příležitostí patří mezi trvalé priority vězeňské služby.

Věznicí Kynšperk nad Ohří se dlouhodobě daří zaměstnávat téměř 70 % odsouzených.

V současné době v ní vykonává trest odnětí svobody asi 430 odsouzených.

V průběhu letošního roku by měla věznice přejít z kategorie „dorz“ do kategorie „ostraha“. Pracovní příležitost tak dostanou i ti, kteří se dopustili závažnějších trestných činů a byli odsouzeni k delším trestům.

V roce 2006 je plánována rekonstrukce dalšího objektu na ubytovnu vězňů.

Předání nového oplocení se zúčastnil také starosta Města Kynšperk nad Ohří René Bolvari, starosta Obce Libavské Údolí Jiří Kuthan, předseda Okresního soudu Sokolov JUDr. Vladimír Hovoraka, kolegové ze Slovenska a další významní hosté.

Přítomni byli též zástupci sdělovacích prostředků.

*Petra Bělíková
Foto archiv Věznice
Kynšperk n. O.*

Radost jako výchovný prvek

Svívalo, a než jsem dojel do Plzně, proměnlivý březnový vítr rozehnal mraky. Na kopuli proslulé borské věznice pražilo ze všech sil předjarní sluníčko a útlá věžička nad někdejší kaplí se zapichovala do modrého nebe. Věznice jako by se vznášela v nadzemském svítu. Odpověď na otázky, kvůli nimž jsem se do Plzně vydal, bych dostal už na jejím prahu, kdyby z té zářivé výše zazněla slova postního žalmu: „*auditui meo dabis gaudium et laetitiam, et exsultabunt ossa humiliata.*“ Je stará pravda, že „i hříšníku prospěje, donese-li se k jeho kajícímu sluchu předzvěst radosti, která pronikne až do morku kostí zkroušených spravedlivým trestem.“

Výstupní oddělení a vězeň-chodec

Od brány se mým průvodcem stává Mgr. Václav Sušánka, speciální pedagog a tiskový mluvčí věznice, jejíž půdorys tvoří typická pennsylvánská hvězdička. Vede mne do jednopodlažního objektu vestavěného do trojúhelníkovitého dvora mezi dvěma křídly hvězdičky. Odemyká dveře a vstupujeme do chodby výstupního oddělení. „*S dovolením,*“ říká mi vězeň, kterému jsem asi vstoupil neúmyslně do cesty. „*Prosim,*“ nechávám ho projít. „*Děkuji,*“ odpovídá mi odsouzený. Mgr. Sušánka zatím otevřel dveře své kanceláře. Na stěnách visí obrazy vytvořené vězni, na poličkách a skříních jsou další ukázky jejich práce.

Zajímám se nejprve o charakteristiku a zvláštnosti, neboli o „nej“ borské věznice. Ta patří mezi nej-

starší věznice v Čechách – byla otevřena v roce 1878. Za jejími zdmi je umístěno přes 1300 vězňů, tedy nejvíce ze všech vězeňských zařízení u nás. Je profilována jako věznice se zvýšenou ostrahou pro výkon trestu odnětí svobody odsouzených mužů, její kapacity jsou však také využívány pro výkon trestu odsouzených ve věznici s ostrahou a s dozorem. V oddělení pro výkon vazby je umístěno téměř 250 obviněných mužů, žen a mladistvých mužů. Součástí věznice je objekt v Heřmanově Huti, kde jsou odsouzení s dohledem.

Pro téměř padesát procent práce schopných odsouzených se v Plzni podařilo najít zaměstnání a ve školském vzdělávacím středisku je průměrně 150 odsouzených. Zájmové aktivity zde tvoří velmi důležitou složku programů zacházení s odsouzenými. Po novele zákona o výkonu vazby z roku 2004

Patinovaný obraz stromu v krajině si vybral tiskový mluvčí pro ozdobu své kanceláře.

platí totéž také o programech zacházení s obviněnými.

Procházíme výstupním oddělením, kde se pedagog a vychovatel snaží kromě běžných aktivit připravit odsouzené na realitu života, který je čeká venku. Po létech strávených ve věznici se znovu učí starat o věci, které nám připadají běžné. Například čtou návody k použití

elektrických spotřebičů užívaných v domácnosti. Kolem automatické pračky mají rozložené plastické koše a skládací sušáky s prádlem zavěšeným kus vedle kusu.

Mezi sebeobslužné činnosti patří také vaření. Kuchyně je vybavena skromně, ale účelně. Odsouzení myjí nádobí, ohánějí se utěrkou. Pod vedením vychovatele se ve výstupním

Obraz u vchodu do specializovaného oddělení – alegorie rozmanitosti lidské práce.

oddělení učí tomu, co dělá potíže mnoha lidem včetně mne: vypisování úředních dokumentů a peněžních poukázek. Mají také přednášky z etiky a etikety, věnují se základům slušného chování, hovoří o vztahu k hodnotám apod.

Zamyšleně vycházím z prádelny a situace se opakuje: „S dovoláním.“ „Prosím.“ „Děkuji.“ Zase tentýž vězeň. S údivem pozoruji, jak dlouhými kroky účastníka závodů v chůzi měří asi dvě desítky metrů dlouhou chodbu oddělení. Stále sem a zase tam. Dojde až ke stěně, div se jí nedotkne nosem. Otočí se jako autobus na konečně a už zase drží tempo opačným směrem. Ostatní si ho zjevně nevšímají. Mně připadá jako stroj, robot. Něco podobného jsem kdysi viděl v ZOO, kde se lední medvěd v těsné kleci rozcvičoval neustálým kýváním hlavy. Stále zleva doprava až „do zblbnutí“. Ne, nejsem v blázinci. „To je náš chodec,“ vysvětluje mi Mgr. Sušánka. Napadá mne, že ta podivná chůze je také zájmová činnost, ale v programu zacházení ji asi ten odsouzený nemá, i když po chodbě našlapal snad na sta mil. Dochází mi, jak důležitá je pro vězně možnost volného pohybu ve větším prostoru. A jak důležité je, aby vězni mohli během dne něco smysluplného dělat, tvořit, provozovat. Jsou to lidé, ne lední medvědi. Potřebují prostor a podmínky, aby mohli něco víc, než jen kývat hlavou.

Bez prostoru to nejde

Podle statistik jsou ubytovací kapacity v Plzni přeplněny přibližně o 10 %. Perspektivu udržení a rozšíření prostoru pro zájmové činnosti Václav Sušánka vylučuje:

„Bohužel o rozšiřování nemůže být řeč. Máme 18 kulturních místností pro jednotlivá oddělení výkonu vazby a trestu a několik místností určených pro zájmové aktivity. Jsou to například posilovny a hudebny. Některé prostory využíváme pro obviněné i pro odsouzené, ti se však nesmějí během volnočasových aktivit potkat. V keramické dílně proto ukládáme materiál i výrobky zvlášť pro obviněné a zvlášť pro odsouzené. Různé skupiny vězňů se podle přesného rozvrhu střídají také v tělocvičně. Kromě těchto aktivit na jednotlivých oddělech pracují kroužky. Nejoblíbenější jsou videokroužky, šachy, šipky, posilovna, hudební

Pedagog J. Kolár používá k resocializaci hrnčířský kruh.

kroužky, kulečnick, motoristický kroužek, výuka cizích jazyků, modelářství a malování obrazů.“

Život odsouzeného po dobu výkonu trestu lze znázornit prostorovým schématem. Začíná na nástupním oddělení, kde může „nováček“ po příchodu z vazby nebo „z volné nohy“ strávit přibližně týden. Po vstupních vyšetřeních u sociální pracovnice, psychologa a speciálního pedagoga vzniká na základě dohody s odsouzeným jeho předběžný program zacházení. Po zařazení do konkrétního oddílu se program upřesňuje podle dalších podmínek.

Programy zacházení se zaměstnanými odsouzenými přizpůsobují tak, aby nejvíce možností pro volnočasové aktivity měli v pracovní dny odpoledne a o víkendech. Obdobně je to u školáků. Nezaměstnaní mají pro své aktivity volná dopoledne všedních dní.

Podle plnění kritérií dohodnutých v programech zacházení mohou být odsouzení zařazeni do jedné ze tří skupin vnitřní diferenciacce (DS).

Zvláštnosti zájmové činnosti u obviněných

Podzemní chodbou, jakých je pod borskou věznicí díky prozíravosti dávných stavitelů více, jdem navštívit speciálního pedagoga, který má na starosti programy zacházení na oddělení pro výkon vazby.

Bc. Josefa Kolára jsme zastihli v keramické dílně. Malá skupina obviněných pod jeho vedením právě barvila své výrobky, které za krátko měly být vypáleny v keramické peci. Práce s hlinou je sama o sobě krásná a pedagog, kterému říkají „pane mistr“, svou rozšafností umí pozitivní náladu spontánně podpořit. Na mé přání, aby něco vytvořil na jednom ze tří hrnčířských kruhů, vzal kus hlíny, navlhl ho, prohněl, kouskem hlíny namazal střed kruhu, bez známky velké námahy roztočil nohou kruh a hlína pod jeho rukama ožila. Bylo těžké uvěřit, že tento pohodový člověk s řemeslným smyslem pro utváření hmoty začínal před dvaceti lety ve věznicí zprvu na finančním oddělení. V roce 1990 přešel na oddělení pro výkon vazby, kde byly již dlouho před přijetím zákona o výkonu vazby vytvářeny programy zacházení pro mladistvé. Od roku 1994 se stal vychovatelem, začal studovat, od roku 1997 je speciálním pedagogem a stále vstřebává nové poznatky z pedagogiky.

Nikdy mne nenapadlo, jak velký relaxační náboj má práce s hlinou. Hovořili jsme v této souvislosti s Josefem Kolárem o vazebním šoku, který zažívají prvověžňáci: „Zpravidla čtrnáct dní trvá, než se odpoutají od úporných starostí o záležitostech světa, z něhož byli právě vytrženi. Děle to trvá

Chodba jako výstavní síň.

u těch, kteří se rozvádějí, rozpadá se jim podnik a oni nemohou ovlivnit téměř nic z toho, co bylo dosud součástí jejich identity.“ Nezbytná míra adaptace na podmínky ve věznici je prospěšná. Člověk dlouhé dny bezmocně čekající na další úkon soudu nebo pokrok v trestním řízení procítá z těžkých chmur, když najednou v keramické dílně spatří výsledky práce svých rukou. Tvoří pro radost sobě i druhým, přestože něco takového dosud nikdy nedělal. Řemeslo, stejně jako umění, boří i jazykové bariéry. Se dvěma z přítomných obviněných, kteří tu zdobili své hrnečky, se dalo hovořit jen rusky.

Realizace programů zacházení s obviněnými naráží na řadu organizačních překážek, zejména koluzní důvody vazby omezují počet obviněných zařaditelných k nějaké aktivitě do jedné skupiny, a tak se jedna přednáška nebo jiná akce musí několikrát opakovat pro různé skupiny.

Základní pilíře programů zacházení jsou obdobné, jako je tomu také u odsouzených, tvoří je výchovná, vzdělávací, zájmová a sportovní činnost.

Věznice, nebo výstavní síň?

Opouštíme keramickou dílnu a jdeme se podívat na specializované oddělení, které v Plzni po léta funguje pro odsouzené závislé na drogách, alkoholu a gamblerství. Odsouzení nejsou ve specializovaném oddělení zařazováni do zaměstnání, protože absolvují terapeutické programy, ale ve svém volnu se mohou také věnovat volnočasovým aktivitám podle vlastního výběru (šipky, Liga hokeje Stiga, truhlářská dílna, sport apod.).

U vchodu zůstávám překvapeně stát před obrovským obrazem, který je asi 3 metry široký a znázorňuje ve stylu mírně naivního realizmu nejrůznější lidská povolání, řemesla a společenské stavy. Na plátně se sešli pospolu lidé z různých století a všichni se zájmem konají nějakou společensky prospěšnou činnost.

O patro výš mi Václav Sušánka ukazuje výzdobu tělocvičny a také návštěvních místností, kde se odsouzení mohou příbuzným pochlubit vlastními obrazy nebo modely. Na obrazech se často objevuje příroda, symboly volnosti, cesty a vo-

Redakce Kaleidoskopu pod taktovkou Mgr. V. Sušánky (první zleva).

lání vzdálených dálek a modrých moří. Odsouzené láká i výroba modelů lodí a majáků. S výzdobou se setkáme také na chodbách ubytoven, kde umístění jednotlivých předmětů podle ustáleného schématu připomíná ornament. Nad každými dveřmi visí model vrtulníku, letadla, lodi. Kolem dveří do světnic odsouzených jsou rozvěšeny v pravidelných rozstupech květiny, nástěnky, obrázky, znaky sportovních klubů a ozdobně zkroucené a při krajích „ohořelé“ listiny s pečeti. Na každou listinu si odsouzení sami vybrali nějakou moudrou myšlenku a vyvedli ji ozdobným gotickým písmem. Za zmínku určitě stojí citát, který rezonuje s mými úvodními úvahami o významu radosti pro výchovu odsouzeného: „Nejvyšší myšlenka je vždy ta, která obsahuje radost.“

Člověk musí přijít k člověku

Aby zájmová činnost měla smysl, musí být především zajímavá. Připravit něco takového pro různorodou skladbu klientů je kumšt a vyžaduje to i velkou dávku pedagogického mistrovství, zkušeností a nápadů.

Můj průvodce říká: „Kromě materiálních podmínek je potřebný

kvalitní personál. Ideálním vedoucím kroužku je ten, kdo má takovou činnost jako svého koníčka. U nás to jsou především vychovatelé a specialisté, ale uvítali bychom pomoc kteréhokoli pracovníka věznice, který má zajímavé hobby, jenže zatím se nikdo nepřihlásil. Sám třeba hraju nohejbal proti třem odsouzeným, pomoc mi už přislíbil osobně pan ředitel, který to s míčem taky umí.“

Při vytváření nabídky zájmové činnosti věznice pravidelně spolupracuje se dvěma místními organizacemi. Před Vánocemi pro odsouzené a obviněné pořádá představení skupina profesionálních plzeňských herců a hudební skupina Střední integrované školy ve Stodu, která přijíždí se svým pěveckým sborem. Václav Sušánka takovou pomoc oceňuje: „Když s vězni mluvíme po jejich vystoupení, je zřejmé, že si cení hlavně toho, že je někdo zvenku přišel navštívit. Věznici často zní hudba,“ říká zamysleně a po chvíli dodává: „Byl jsem tu první rok, když mne ředitel požádal, abych na Vánoce zahrál pro vězně se svou kapelou. Zahráli jsme jim, ale pak jsem jim řekl: A teď si už hrajte sami. Od té doby odsouzení uspořádali čtyři koncerty. Máme elektrické kytary, klávesy, bicí. Když se hraje na od-

dělení se zvýšenou ostrahou, duntí to v celé věznici. A z hudebny na výstupním oddělení je to zase slyšet po celém dvoře.“

U odsouzených se zvýšenou ostrahou nebo ostrahou je téměř vyloučeno, aby koncertovali za zdí věznice. Pro veřejnost připadá v úvahu spíše prezentace výtvarným uměním. V minulosti již vězni měli výstavu v mázhauzu plzeňské radnice a v tomto roce se připravuje obdobná akce.

Komunikaci odsouzených s odsouzenými pomáhá vězeňský časopis „Kaleidoskop“, který vychází v nákladu 35 výtisků. Redakce má vlastní místnost a jeden počítač v budově výstupního oddělení. Odborným garantem časopisu je Mgr. Sušánka, který o práci redakce říká: „Na každém oddílu se najdou dopisovatelé, jejichž příspěvkům dávají konečnou podobu dva stálí redaktoři, oba vysokoškoláci. Sami si shromažďujeme spoustu materiálů a z nich pak vybíráme ke zpracování témata, o kterých si myslíme, že budou odsouzené zajímat.“

Nastává čas loučení. Na chodbě mě ještě jednou čeká: „S dovolením – prosím – děkuji.“ A potom už jen cesta domů.

PaedDr. Lubomír Bajcura
Foto autor

Poděkování za dlouholetou práci

PRAHA ● Zdá se to až neuvěřitelné, ale PhDr. Blanka Gračková, psychologka ve VV Praha-Ruzyně v březnu tohoto roku končí pracovní poměr a odchází po mnoha letech práce ve vězeňství do důchodu. Před 28 lety začínala svou službu na Pankráci a po 12 letech přešla do Ruzyně, které již zůstala věrná. Stala se z ní vysoce erudovaná specialista na úseku psychologického poradenství, psychoterapie a poskytování krizové intervence v náročných životních situacích, které je třeba řešit v podmínkách péče o klienty ve výkonu vazby a trestu odnětí svobody. Vše schopnosti a přirozenou autoritu, pro níž je příznačná na první pohled vyzařující laskavost a profesionální přístup, uplatnila v oblasti organizátorské i řídicí práce.

Na podnět ředitele Vazební věznice Praha-Ruzyně plk. Jana Hoffmana udělila dr. Gračkové generální ředitelka Vězeňské služby

České republiky Mgr. Kamila Meclová jako výraz ocenění dlouholeté práce Plaketu Vězeňské služby České republiky II. stupně. Oficiální předání rezortního vyznamenání bylo nejen důstojným poděkováním, ale i srdečným setkáním dvou kolegyní, které poprvé svedlo dohromady postgraduální studium. Pro jejich dlouholetou spo-

luprací byl společný jeden prvek – úsilí o zkvalitnění psychologické práce a konkrétní pomoc uvězněným osobám.

Kromě milých vzpomínek na řadu kolegů ve vězeňské službě hovořila dr. Gračková během setkání také o tom, jak vidí budoucnost psychologické práce po svém odchodu z Ruzyně.

Slova, která řekla generální ředitelce, by měli slyšet kolegové z oddělení výkonu vazby a trestu, protože to byla slova uznání a důvěry. Dr. Gračková zůstala srdcem mladá a novým kolegům velmi věří a váží si jejich přínosu. Perspektivu práce na úseku bezprostředního zacházení s vězni vidí optimisticky.

Za tato slova a především moře vykonané práce jí řada kolegů z Ruzyně i z jiných věznic upřímně přeje mnoho let zasluženého odpočinku, zdraví a spokojenosti.

*PaedDr. Lubomír Bajcura
Foto autor*

V Ostravě vybudovali nové specializované oddělení

OSTRAVA ● Na základě vyhodnocení situace, která nastala v některých věznicích a vazebních věznicích VS ČR na podzim 2001, bylo vybráno pět českých věznic ke zřízení specializovaných oddělení se zesíleným stavebně-technickým zabezpečením. Jednou z nich je také VV Ostrava, která v polovině února letošního roku zahájila provoz tohoto oddělení.

Rekonstrukce začala v srpnu 2004. Nové specializované oddělení bylo zřízeno v prostorách vazební věznice. Cely bylo nutno rekonstruovat a instalovat do nich odpovídající bezpečnostní zajištění. Kromě vybavení signálně-zabezpečovacími prostředky bylo třeba učinit nezbytné úpravy a doplnit systémem zabezpečení v objektu VV.

Celkem byla vybudována tři samostatná oddělení pro umístění vězněných osob, jejichž kapacita je 42 osob. Cely jsou zařízeny typovým vězeňským nábytkem a vybaveny sociálními zařízeními. Na každém oddělení je k dispozici kulturní místnost s televizorem. Součástí

specializovaných oddělení jsou i víceúčelové místnosti pro sportovní a kulturní aktivity odsouzených. Každé oddělení má kancelář pro vychovatele, duchovního a specialisty z oboru pedagogiky a psychologie, kteří budou zajišťovat

u odsouzených osob naplňování programu zacházení. Ostrahu a vnější bezpečnost budou mít na starost příslušníci oddělení vězeňské a justiční stráže.

Na vycházky budou moci vězni chodit na nový vycházkový dvůr,

který byl vybudován v atriu věznice na místě původního, ale budou moci chodit i na střechu, která byla pro tento účel opatřena ocelovou konstrukcí se sítěmi.

Vybudování specializovaného oddělení si vyžádalo náklady o celkové výši asi 11 milionů korun. Při rekonstrukci nebylo nutno omezit provoz vazební věznice.

*Marie Bílková
Foto autorka*

Program PHARE skončil. Co dál?

V minulém čísle Českého vězeňství byli čtenáři informováni o tom, že v závěru loňského roku byl ukončen program PHARE CZ01/IB/JH/02 „Zvyšování profesionální úrovně Vězeňské služby České republiky“. Na oficiálním ukončení, jehož se zúčastnila generální ředitelka VS ČR Mgr. Kamila Meclová a její 1. náměstek a zároveň vedoucí projektu Dr. Bohuslav Burkiewicz, byla vyhodnocena druhá část projektu, tedy část zajišťovaná lektory z řad pracovníků Vězeňské služby ČR.

Hodnocení celkem devíti jednodenních seminářů, které se konaly v roce 2004 a jimiž prošlo 140 účastníků, vycházelo kromě jiného i ze statistických údajů získaných z dotazníků, které na závěr seminářů vyplňovali jejich účastníci. Vyjadřovali se v nich nejen k celkovému průběhu semináře po stránce organizační a obsahové, ale i k úrovni práce jednotlivých lektorů a celého lektorského týmu. Z odpovědí bylo patrné, že účastníci byli celkově spokojeni. Často se objevovaly návrhy, že účast na takovýchto nebo obdobných seminářích by měla být nabídnuta širšímu okruhu pracovníků Vězeňské služby České republiky.

V lednu 2005 se v Praze Na Květnici uskutečnil seminář „Analýza programu PHARE 2004 a záměry pro rok 2005“. Z diskuse, která se rozvinula po jeho skončení, vyplynulo, že bude vhodné nabídnout poznatky a zkušenosti z Holandska a Dolního Saska především těm pracovníkům Vězeňské

služby ČR, kteří jsou v přímém kontaktu s vězni a kteří o tuto nabídku projeví zájem. Do letošního června by měl být znám počet zájemců a potom by mohla být stanovena forma organizace seminářů či přednášek. Rozhodně se nebude jednat o tak velký rozsah jako v rámci programu PHARE; organizačně se nabízí několik variant (např. v rámci služební a profesní přípravy, porad či v rámci některých akcí, pořádaných Institutem vzdělávání Vězeňské služby ČR).

Vyhodnocením programu PHARE a možnostmi předání zkušeností lektorského týmu dalším pracovníkům vězeňské služby se

zabývala i lednová gremiální rada generální ředitelky VS ČR. Byl přijat závěr, že je třeba zmapovat zájem o semináře či přednášky nabízené lektorským týmem Phare a na základě výsledků zpracovat návrh dalšího postupu. Lektori v průběhu prvního pololetí roku 2005 poskytnou základní informace o nabízených aktivitách některým skupinám pracovníků v rámci jejich pracovních porad.

Pro obecnou informaci dostupnou všem eventuálním zájemcům uvádíme přehlednou nabídku jednotlivých tematických celků:

- Srovnání německého a českého vězeňského systému, výkon služby ve věznicích v Dolním Sasku.
- Vzdělávání personálu v Dolním Sasku, personální politika.
- Sociálně-terapeutická zařízení v Dolním Sasku, probační služba, hrazení nákladů.
- Vzdělávání odsouzených v Dolním Sasku, ubytování, přechod k evropským standardům.
- Mravní integrita vězeňského personálu v Holandsku.

- Programy zacházení v Dolním Sasku, časové rozvrhy dne u obviněných a odsouzených.
- Vězeňský systém v ČR a v Holandsku – obecné srovnání, řízení, zaměstnávání a jiné.
- Programy zacházení v holandském vězeňství, elektronický monitoring.
- Komunikace v holandském vězeňském systému (personál, vězni).

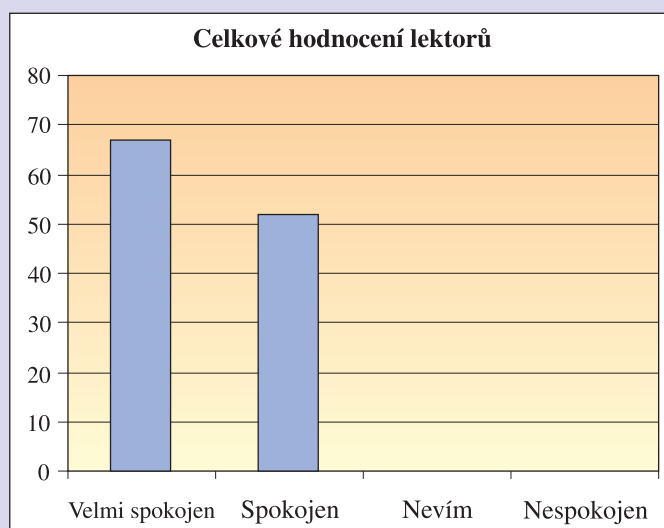
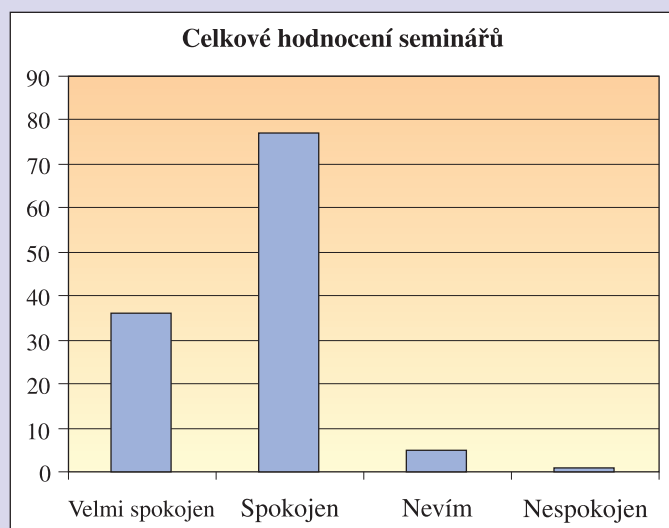
- Ochrana lidských práv a řešení stížností v holandském vězeňském systému.
- Postřehy z Norska a Gruzie.

Na všech seminářích, které v rámci programu Phare 2004 proběhly, bylo zdůrazňováno, že se nejedná o formu profesní přípravy, ale o nabídku informací, jejichž hlavním účelem je přispět k rozšíření obecného obzoru, a to i v oblastech, které přímo nesouvisí s konkrétní pracovní náplní jednotlivých profesí. Stejně tak je chápána i nabídka přednášek či seminářů k výše uvedeným tématům.

Dobrá profesní úroveň pracovníka v jakékoli funkci vyžaduje nesporně koncentraci a specializaci na tu oblast, která se přímo dotýká náplně jeho pracovní činnosti. To však na druhé straně ubírá prostor pro širší rozhled a informovanost o oblastech, které přímo nesouvisí s hlavní pracovní činností. Informace nabízené v rámci jednotlivých témat by měly přispět k rozšíření obzoru v tématech, která se mohou, ale také nemusí týkat vlastní práce jednotlivých pracovníků. Proto nejsou nabízená témata určena jen pracovníkům ve vybraných profesích, ale všem, kteří mají zájem získat nové informace o jiných vězeňských systémech.

Protože je tato nabídka chápána jako jedna z forem celoživotního vzdělávání, je garance svěřena Institutu vzdělávání VS ČR. Kontaktní osobou je Mgr. Iva Prudlová, tel. linka 684, e-mail: iprudilova@ivvs.justice.cz, na kterou se může obrátit každý, kdo projeví o semináře zájem, a to v termínu do 30. 6. 2005.

*PaedDr. Martin Váňa,
ředitel SOU, U a OU*

Nový projekt se zahraniční spoluprací 2005–2006

Pod hlavičkou Evropské unie (program PHARE) skončil vloni ve Vězeňské službě ČR projekt ve spolupráci s holandskými kolegy, který se týkal zvyšování profesionální úrovně středního a vyššího managementu. A další projekt je za dveřmi! Tentokrát sice nebude tak rozsáhlý a navíc poběží v probační a mediační službě (PMS), významnou změnou je ovšem jeho zaměření: zúčastní se ho pracovníci v přímém kontaktu s odsouzenými, resp. klienty.

Česká republika po vstupu do Evropské unie využívá program Transition Facility spočívající v poskytování dočasné pomoci na rozvoj a posílení institucí veřejné správy, které jsou zodpovědné za zavádění legislativy EU do právních systémů České republiky prostřednictvím financí, twinningových projektů a asistencí. Samotný termín *transition facility* by se dal volně přeložit jako *poskytování pomoci v přechodném období*.

Na projektu nazvaném „Parolová supervize“ se kromě určité organizační struktury rovnocenně podílí Vězeňská služba ČR. Tématem projektu je oblast podmíněného propuštění (parole) a vše, co s tím souvisí. Za twinningového partnera byla vybrána Národní probační služba Anglie a Walesu; velkou výhodou je, že vedoucí celého projektu, Kevin Barry, byl předtím 18 měsíců poradce probační a mediační služby pro projekty v rámci PHARE. Zná velmi dobře české prostředí a poměry v trestní justici, a nemusí se tak začínat „od píky“. Na projektu se budou též malým dílem podílet Finové z jejich probační služby.

Projekt je složen z několika částí, které se vzájemně prolínají, a bude trvat 16 měsíců s předpokládaným startem v květnu 2005, kdy se na stejnou dobu usadí na ředitelství PMS v Praze poradce projektu Robin Parker. Všechny aktivit se zúčastní rovným dílem převážně pracovníci obou služeb, pro jejichž výběr a rozdělení je uvažováno sedm, resp. šest soudních krajů.

O co v projektu jde? Stručně řečeno půjde o zkvalitnění přípravné části před podmíněným propuště-

Zleva Andrea Kroftová, metodik PMS, Michal Petras, generální ředitelství VS, Robin Parker, poradce projektu, Kevin Barry, vedoucí projektu, Pavel Štern, ředitel PMS

ním, což by mělo zlepšit vypracování hodnotících zpráv o odsouzených, a znamená to i prohloubení spolupráce mezi oběma službami. Dále bude pokračovat práce na vývoji nástroje na analýzu rizik a potřeb (RA) a součástí projektu bude vývoj a experimentální odzkoušení programu pro klienty ve věznicích a v probačních střediscích. Všechny tyto aktivity by měly v ideálním případě přispět k objektivnějšímu a jednoduššímu posuzování odsouzených, kvalifikovanějšímu rozhodování při soudním projednávání. Proto je kladen důraz i na semináře pro zainteresované státní instituce. Je důležité zmínit, že projekt má plnou podporu vedení Vězeňské služby ČR, které chce klást důraz na zvyšování kompetencí personálu v terénu.

Pro přehlednost uvádím předpokládané části projektu:

ČÁST 1

Téma aktivity: vypracování hodnotící zprávy o odsouzeném k soudu před podmíněným propuštěním;

Počet účastníků: 90 z PMS a 90 z VS, rozdělení do 12 skupin po 15 osobách;

Délka semináře: 5 dní pro 1 skupinu;

Počet seminářů: 12;

Místo konání: Kroměříž, Praha, Liberec;

Doba konání: IX. 2005–I. 2006.

ČÁST 2

Téma aktivity: vývoj českého nástroje hodnotícího rizika a potřeby pachatele;

Počet účastníků: cca 12 – multidisciplinární tým, za VS přítomni: Michal Petras, Eva Biedermannová, Libuše Haubeltová z OVVaT GŘ, Miloš Šnajberk, ZVOVT Věznice Oráčov;

Délka semináře: 5 dní;

Počet seminářů: 2;

Místo konání: Praha;

Doba konání: VI. 2005, V. 2006.

ČÁST 3

Téma aktivity: vývoj a pilotáž všeobecně použitelného programu pro odsouzené a podmíněně propuštěné s dohledem;

Počet účastníků: 6 z PMS, VS a dva z jiných organizací; 1 pracovník z PMS a 1 z VS s větší odpovědností (např. VOVT, ZVOVT), kognitivně behaviorální psycholog (VS);

Délka a počet seminářů: 2 x 3 dny, 3 x 5 dní;

Místo konání: Praha, následně ve vybraných věznicích a PMS střediscích;

Doba konání: VI. 2005–IV. 2006.

ČÁST 4

Téma aktivity: studijní cesty;

Počet účastníků: 25 z PMS + 25 z VS (všichni aktivně zařazení v projektu);

Délka a počet pobytů: 5 x 5 dní;

Místo konání: Anglie a Wales, Skotsko, Finsko;

Doba konání: XI. 2005–VI. 2006.

ČÁST 5

Téma aktivity: seminář pro soudce a státní zástupce (kteří se podílejí na paroli);

Počet účastníků: 35 soudců a 35 státních zástupců;

Délka semináře: 3 dny;

Počet seminářů: 6;

Místo konání: 2 v Kroměříži, 4 v Praze;

Doba konání: V.–VI. 2006.

ČÁST 6

Téma aktivity: monitoring praxe a vytvoření manuálu „Dobrá praxe“ v oblasti parole;

Počet účastníků: tým – 4 z PMS a 4 z VS;

Délka seminářů: 4 dny;

Počet seminářů: 3;

Místo konání: Praha;

Doba konání: IX. 2005, I. 2006, IV. 2006.

Další detailnější informace o obsahové části projektu budou sděleny na pravidelných pracovních poradách. Předpokládá se, že seminářů a setkání pracovních skupin se zúčastní různí pracovníci oddělení výkonu trestu od vychovatelů až po vedoucí oddělení (podle velikosti, zájmu a možností jednotlivých věznic). Studijní cesty budou zaměřeny na získání zkušeností z oblasti *parole*, jedna cesta na problematiku *klasifikace vězňů a diagnostiky*.

K tomuto aktuálnímu a důležitěmu tématu se bude v Praze konat pětidenní informativní seminář pro zhruba 60 pracovníků z vyššího a středního managementu vězeňské služby a oddělení výkonu vazby a trestu za účasti odborníků z anglické vězeňské služby. Semináře pro soudce a státní zástupce budou lákat na zajímavá témata a atraktivní účast anglického soudce a dalšího člena parolové rady.

Formální zahájení projektu bude uskutečněno za reprezentativní účasti vysokých funkcionářů z obou zemí; součástí bude setkání u kulatého stolu zaměřené na politiku reformy trestní justice. Na závěr projektu se bude konat jednodenní seminář zaměřený na oblast parole za účasti příslušných odborníků zúčastněných zemí.

Úspěšný projekt může i v současné nesnadné situaci rostoucích stavů odsouzených, přibývání zákonných povinností a snižování personálu přinést Vězeňské službě ČR řadu dobrých podnětů pro praxi a přispět ke kvalitnějšímu zacházení s odsouzenými osobami.

Mgr. Michal Petras

Profesionál a manažer

Brněnská městská čtvrť Bohunice leží na jihozápadním okraji moravské metropole a řada jejích obyvatel nemohla dlouho uvyknout provozu na nedaleké dálnici D1. Jiným zase nebyla dvakrát příjemná věznice, postavená v padesátých letech v této městské aglomeraci, a to i přesto, že jde o uzavřený areál, kam kolemjdoucí nevidí, a jak se říká, co oči nevidí, to srdce nebolí.

Pokud jde o věznici, tak první změna v myšlení lidí přišla po roce 1989, kdy demokratizační proces zasáhl i vězeňství, které se začalo zbavovat nálepky vtisklé totalitním režimem. Represivní přístup k vězňům vystřídalo humánní pojetí výkonu trestu respektující Listinu základních práv a svobod. Začalo období transformace, která má dostat české vězeňství na úroveň vězeňských standardů ve vyspělých západoevropských demokraciích. To s sebou přineslo nové požadavky a nároky na práci zaměstnanců a příslušníků vězeňské služby, především ve smyslu správně pochopit význam a smysl pojmu „humanizace vězeňství“, ztotožnit se s jeho praktickou realizací a mít pro ni i dostatečnou motivaci. Došlo k personálním změnám a s novými lidmi přišla také druhá změna v názoru veřejnosti na práci vězeňské služby, která ji pomalu přestávala vnímat jako jeden z nástrojů represivního režimu. Objevili se mladí a odborně zdatní lidé, kteří pochopili nové úkoly i potřeby českého vězeňství. Jedním z nich je plk. Mgr. Luděk Kula.

Útek

S vězeňstvím se Luděk Kula poprvé setkal v roce 1986, kdy nastoupil do VV v Brně jako strážný v oddělení ochrany a obrany. Prošel nutnou řeholí všech nováčků a sbíral zkušenosti. Pomalu, ale vytrvale. Po šesti letech se v tomtéž oddělení stal velitelem směny a po dalším roce vrchním inspektorem strážní služby. Přichází rok 1994 a v kariéře Ludka Kuly začíná nová kapitola. Stává se vedoucím oddělení vězeňské a justiční stráže ve VV Břeclav a ještě téhož roku i zástupcem ředitele Vazební věznice Brno pro břeclavský vězeňský objekt. Jeho pracovní postup už pro-

vází pověst schopného odborníka, který se nebojí jít do rizika a umí včas nacházet optimální řešení vzniklých problémů. Manželka se synem a dcerou si ho přes týden mnoho neužijí, jenže už po roce břeclavský „výsadek“ Ludka Kuly nečekaně končí. Někdo řekne, že to byl osud, kdo mu ve třiceti letech připravil šanci, která přichází jednou za tisíc let, ale skutečnost

Plk. Mgr. Luděk Kula

byla až neuvěřitelně všední. Nešlo o nic jiného než o útek vězně. To se samozřejmě stává, a nejen v Čechách, a ne vždy takováto událost zasahuje do života lidí, ale tenhle útek byl ojedinělý svým provedením. Po vyšetření případu došlo ve Vazební věznici Brno k personálnímu zemětřesení, které ve finále nevynechalo ani jejího ředitele. O několik dní později byl na jeho místo jmenován Luděk Kula, a jak dodnes vzpomíná, přišlo to jako blesk z čistého nebe, navíc k velké radosti rodiny, která měla tátu zase zpátky doma.

Ředitel

Luděk Kula bydlí v jednom z domů, které stojí asi padesát metrů od věznice, takže, jak sám někdy s nadsázkou poznamenává, je stále v práci. „Z okna bytu vidím do areálu věznice i před ní a po-

moci přímé telefonní linky k dozorcům se i v době volna hned dozvím o všem důležitém, co se ve věznici stane,“ řekl, když jsem s ním počátkem února hovořil v jeho kanceláři. Občas do našeho rozhovoru zazvonil telefon. „Promiňte,“ omlouval se mi, „ale požádal jsem svoji asistentku, aby přepojovala jen opravdu závažné hovory. Jinak bychom si snad ani nepovídali. Za den mívám i dvě stě telefonátů.“

V čele brněnské vazební věznice je už desátým rokem. Ta slouží

odsouzené, kteří onemocněli tuberkulózou nebo trpí psychickými poruchami. Celkem je v nemocnici 61 pokojů se 175 lůžky, zatímco ubytovací kapacita pro výkon vazby je normována pro 267 obviněných a u výkonu trestu pro 218 odsouzených. Teď jsou obě tyto kapacity mírně překročeny, u obviněných o 19 %, u odsouzených o 12 %. Souvisí to s výrazným vzestupem počtu vězňů v posledních dvou letech i v dosavadním průběhu letošního roku.

„V těchto dnech je v naší vazební věznici skoro 650 vězňů, z toho 340 ve výkonu vazby a 307 ve výkonu trestu,“ říká ředitel Kula. „Z důvodu provozu nemocnice zde máme i odsouzené v ostraze, ve zvýšené ostraze i osoby, jimž byl udělen výjimečný trest. Najdete u nás i oddělení pro mladistvé.“

Řídit takový kolos je stejně jako být vrcholovým manažerem velké firmy. Jen prostředí je zde poněkud specifické, takže kromě znalosti běžné agendy musí ředitel umět zvládat i krizové situace, správně a bez emocí je vyhodnotit a nalézt racionální řešení. „Je důležité mít vždy na paměti, že většina zdejších vězňů jsou nějakým způsobem více či méně narušení lidé, od nichž nikdy nevíte, co můžete očekávat,“ podotýká. „Proto za důležité pro práci ředitele věznice pokládám dostatek zkušeností z praxe a umění je správně využívat. Měl by také dobře znát prostředí, kde »šéfuje«, rozumět lidem, s nimiž spolupracuje, umět komunikovat s vězni. Sám jsem si několikrát vyzkoušel, jak je důležité získat si respekt vězňů. Pomáhá to mně i jim. Nebojím se jít do cely k někomu,

Vězeňská nemocnice ve VV Brno

o němž všichni říkají, že je nebezpečný »grázl« a mluvit s ním o jeho problémech. Tihle lidé jsou zprvu zaražení, že za nimi přišel sám ředitel věznice, ale potom si toho začnou považovat a zpravidla od dalších alotrů upouštějí. Cení si toho, že k nim dovedete přijít bez dozorců.“

V České republice je dnes 35 věznic a vazebních věznic, což jinými slovy znamená, že je zde 35 ředitelů. Luděk Kula je jedním z nejmladších. Své schopnosti už také třetím rokem projevuje i jako regionální zástupce, kdy zastupuje zájmy regionu, účastní se porad generální ředitelky VS ČR, přináší požadavky z centra do svého regionu, vykonává administrativu s tím spojenou, a to vše dobrovolně, bez nároku na odměnu. Když se ho zeptám, kolik času má na rodinu, jeho modré oči chvilku těkají po kanceláři, pak se mu do tváře vloudí klukovský úsměv a jen tak, jakoby na okraj, řekne:

„Děti už jsou velké, manželka dělá práci, kterou má ráda, jsme taková,“ nadechne se a hledá slova, jak nejlépe mi odpovědět, a nakonec ještě dodá, „prostě, moderní rodina. Žijeme každý den naplno a vzájemně se podporujeme.“

Jeho spolupracovníci říkají, že umí. Cení si na něm, že se nevyhýbá razantnímu řešení problémů, že se nebojí ukázat na špatnou práci nebo ocenit dobrý výkon a zejména, že se dokáže omluvit, když udělá chybu. Přesto, nebo snad právě proto, se těší přirozené autoritě, ale jen on sám ví, že mu k tomu pomohla vlastní praxe, při níž poznal práci snad na všech úsecích života věznice, a tudíž dobře ví, jak to na té či oné pracovní pozici chodí. A při tom všem nezapomíná, že nejlepší motivací pro zaměstnance jsou peníze. „Využívám k tomu možnosti osobního hodnocení, kariérního růstu, systému rotací lidí na různých pozicích, jinými slovy řečeno, snažím se nenechat zaměstnance zakrňet,“ poznamenává jen tak na okraj.

Média

Do kanceláře vstupuje psychologka a tisková mluvčí Vazební věznice Brno v jedné osobě PhDr. Soňa Haluzová. Luděk Kula objednává šálek čaje navíc a do telefonu někomu říká, že teď nemůže, ale že později sám zavolá. Povídáme si

o spolupráci s médii, se zastupiteli města, s Policií České republiky, státním zastupitelstvím, soudy a já si přitom říkám, že tenhle ředitel si vedle všech svých povinností velmi dobře uvědomuje význam práce na úseku Public Relations i to, že lidé, co pracují s médii, jsou pro něho důležitými spolupracovníky při řízení věznice a tvorbě jejího image na veřejnosti. „Naše vztahy se sdělovacími prostředky jsou velmi korektní, profesionální a v řadě případů i kamarádké. Možná vás překvapím, když řeknu, že je zajímaví i pozitivní záležitosti. Nedávno se nás například ptali, jak se vyrovnáme s opatřeními, která přinesla novela zákona o výkonu vazby. Vysvětlil jsem jim, že ji bereme jako nezbytné opatření snažící se posunout náš vězeňský systém ke standardům vyspělých západních demokracií, ale zároveň jsem je upozornil i na skutečnost, že mezi přáním

míněk. Takový mediální pokus o objektivitu mně opravdu překvapil,“ podotýká Kula.

Soňa Haluzová připomíná i jiný příběh. Týká se výstavby oddělení se zesíleným stavebně-technickým zabezpečením ve vazební věznici v Brně, dnes jednoho z pěti, které má Vězeňská služba České republiky k dispozici. Občanům Bohunic to nešlo moc pod vousy, z nedostatku informací se mezi nimi šířily nejrůznější fámy, hlavně starší lidé malovali čerta na zeď, když jim sousedé říkali o těžkých zločincích, kteří v tomto oddělení budou umístěni.

„Řekli jsme novinářům, o co jde, a ti veřejnosti vysvětlili, o jak účinné zařízení se jedná z hlediska zlepšení bezpečnostní situace v českých věznicích, ale potažmo i bezpečnosti široké veřejnosti,“ poznamenává tisková mluvčí a Luděk Kula souhlasně přikyvuje.

chu času na jeho milovaný fotbal. Teď se sice věnuje víc tenisu, ale jeho láska k fotbalu je pořád na prvním místě. Deset let stojí v čele realizačního týmu, který odpovídá za fotbalovou reprezentaci Vězeňské služby ČR. Spolu s ředitelem Věznice Valdice plk. JUDr. Karlem Kocourkem a ředitelem věznice Znojmo plk. Mgr. Milanem Václavkem ji dovedli k mnoha trofejím, z nichž nejceněnější jsou hned dva tituly evropských šampionů z roku 1999 v Holandsku a zvláště z loňského roku, kdy se Mistrovství Evropy vězeňských služeb v kopané hrálo v České republice. Fotbalová reprezentace se také pyšnila titulem mistrů světa ozbrojených sborů a vítězů světových policejních a požárních her z roku 1999 ve Stockholmu.

Opouštím Brno a přemýšlím o muži, který se z okna svého bytu dívá do věznice, na kterou může

Ředitel a speciální pedagožka PhDr. Hana Jůzlová nad výrobky mladistvých odsouzených.

a realizací může být někdy dlouhá cesta, zvláště když ke splnění záměru chybí nezbytné finanční a personální předpoklady. Pro lepší pochopení jsem jim to demonstroval na opatřeních, která bychom měli uvést do praxe právě v souvislosti s novelou zákona o výkonu vazby. No, a druhý den jsem si přečetl o tom, do jaké složité situace se dostala vězeňská služba kvůli zmíněné novele, situace, která od ní očekává doslova zázraky, přičemž nevyhází ze stávajících architektonických, materiálních a finančních pod-

Sport

Když jsem se seznámil s dením programem ředitele Kuly, který má pevný jenom začátek v sedm ráno, zatímco konec nikdy není jistý, uvědomil jsem si, že tenhle člověk při tom všem ještě stačil vystudovat vysokou školu a získat magisterský titul. Jenže on zvládl i odpovědnost za uvedení do provozu vězeňské nemocnice v roce 1997, za chod VV Břeclav a VV Znojmo, za práci více než stovky členů justiční stráže a hlavně mu zbylo i tro-

být české vězeňství hrdé. Kde jen na to bere čas a energii, říkám si, ale pak si vzpomenu, že Luděk Kula se už nemůže dočkat, až mu začne rybářská sezona, a přestanu si s tím lámat hlavu.

Za dva měsíce po našem setkání (5. 4. 2005) všechny sdělovací prostředky oznamují, že plk. Mgr. Luděk Kula byl z rozhodnutí ministra spravedlnosti jmenován novým generálním ředitelem VS ČR.

Ing. Miroslav Jílek
Foto autor

Dárky pro děti

OSTRAVA • Ředitel Vazební věz-nice Ostrava umožnil o Velikono-cích dvěma odsouzeným ženám ná-vštěvu Charitního domu sv. Zdi-slavy pro matky v tísni, aby mohly osobně předat dětem ručně vyro-bené velikonoční dárky. Na výro-bě se podílela šestice odsouzených, které pracují ve vnitřních provo-zech věznice. Pod vedením sociál-ní pracovníce v Kroužku doved-ných rukou malovaly vajíčka, háč-kovaly slepičky a zajíčky a vyráběly závesné velikonoční ozdoby z přírodního materiálu. Keramická kuřátka a hliněné květináče zdobi-li technikou dekupáže (přenášení motivů z papírových ubrousků).

Nejde o první spolupráci věz-nice s Charitou. O Vánocích pletly odsouzené ženy pro děti ponožky, rukavice a čepice, které jim také osobně dvě z nich předaly. Přímý kontakt s obdarovanými dětmi je pro ně velkým povzbuzením pro další práci.

Ve společenské místnosti azylo-vého domu si odsouzené ženy pohrály s dětmi a s jejich maminkami si popovídaly o přípravě velikonoč-ních svátků, ale i o hledání nového bydlení, což je pro matky v tísni, které zde mohou bydlet jen jeden rok, to nejdůležitější.

Spolupráce s Charitou bude pokračovat i nadále. Odsouzené ženy už nyní přemýšlejí o tom, čím pře-kvapí děti 1. června na Den dětí.

Marie Bílková

Úctu k životu prokazujeme dobrými mravy

Výrok „Demokratický systém dává právo svobodného rozhodnutí“ není možná nevhodnějším začátkem při představování Etického fóra České republiky a jeho Sekce pro vězeňství, ale může být jedním z obrazů náhledu na současnou etiku naší moderní doby. Svobodné rozhodnutí chovat se slušně, znát principy a mít standardy, tedy vnitřní vůli k odpovědnému lidskému chování uvnitř lidského spolubytí, by mělo být lidskou přirozeností a součástí „ultimate value“ – života jako nejvyšší hodnoty.

Jakoby bezděčně přijímáme společensky akceptovatelné, ale abstraktní symboly v chování jednotlivce nebo skupiny. Setkáváme se s pojmy estetika, krásno, umění, kultura a etika. Nabízí se otázka *Přijímáme je správně a nenuceně?* Nikdo z nás není a snad ani nemůže být dokonalý, tedy i čistě etický, ale to samo o sobě neznamená opomíjení významu etiky a nezbytnosti. Jakási přijímaná bezohlednost a necitelnost k vnějšímu světu a okolí, které nás obklopuje, mnohdy i prezentovaná a vlivem generační zkušenosti zvnitřněná svoboda, nárůst problémů, které jsou převážně řešeny racionálním způsobem z hlediska materiálního přístupu, ve svém důsledku přináší devastaci vzájemných vztahů, morálního úpadku jedinců i společnosti. Boj o přežití ve společenském systému, ve kterém se učíme pohybovat a který na nás klade velmi vysoké nároky, má možná někdy podobu boje o přežití jako v době zrodu lidstva, ale našťásti homo sapiens dostal jistých nenávratných kulturních změn. I když etika je stará jako lidstvo samo, je stále a bude palčivou otázkou.

„Pro toho, kdo tupě přechází kolem lidí a jejich osudů, kým neotře-se to, co je otřesné, koho nepovzne-se to, co je povznášející, pro toho je to vše v životě zbytečné, nemá na tom účast. Pro toho, komu chybí orgán pro smysl životních poměrů pro to, co je nevyčerpatelně významné u osob, situací, poměrů a událostí, pro toho zůstává svět beze smyslu, život bez významu. Krajní prázdnota a jednotvárnost je odrazem jeho vnitřní prázdnoty, jeho morální slepoty. Neboť skutečný svět, ve kterém stojí, proud lidského života, který ho nese a vede s sebou, nepostrádá rozmanitost a bohatost. Vychází-li člověk

naprázdno uprostřed bohatosti života, pak je to způsobeno jeho vlastním zneuznáním života. Pro morální povahu člověka je to tedy vedle úzké aktuálnosti konání a požadavků vždy druhý požadavek: účastnit se bohatosti světa, být vnitřně otevřen všemu významnému, být otevřen všemu smysluplnému a hodnotnému.“

Nicolai Hartmann

V pramenech popisujících pohled na etiku se objevuje tvrzení, že v dobrých duchovních školách celého světa vznikla tradice začínat učení výkladem základních etických zásad. Žáci, kteří je nepřijmou, nejsou připuštěni k další práci. Samozřejmě, že etické zásady si nelze osvojit za jeden nebo dva měsíce učení. Je to práce na celý život. Rozšíření životního obzoru, získávání stále nových poznatků o různých projevech života, osvojování dalších technik psychické autoregulace, trvalá sebekontrola nad činy, slovy i myšlenkami s cílem dosáhnout maximální etické čistoty, stále hlubší osvojování lásky k lidem a ke všem živým bytostem, rozvíjení moudrosti v procesu předávání získaných vědomostí ostatním, zdokonalování síly – to vše umožňuje časem pronikat do stále hlubších vrstev pravdy o duchovní dokonalosti, shazovat ze sebe zpočátku hrubé, povrchní, potom stále skrytější vrstvy nedokonalosti. Z tohoto hlediska můžeme posuzovat každé etické pravidlo i každé konkrétní příkázání. To dokladuje všeobecně uznávaný názor, že se jedná o individuální přístup každého k problematice mezilidských vztahů upravený pouze zvyky či návyky a tendencí řešit jednotlivé situace na základě vlastního uvážení a vnitřního svědomí tak, aby způsob řešení nebyl v zásadě v rozporu s pevně normativně danými

pravidly a shodoval se zároveň s vnitřním uspokojením.

Každý vidíme a máme svou etiku, a to nejen navenek, ale i niterně. Její další členění je mnohé a diskuse o jejím původu, vývoji a stavu jsou rozsáhlé. Za řekou popisných informací a racionálních poznání stojí schopnost jejího přijetí a ochota angažovanosti.

Při vlastní rozvaze nebo skupinové polemice nad tématem prosociálního chování v naší profesi narazíme na otázky: K čemu to vlastně je, proč se tím zabývat, nevnučujeme někomu další názor, manipulace apod. Existuje tu pesimismus vycházející z přirozené profesní obrany, který má jistě z velké části základ v trvalém tlaku na výkon povolání projevujícím se v množství změn, nařízeních, úkolů, byrokracie, ale i ústíci ze samotného faktu specifického vězeňského prostředí. Můžeme se setkat i s Burn-out (syndrom vyhoření), medializací násilí, politickými excesy, pokřivenými vzory. Etika nemá na každou otázku správnou odpověď. Etická výchova není psychoterapie, ale pozvání ke vztahům, k takovému chování, které má být užitečné všem.

„Proč, Sókrate, lidé nedělají ani to, o čem vědí, že je správné?“ „Právě proto, že to jenom vědí, ale nejsou o tom přesvědčeni.“

Etika a prosociální chování upozorňují, umožňují, otevírají to, co dává životu význam – vztahy, užitečnost, důstojnost vlastní osoby, schopnost prosadit své oprávněné požadavky, asertivitu, empatii, komunikaci, spolupráci, tvořivost, možnost cítit se dobře, zdravé sebevědomí, pozitivní ladění. Jsme ve svých rolích zaměstnanců VS ČR nebo jejich participantů součástí etiky profesní, která má své

postavení, svůj význam a opodstatnění. Stojí za to jí věnovat naši pozornost a možná se i angažovat. Ani profesní čest, profesionální chování není přirozenou součástí osobnosti, nemůže být povinností ani úkolem. Předpoklady pro ni jsou sice součástí příjmového řízení uchazeče o zaměstnání v organizaci, po kterých přichází fáze vstřípení a přijetí. Některé předpoklady jsou standardizovány, jako např. předávané zkušenosti, klima v organizační jednotce, lokalita, program celoživotního vzdělávání, a stávají se běžnou, rutinní záležitostí. Podhoubí je ale nutné zalévat, aby půda byla úrodnější. Prosazování prosociálního chování v takové organizaci není v rozporu s vyžadováním plnění pracovních povinností, není v rozporu ve vztahu nadřizený – podřízený, zaměstnanec – vězeň. Není ani jen součástí uzavřené pracovní skupiny. Zasahuje „zaměstnanec“ ve všech oblastech jejich života.

Utvářející se Sekce pro vězeňství etického fóra nevzniká jako samostatná složka ustavená při Etickém fóru České republiky, která sdružuje pracovníky vězeňské služby a další zájemce o problematiku vězeňství. Nevytváří systém organizovaných a schůzujících skupin, nepožaduje pravidelné finanční příspěvky. Jejím cílem je rozšíření myšlenky slušného chování a slušných vztahů, uvědomění si potřeby působení na novou generaci, vytváření jejich vzorů. Dále je její snahou vedení k zachovávaní a rozvíjení základních etických norem ve všech oborech činnosti Vězeňské služby ČR. Jejím posláním je i spolupůsobit na podporu procesu k obnově celospolečenské důvěry, vážnosti a úcty k vězeňské službě. Etické fórum ani její sekce si nedávají složité filozofické, intelektuální, nesplnitelné úkoly. Rozšiřují počet osobností, které vědí, chtějí vědět, co je to slušnost. Vězeňská služba a její zaměstnanci denně dokazují, že jsou schopni se této problematice věnovat i v praktických činnostech. Přednášky pro žáky škol všech stupňů, stáže studentů, ukázky výcviku služební kynologie atd. Etické fórum ale přichází i s aktivní nabídkou vzdělávání zaměstnanců v této oblasti jednak organizováním kurzů etické výchovy, ale i nabídkou využití lektorů při např. školení zaměstnanců v organizační jednotce.

Občanské sdružení Etického fóra ČR bylo oficiálně konstituováno dne 11. dubna 2000 v prostorách Akademie věd České republiky v Praze. EF je jedinou neziskovou organizací, která si vytyčila ve své oblasti široce pojaté osvětové a vzdělávací poslání. Zakládá Oborové sekce, oblastní Etická fóra a profesní sekce (např. pedagogickou, podnikatelskou, pro vězeňství či mediální), které jsou považovány za územní nebo profesní složky EF. Jejich posláním je prosazovat cíle EF v daných oblastech působení. Síla Etického fóra je v tom, že se rozroste počet slušných a čestných lidí. Všichni činovníci a spolupracovníci EF jsou dobrovolnými a neplacenými pracovníky. Činnost EF je financována ze sponzorských darů a dobrovolných příspěvků. Pokud se tedy kdokoli rozhodne stát se jejím členem nebo by jen chtěl přispět na její činnost,

může tak učinit prostřednictvím informací na webových stránkách EF (bankovní spojení – HVB Bank, Revoluční 7, Praha 1, č. ú. 6207002/2700).

EF ČR nechce moralizovat, proto organizuje konkrétní občanské i profesní aktivity, jež by uskutěčňovaly jeho cíle a program. Pořádá po celé České republice přednáškové cykly, semináře a konference, spolupracuje s orgány veřejné správy, školí podnikatele, administrativní pracovníky, důstojníky, metodicky napomáhá při vytváření etických kodexů, vydává ve své edici metodickou literaturu etické výchovy (více na stránkách www.etickeforumcr.cz).

*Bc. Luboš Beránek,
I. zástupce ředitele
Věznice Vinařice
a místopředseda výboru sekce
vězeňství EF ČR*

Sekce pro vězeňství Etického fóra sdružuje zaměstnance VS a jejich participanty s cíli:

1) vycházejícími ze záměrů Etického fóra ČR

- Zachovávat a rozvíjet základní etické normy ve všech profesních oborech činnosti VS ČR.
- Účinně spolupůsobit na podporu procesu obrody etického povědomí.
- Podporovat osobní, společenskou odpovědnost a sebezdokonalování.
- Vytvářet podmínky pro prosociální chování a jednání.

2) aplikovanými na podmínky Vězeňské služby ČR

- Přispívat k obnově celospolečenské důvěry, vážnosti a úcty k vězeňské službě, prosazovat loajalitu bez pochybnosti s cíli organizace.
- Prosazovat schopnost a dovednost prosociálního jednání kongruentně s profesním postavením.
- Přispívat k dosažení změny orientované na prosociální hodnoty i etické standardy a na profesionální jednání jako běžnou samozřejmost.
- Napomáhat k uplatňování a přijetí „Kodexu profesní etiky zaměstnanců VS ČR“ jako prostředku a nezbytnosti oproti povinnosti nebo úkolu.
- Být přínosem k upevnění mezilidských vztahů a k optimalizaci pracovního klimatu prostřednictvím otevřené komunikace na všech úsecích výkonu práce.
- Ve specifických podmínkách vězeňského prostředí prosazovat nejen etické povinnosti, ale stejnou pozornost věnovat i etickým právům zaměstnanců.

Zprávy

Pomáháme handicapovaným spoluobčanům

ODOLOV ● Pomlázkové posezení, které uspořádala Speciální škola v Červeném Kostelci pod vedením paní ředitelky PaedDr. Jany Hartmanové v Červeném Kostelci pro klienty ÚSP, stacionářů, po-

mocných a zvláštních škol ze širokého okolí, pomohli zpříjemnit i odsouzení z Věznice Odolov. Mezi dárky pro účastníky velikonočního odpoledne s bohatým programem byly i dřevěné hračky, které sami vyrobili. Některé hračky, jako třeba různé provlékačky, skládačky či tenisky se šňorováním, lze využít i pro procvičování a zdokonalování motorických dovedností.

*Ing. Eva Linhartová,
vychovatelka*

Maturita ve vězení

VALDICE ● Již půl roku působí ve valdické věznici Biskupské gymnázium Bohuslava Balbína z Hradce Králové, které formou dálkového studia připravuje jedenáct odsouzených k získání středněškolského vzdělání. Tito vězni úspěšně absolvovali přípravný ročník a složili přijímací zkoušky. Čtyři pedagogové jedenkrát měsíčně navštěvují své žáky a učí je český jazyk, matematiku, angličtinu nebo němčinu, fyziku, dějepis a výpočetní techniku. K těmto předmětům přibudou ve druhém ročníku další.

První pololetí absolvoval jeden odsouzený s vyznamenáním a asi polovina žáků s ucházejícím prospěchem. Učí se totiž jenom ti, kteří o studium mají skutečný zájem. Získání maturity může odsouzeným po propuštění významně pomoci při hledání uplatnění a začlenění se do společnosti, ale i pro ty, kterým se nepodaří studium dokončit, budou nové vědomosti přínosem.

Bc. Josef Witschel

Sto let Justičního paláce v Českých Budějovicích

„Nechť palác dobře slouží svému účelu. Prosit pánové.“ Těmito slovy zahájil Hugo Weiss, c. k. prezident Krajského soudu v Českých Budějovicích, slavnostní část kolaudace nové budovy *Justičního paláce*.

Svá slova doprovodil pozvednutím číše, nikoli ovšem pěnivého šampaňského, ale – jak ostatně jinak v královském městě na soutoku Vltavy a Malše – plně staročeského zlatavého moku. Stalo se tak v dopoledních hodinách dne 8. března L. P. 1905.

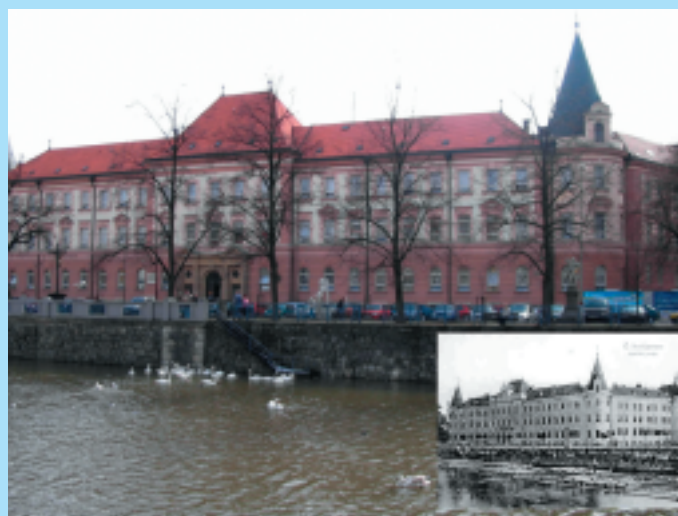
V ostrém konkurenčním boji získala tehdy výhodnou státní zakázku na výstavbu komplexu soudu a věznice německá stavební společnost Josefa Hauptvogela, a to v účelovém spojení s firmou Stabernak. Do dna vyschlého Krumlovského rybníka byly zaraženy dubové piloty a na ně posazen dvoumetrový fundament. Důkladná asfaltová izolace spolehlivě na celých sto let zabránila půdní vlhkosti vzlínat do cihlových, místy až jeden metr tlustých stěn. Kolaudační „Protokoll“ (v německém jazyce) i při své stručnosti (má pouze dvě strany včetně seznamu jedenácti členů komise a jejich podpisů) neopomíjí výslovně konstatovat, že „... všechny lokality byly shledány suché, takže se nevyskytly žádné pochybnosti ve vztahu k jejich obývání a užívání.“

V obou českobudějovických řekách uplynulo hodně vody od doby, kdy voraři splavovali po jejich hladinách lodařským průmyslem vysoce žádané šumavské velikány. Justiční palác si však podržel své původní funkce, totiž být krajským centrem rozhodování o spravedlnosti a současně i místem jejího výkonu.

Soud a věznice tak zde v nerozlučné symbióze přetrvaly celé jedno století.

Rok 2005 nachází *Justiční palác* v novém hávu. Pastelové barvy fasády se odrážejí ve stříbrné vodní hladině a zasněžené střechy novorenesanční budovy tvoří důstojný protějšek středověké zástavbě ohraničené na druhém břehu řeky zbytky městských hradeb a vě-

ží. Nové jsou i vnitřní prostory soudu a vazební věznice, co je však podstatné, změnil se *genius loci* tohoto místa. Vstupem České republiky do Evropské unie a začleňováním Českobudějovicka do vytvářejícího se euroregionu *Silva Nortica* (ve spojení s dolnorakouskou oblastí *Waldviertel*) vznikají také pro Jižní Čechy nové podmínky, zcela odlišné od všeho předešlého. Rozvoj lidsky důstojné postmoderní kultury života, především dosažení eko-sociálních standardů

vhodných pro moderní Evropu, to je určující směr i pro naši úzce vymezenou oblast soudnictví a vězeňství, související ovšem v procesu evropské a celosvětové globalizace s mnoha dalšími sférami a projekty.

Vazební věznice České Budějovice se aktivně zapojila do série „vzpomínkových“ aktů ke stému výročí zahájení provozu nového komplexu soudu a věznice v krajském městě.

Důstojným prologem ke slavnostním akcím byla bezesporu mezinárodní konference *SORGE UM DIE SEELE*, konaná v jihočeské metropoli v červnu 2004 (bylo o ní referováno v *Českém vězeňství* č. 4/2004).

Ke 100. výročí kolaudace *Justičního paláce* vydává Vazební věznice České Budějovice drobné, úsměvně beletrizující dílko z pera zkušeného jihočeského mediální-

ho experta Jana Chmelíka *Město ve městě aneb Dům spravedlnosti a trestu*. Dovolíme si ukázkou této nenáročné, vědecké cíle si nekladoucí, avšak čtivé práce zaslat jako malý dárek všem vězeňským zařízením.

Penologie – věda o trestech a trestání, jejíž podstatnou součástí je teorie a praxe vězeňství, má v Českých Budějovicích své historické připomínky (např. z podnětu samotného rakouského císaře Františka II. se pověření pracovníci českobudějovického soudu věnovali v závěru prvé čtvrtiny devatenáctého století zkoumání zločineckého *argotu* a vytvoření výkladového slovníku jeho jednotlivých výrazů – nelze vyloučit, že se ještě někdy v některém ze zapráše-

perspektivního studijního oboru *Bezpečnostně právní činnost*, určeného pro vzdělávání zaměstnanců (příslušníků i občanských pracovníků) českých ozbrojených sborů, tedy i Vězeňské služby České republiky. Je proto jen logickým důsledkem předchozího vývoje regionálních penologických aktivit, že diskutovaná vědecká a studijní disciplína zde nachází své plnohodnotné zastoupení.

Nesporným důkazem toho je i skutečnost, že v těchto dnech je v edici „*Studia VŠERS*“ vydávána obsáhlá penologická monografie s názvem *Úvod do teorie a praxe vězeňství*.

Budějčáci si váží svých tradic. Rozhodně však na nich neupívají ve smyslu neprogresivního staromilství. U příležitosti stého výročí dokončení výstavby *Justičního paláce* zřejmě opět cinknou sklenice obsahující skvostný *Budweiser* i jako pozvánka všem, kteří se v Sokratovském dialogu mladších se staršími, méně zkušených se zkušenějšími, chtějí poctivě věnovat tradičnímu, ctihodnému a vysoce společensky užitečnému vězeňskému řemeslu. Dvěře *Justičního paláce* i příslušných vysokoškolských center královského města jsou jim (symbolicky) otevřeny, a to nejen ve dnech vzpomínek významného jubilea.

PhDr. Jaroslav Hála

Literatura:

- Dolista, J., Skořepa, L. (2004): *Na cestě k evropské identitě. České Budějovice, Vysoká škola evropských a regionálních studií.*
- Hála, J. (2005): *Úvod do teorie a praxe vězeňství. České Budějovice, Vysoká škola evropských a regionálních studií.*
- Protokoll aufgenommen am 8. März 1905 im neuen Justizgebäude in Budweis.
- Renöckl, H., Machula, T. (2004): *Region budoucnosti – Jižní Čechy – Střední Evropa. České Budějovice, Teologická fakulta Jihočeské univerzity.*
- Uhlík, J. (1997): *Argot ve věznicih a podsvětí 19. století. České vězeňství, 5, 4, 43–45.*

Specifika práce s odsouzenými na specializovaném oddělení ve VV Brno

Vždy je třeba brát ohled na věk odsouzených, jejich aktuální zdravotní stav a řídit se doporučením lékaře.

Ve Vazební věznici Brno funguje od července roku 2000 specializované mužské oddělení pro výkon trestu odnětí svobody pro odsouzené se zařazením do věznice s dohledem a se zdravotní klasifikací F, tzn. pracovně nezařaditelní (invalidní a starobní důchodci).

48 let. V minulosti si zde také odpykával trest odnětí svobody odsouzený, kterému v době propuštění na podmínku zbývaly do 80. narozenin necelé tři měsíce. Byl nejstarším vězněm ve VV Brno.

Přístup k odsouzeným, kteří mají zdravotní či věkové omezení, musí

gické změny v průběhu stárnutí. Je známo, že průměrné osobní tempo je u sedmdesátiletého jedince sníženo asi o třetinu ve srovnání se středním věkem, snižuje se frustrační tolerance atd.

Programy zacházení s odsouzenými na tomto specializovaném od-

dvakrát týdně vypomáhat s drobnými úklidovými pracemi do sportovní haly Tatra Bohunice Brno, další se podílí na úklidu a estetizaci oddělení a areálu vazební věznice. Minulou zahradnickou sezonu měly velký úspěch ozdobné květinové truhlíky na oknech světnic a květiny zkrášlující areál věznice.

Loni vedení vazební věznice v Brně přidělilo specializovanému oddělení volný pozemek sousedící s areálem věznice. Odsouzení si ho zrekultivovali, vysadili zde různé druhy zeleniny, z které pak v kroužku vaření připravili chutné pokrmy.

V rukodělném kroužku vyrábějí odsouzení pro potřeby věznice různé druhy obálek a provázky na spojování spisů, spravují pantofle pro obviněné a pomáhají s montáží drobného nového nábytku. Velmi oblíbený je kroužek společenských her a v létě kroužek stolního tenisu a šipek. Starší odsouzení rádi luští křížovky, čtou knihy, sledují televizi a video.

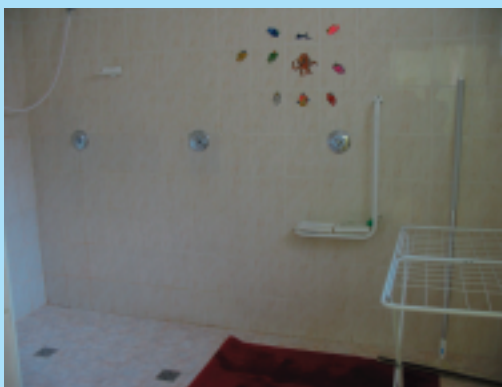
Činnost jednotlivých odsouzených je i přes různou tělesnou oslabenost velmi pestrá; mladší odsouzení dokonce pravidelně cvičí na rotopedu a se speciálními činkami vyrobenými z PET láhví.

Podpoře psychického i somatického zdraví je určena aktivita s psychologem. Mezi nejoblíbenější patří relaxace s následnou imaginací, při níž dochází k posílení vnitřní integrity osobnosti. Velký zájem je také o práci s tělem. Psycholog při ní využívá prvky somatické psychoterapie – práce s dechem, protahování jednotlivých částí těla. Odsouzení se při tom učí uvědomovat si své reakce, pocity, prožitky, myšlenky a nést za ně odpovědnost vůči sobě i ostatním.

Učí se nejprve porozumět sami sobě a teprve s tímto poznáním vstupovat do kontaktu s druhými lidmi. Odsouzení tím posilují koncentraci, všímavost a vědomou jednotu těla a mysli. Cíl aktivity s psychologem je v rozvíjení uvědomění a odpovědnosti za svůj život a své činy.

Všichni specialisté se snaží s těmito odsouzenými pracovat tak, aby vedlejší negativní účinky trestu nepřevažovaly nad účinky hlavními – pozitivními.

*Mgr. Hana Kubecová
psycholog odd.
VVaVT
VV Brno*

Oddělení bylo zřízeno ve vazební věznici v Brně proto, aby těmto odsouzeným mohla být prostřednictvím lékařů zdravotního střediska a lékařů vězeňské nemocnice v Brně poskytována kvalitní zdravotnická péče. Před zřízením specializovaného oddělení ve Vazební věznici Brno vykonávali trest odnětí svobody ve věznici Ostrov. Ubytovací kapacita specializovaného oddělení je 18 míst. V současné době je zde umístěno 19 odsouzených ve věku od 22 do 73 let. Průměrný věk činí

být zcela specifický a individuální. Mezi nejčastější zdravotní problémy u mladších odsouzených patří pouhazové stavy po vážných dopravních nehodách (komplikované zlomeniny s omezením hybnosti, úrazy mozku a podobně), u starších odsouzených chronické stavy po srdečních příhodách, mozkových mrtvicích apod. v kombinaci s dalšími zdravotními problémy, jako je např. cukrovka. Při práci se staršími odsouzenými je nutno brát ohledy na biologické i psycholo-

gické změny v průběhu stárnutí. Je známo, že průměrné osobní tempo je u sedmdesátiletého jedince sníženo asi o třetinu ve srovnání se středním věkem, snižuje se frustrační tolerance atd.

Programy zacházení s odsouzenými na tomto specializovaném od-

Bezpečnostní rizika v našem vězeňství

Důstojník ve vojenské akademii dává příklad: Zesílíme pancíře našich tanků a půjdeme na nepřítele. Co se stane, vojáci? Zvítězíme? Ne! Nepřítel zdokonalí protitankové střely a půjde na nás. Co se stane pak? Zdokonalíme ještě více naše tanky. Pak zase nepřítel ještě více zdokonalí protitankové střely. Čím budeme bojovat při třetí světové válce vám nepovím, ale vím, jaké zbraně budou při té čtvrté. Půjdeme zase válčit kameny a klacky. Vězeňství sice není válka, ale také v něm, zvláště v poslední době, probíhá soupeření technologií.

V dnešním globálním světě se učíme ze situací, k nimž dochází tisíce kilometrů od našeho domova, třeba na Filipínách. Vazební vězňice tam spadají pod ministerstvo vnitra, trestnice podléhají justici. Kriminalita je sice mnohem nižší než u nás, index počtu vězňů na 100 tisíc obyvatel činí 94, avšak ve struktuře vězňených je vyšší podíl nebezpečných pachatelů, k jejichž stylu života organicky patří násilí. Přitom se vězňice potýkají se 154% přeplněností, která je horší hlavně ve vazebních věznicích.

Vazební vězňice v Manile je čtyřposchodová budova pro 400 vězňů, většinou obviněných z teroristických útoků. Vzpouora tam vypukla 14. března tohoto roku. Při snídani jeden z vězňů zabil dozorce železným hrotem, sebral mu zbraň

a zastřelil další dva dozorce. Vzpouora se okamžitě rozšířila a policie ji nedokázala dostat pod kontrolu. Většina vězňů se chtěla vzdát, ale jejich bossům šlo o zopakování situace, kdy z jiné filipínské vězňice při vzpouore uteklo 50 vězňů. V čele manilské vzpouory stáli dva islámští teroristé ze skupiny Abú Sayyafa uvězněni kvůli únosům a vraždám stovek lidí. Jeden z nich osobně podřezával americká rukojmí. Proti mužům zákona tedy nestáli žádní začátečníci. Rychle se ukázalo, že do vězení se podařilo propašovat nedovolené předměty včetně zbraní a telefonů. Policie odmítla dát vzbuorencům jídlo, nesložili zbraň. Patnáctiminutové ultimátum nepřijali. Policie 15. března zaútočila zprvu slzným plynem a po hodinové přestřelce se podařilo vzpouora potlačit.

Ředitel Vězňice Plzeň plk. Jiří Piroch nepodceňuje bezpečnostní rizika, ale zůstává optimistou.

Bylo zabito celkem 22 osob včetně vůdců vzpouory.

Pro vězeňství u nás, v Americe nebo v Asii všude stejně platí, že vězeňské služby se vlivem mezinárodní výměny zkušeností naučily budovat pevné vězňice, z nichž je složité utéci.

Na základě referátů z mezinárodní konference uspořádané VS ČR roku 2004 v Kroměříži a dalších materiálů, např. srovnávací studie Řízení vězňic v čase změn, kterou připravil Andrew Coyle, můžeme tedy vyslovit dva body zjednodušené hypotézy o předpokládané reakci vězňů:

1. V zemích, kde v populaci převládají spíše klidnější charakterové vlastnosti a nezuří tam právě etnické nebo náboženské konflikty, budou vězňi kalkulovat s tím, že útěk je příliš složitý, a začnou spíše uvažovat o tom, jak si pobyt ve vězňici co nejvíce zpříjemnit. Samozřejmě nelegálními prostředky, alkoholem a drogami.

2. V zemích s vyhraněnějšími sociálními a jinými konflikty, kde organizovaný zločin má nejen ekonomické, ale i etnické, ideologické a další cíle, lze očekávat větší nebezpečí násilí (jehož nositeli může být v jinak klidném prostředí i skupina cizinců). Zjevná i (mnohem nebezpečnější) skrytá potenciální agresivita pak může mít formy, které:

a) nepřesahují zdi vězňice (šikana);
b) směřují k útěku, který je spojen s přesně koordinovaným plánem, použitím palných zbraní, výbušnin a dalších prostředků s razantním účinkem proti stavebním bariérám a proti personálu.

Nález mobilního telefonu pak můžeme chápat jako projev zdůvodnitelný prvním předpokladem – obviněný chce ovlivňovat průběh trestního řízení, odsouzený si chce vytvořit nelegální komunikační kanál pro organizování své trestné činnosti nebo pro kontakty, které bezpečnost vězňice nijak přímo neohrožují.

Stále ale musíme počítat s variantou podle druhého předpokladu, kdy mobilní telefon může sloužit k přípravě vzpouory a pokusu o útěk s použitím zbraní. Tak tomu bylo i v České republice, když bylo pře-

Inspektor strážní služby por. Daniel Koláček při službě na operačním středisku.

ba nebezpečný vývoj stopnout dne 11. 11. 2001 při akci Alcatraz.

Výše popsané mechanismy platí stejně v Manile jako v Plzni, kde jsme se spolu s ředitelem věznice plk. Jiřím Pirochem a příslušníky oddělení vězeňské stráže pokoušeli pojmenovat aktuální rizika v oblasti bezpečnosti věznic.

Jiří Piroch říká: „Hlavním problémem v oblasti bezpečnosti věznic je v současné době průnik nepovolených předmětů do rukou vězňů. Drogy a mobilní telefony jsou fenoménem současné společnosti. Přitom našim vchodem pro pěší projde tam a zpátky za jediný měsíc 29 000 osob.“

Funkční části mobilních telefonů se proměnily v nepatrnou tenkou destičku. Propašovat mobil do věznice je tedy stejně jednoduché jako pronést dovnitř kousek papíru. Nedávno byl nalezen mobil zapечатý v bábovce. Motáky už opravdu vyšly z módy.“

Mjr. Josef Hodan a npor. Daniel Špilar, inspektoři vězeňské služby pro služební a odbornou přípravu a mimořádná bezpečnostní opatření, slova svého ředitele potvrzují: „Zatím nemáme zařízení na detekci mobilních telefonů. Zvláště důležité je to na chodbách oddělení pro výkon vazby, kde je riziko ovlivňování trestního řízení. Bariéru průniku tvoří jen rentgen, detektor kovů a osobní prohlídky, které u vstupujících civilních osob nemohou být vždy důkladné.“

Podle plzeňských zkušeností dochází ke změně pořadí tradičních priorit v oblasti bezpečnosti. Dříve byl v popředí úkol vycvičit příslušníky v dovednostech, které lze vyjádřit dvěma slovy: uhlídat a dohonit. Kondiční příprava tradičně obsahuje běh na 600 metrů, který vlastně vyplývá ze zmíněných nároků na dopadení uprchlých vězňů.

Ale nyní jsou v popředí zájmu vězeňské stráže mobily a drogy. V úvahách o bezpečnosti se zvyšuje frekvence nových pojmů: korupce a nedovolené styky.

Všechny zásilky kontrolují speciálně vycvičení psi. Ze třinácti služebních psů je pět vycvičeno na odhalování drog, pro práci s drogami jsou specializováni tři psovodi. Kromě kontroly balíků jsou psi používáni také k prohlídkám ubytoven vězňů a dalších prostor věznice. Hledají se hlavně drogy. Každý balík je otevřen za přítomnosti přísluš-

níka vězeňské služby. Odsouzení si musejí pod kontrolou přesypávat i balíčky s kávou.

Přesto se různé úkryty pro drogy stále zdokonalují.

Vězeňská služba již získala v počtu speciálně vycvičených psů převahou mezi ozbrojenými sbory. Chystá se zřízení vlastního výcvikového střediska pro speciální psy. Na rozdíl od rentgenů, který pracuje neustále, pes může být nasazen pouze na několik hodin. Pak si musí odpočinout.

Nejenom člověk, ale i pes se může splést, ztrácí schopnost soustředění na práci.

Plk. Piroch a mjr. Hodan shodně a nezávisle na sobě označili průjezdy vozidel do stráženeho objektu za slabé místo, kudy by mohly nepovolené předměty do věznice pronikat. I ostatní příslušníci spontánně sdíleli tento názor, přestože v jejich věznici dosud průnik touto cestou nebyl zaznamenán. Zdůvodňovali to tím, že přijíždějí i vozidla

Návštěvy u vybraných vězňů jsou prováděny formou, která vylučuje přímý kontakt.

značných rozměrů, v nichž lze nepozorovaně umístit drobný předmět, přestože se provádějí namátkové důkladné prohlídky. Strážný dohlíží na vykládání a nakládání materiálu.

V autech putují do věznice kontejnery s nepřehledným nebo sypkým materiálem, uzavřené palety a podobné předměty.

Kpt. Miroslav Kasík, šef plzeňských psovodů, upozorňuje: „Potřebujeme také více psů specializovaných na výbušniny. Drogu vězeň zkonsumuje, ale donesená výbušnina může zabít.“

Ředitel věznice charakterizoval toto riziko lakonicky:

Pprap. Soňa Odstrčilová při službě na pěší bráně.

„Kolikrát sem na návštěvu chodí nebezpečnější lidi, než tu máme zavřené.“

Během diskuse jsme seřadili formy průniku nedovolených předmětů do věznice podle pořadí nebezpečnosti takto:

a) auta projíždějící motorovou branou

– v listopadu 2003 nosil vězňům alkohol v plastových lahvích a mobily sotva třicetiletý příslušník vězeňské stráže, který sloužil jako dozorce 3 roky.

Kapacita plzeňské věznice činí 1196 míst a dnes je o deset procent přeplněna.

Josef Hodan charakterizoval komplikace vyplývající z nedostatku prostoru:

„V oddělení s ostrahou máme systém ložnicový, přičemž na jednu místnost je plánováno umístění deseti osob, ale ve skutečnosti jich tam je čtrnáct až šestnáct. Lepší situaci máme v oddělení se zvýšenou ostrahou, kde je zaveden celový systém. Na jedné cele mají být maximálně dva odsouzení, přičemž faktická obsazenost se skutečně blíží 100 procent.“

Jiří Piroch přesto hledí do budoucna s optimismem a očekává řadu zlepšení:

„Potřebovali bychom modernizovat vozový park, mezikrajové eskorty musíme zajišťovat dvěma autobusy. Ohradní zeď má v nejvyšším místě 4,20 m, ačkoli podle normy by měla měřit 6 m. Kamerový systém máme jen na oddělení se zvýšenou ostrahou a oddělení pro výkon vazby. Naše operační středisko bylo vybudováno v polovině 70. let a oproti dynamickému vývoji zabezpečovací techniky zastaralo o několik generací. Rozsáhlý finanční záměr na vybudování vnějšího a vnitřního zabezpečení Věznice Plzeň již nyní existuje na generálním ředitelství Vězeňské služby České republiky. Vyřeší se tím řada problémů, které nás všechny v současnosti tíží.“

Lubomír Bajcura
Foto autor

Vězni v „salonu“

OSTRAVA ● V loňském roce zahájila ostravská vazební věznice kurz v oboru pánský kadeřník pro muže ve výkonu trestu odnětí svobody, kteří ve vnitřních provozech našich věznic vykonávají nebo budou tuto profesi vykonávat. Kurz pokračuje i letos a stejně jako loni je rozdělen do tří turnusů. Začátkem března se ve speciálně vybavených prostorách vazební věznice, které vězni nazývají „salon“, konaly úvodní hodiny praktické a teoretické výuky. Zúčastnilo se jich prvních devět odsouzených mužů, kteří přijeli koncem února do ostravské vazební věznice, aby zde získali patřičnou zručnost a naučili se čtyřem základním střihům. Rozsah výuky je stanoven na 70 hodin v maximální délce 2 měsíců.

Odborným garantem jsou pedagogové a lektori Integrované střední školy oděvní, služeb a podnikání se sídlem v Ostravě-Porubě.

Marie Bílková

Svatba ve věznici

HORNÍ SLAVKOV ● Počátkem letošního roku byl ve věznici uzavřen manželský sňatek mezi odsouzeným Pavlem H. a Olgou J. Jednalo se o netradiční svatební obřad, který není ve věznici zcela běžnou záležitostí. Organizací byli pověřeni zaměstnanci oddělení výkonu trestu, zejména vychovatel Luboš Pikus a speciální pedagog Mgr. Ladislav Tušík.

ANO z úst nevěsty a ženicha zaznělo před oddávajícím starostou Města Horní Slavkov Petrem Hanzíkem v místnosti, která byla pro tuto slavnostní příležitost zvlášť vybavená.

Novomanželé měli ještě celé dvě hodiny po ukončení svatebního obřadu možnost přemýšlet o společné budoucnosti, neboť odsouzený Pavel H. měl na základě kázeňské odměny povolenou mimořádnou návštěvu.

Pavla Lorenzová

Vězení nejsou jen mříže (7)

Vážení čtenáři, přinášíme vám sedmý díl seriálu článků o českém vězeňství, vycházejících z výročních zpráv věznic a vazebních věznic České republiky za rok 2004 a přibližujících charakteristické rysy jejich činnosti.

BŘECLAV

Ve Vazební věznici Břeclav pracuje na 150 zaměstnanců, z toho 29 příslušníků JS, 3 lékaři na dohodu o pracovní činnosti a kaplan na částečný úvazek. Z celkového počtu 112 příslušníků jsou 3 ženy. Odchody ze služebního poměru jsou zde tradičně minimální. V roce 2004 odešlo celkem 16 zaměstnanců a bylo naopak nově přijato 15 pracovníků.

V rámci celoživotního vzdělávání jsou zaměstnanci břeclavské VV

vé a výchovné programy nabízeny všem obviněným. Bohužel minimální prostorové možnosti snižují jejich další rozšíření.

Odsouzení si mohou vybrat z široké nabídky zájmových kroužků. Tradičně největší zájem je o sportovní aktivity, především o kondiční posilování, a samozřejmě i o vycházky mimo věznici spojené se sportovními aktivitami (volejbal, nohejbal, kopaná) pod vedením vychovatele výkonu trestu. Oblíbený je také čtenářský kroužek. Kni-

Vazební věznice Břeclav

vysílání do různých specializačních kurzů, vedení věznice podporuje i jazykové vzdělávání na pracovišti.

Ve výroční zprávě za loňský rok se konstatuje, že celkový zdravotní stav zaměstnanců se zlepšil, podstatně se snížila nemocnost a tím i pracovní neschopnost. Neuspokojivou bytovou situaci zaměstnanců řeší vedení VV poskytováním bezúročných půjček. Také náležitě oceňuje zásluhy jednotlivých pracovníků při plnění úkolů VS ČR.

Programy zacházení jsou tvořeny ve vzájemné spolupráci všech zainteresovaných pracovníků oddělení výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody.

Od 1. 7. 2004 na základě novely řádu výkonu vazby jsou preventivně-výchovné, vzdělávací, zájmo-

hovní fond vězeňské knihovny je rozsáhlý a žánrově pestrý. Obsahuje téměř 3000 svazků beletrie a 270 svazků odborné literatury.

K rozvíjení sebeobslužných činností patří i možnost praní a žehlení vlastního prádla a přípravy jídla v kuchyňském koutku, kterou odsouzení hojně využívají. Osvědčuje se také arteterapie, pracovní terapie a muzikoterapie. Nepoměrně vyšší zájem o vzdělávání byl zaznamenán mezi odsouzenými než mezi obviněnými.

Ve vazební věznici je zřízena poradna drogové prevence, která úzce spolupracuje s okresním protidrogovým koordinátorem a příslušnými K-centry. Členové poradny se podílejí na diagnostice a některých metodách léčby závislosti na psy-

chotropních látkách. Během loňského roku nedošlo ke zneužití návykových či psychotropních látek obviněnými či odsouzenými. Ve dvou případech však byla nalezena psychotropní látka – marihuana. Jednou asi 3 gramy v dutině posilovacího stroje, podruhé v množství 15 gramů v balíčku odsouzenému místo náplně fixu.

Pokud jde o zdravotní péči, počet vyšetření u obviněných a odsouzených v ordinaci praktického lékaře ZS klesl v roce 2004 o 16 %. Bylo provedeno 40 preventivních prohlídek. Průměrný věk přijatých vězňů sice vzrostl, ale u nikoho nebylo nutno žádat o propuštění z vazby nebo trestu ze zdravotních příčin. Nemocnost vězňů stagnovala, nedošlo k žádné epidemii infekčních nemocí, úmrtí nebo ohrožení života. Vazební věznice však nutně potřebuje psychiatra. Stoupá totiž počet drogově závislých vězňů a vězeňská nemocnice v Brně vyžaduje před hospitalizací vězně psychiatrické vyšetření vězeňským psychiatrem.

Vnější a vnitřní bezpečnost vazební věznice je zajišťována především živou silou ve spojení se stávajícím souborem technických a stavebně-technických prostředků, spojovacích a signálně-zabezpečovacích prostředků, včetně pomocného střežícího zařízení PTV. Pro zvýšení vnější a vnitřní bezpečnosti vazební věznice bylo realizováno osazení hran vycházkových dvorů obviněných valci žiletkového pletiva.

V břeclavské VV slouží také jeden služební pes, který je operativně využíván k posílení bezpečnosti při výkonu strážní služby při dálkových eskortách a skupinových soudech včetně eskort za účelem vydání cizích státních příslušníků z území ČR. Jeho vycvičenost je na velmi dobré úrovni, o čemž svědčí výsledky dosahované na přeborech ve služební kynologii VS ČR a v porovnávacích přeborech ve služební kynologii ozbrojených složek ČR.

Prověрка akceschopnosti VV Břeclav včetně řídicí činnosti funkcionářů Pracovního krizového řízení byla provedena dne 14. 10. 2004 s výsledkem splnil.

V roce 2004 proběhla ve VV Břeclav obměna poloviny výpočetní techniky, v závěru roku byl nahrazen systém VKV sítě pomocí mobilních telefonů. Došlo k obměně výzbroje u příslušníků Justiční

stráže Břeclav, Hodonín a Uherské Hradiště a u příslušníků oddělení výkonu vazby a trestu.

Vazební věznice má k zajištění dopravy k dispozici 6 služebních vozidel. Kromě eskortního vozidla, které je silně opotřebené, jsou ostatní vozidla v dobrém technickém stavu. Stále však chybí vozidlo typu mikrobús.

Vazební věznice Břeclav usiluje o dobrou informovanost veřejnosti a aktivně spolupracuje s řadou regionálních médií. Velkou odezvu mají zvláště exkurze do vězení, které pomáhají odstraňovat předsudky a falešné představy o chodu vězeňských zařízení.

A co chtějí v Břeclavi zlepšit?

- Snížit administrativu.
- Sjednotit formy jednotlivých úkonů v činnosti s vězeňskými osobami v rámci celé VS ČR.
- Přepracovat metodiku střelecké přípravy, OŠS nacvičovat pro reálnou situaci.
- Zkvalitnit teoretickou přípravu nových příslušníků, přiblížit ji co nejvíce praxi.

BĚLUŠICE

Ve věznici, kde k 31. 12. 2004 bylo ve výkonu trestu odnětí svobody 601 osob, došlo ve sledovaném období ke komplexní změně systému tvorby a zajišťování programů zacházení, a to jak po stránce administrativní, tak i po stránce praktické. Pro všechny odsouzené byly zpracovány programy zacházení, přičemž pracovníky VT byla zajišťována činnost odsouzených v 65 aktivitách. Jedná se například o akvaristický kroužek, kurzy angličtiny, arteterapie, kurzy českého jazyka, dějepis, dopravní výchovu, geografii, hudební a keramický kroužek, výuku komerčního využití PC, kondiční cvičení, kroužek kreslení a křížovkářský, kurzy právního minima nebo vaření a kroužky literární, přírodovědné, matematické, pro kutily, relaxační, šachové nebo videokroužek. Přitom se zaměstnanci věznice museli vyrovnávat s enormním nárůstem počtu odsouzených a tím i s nedostatkem prostoru ke konání aktivit v rámci programů zacházení. Zařazeno v nich bylo v průměru 796 odsouzených.

Pracovníci protidrogové poradny evidovali všechny odsouzené, kteří přišli do styku s drogami. Souběžně s tím přijímali opatření v oblastech primární a sekundární prevence. Oddělení specializované

Věznice Bělušice

pro diferenciováný výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování způsobenou užíváním psychotropních látek se zaměřilo především na odsouzené uživatele drog, u kterých byl důvodný předpoklad pro pozitivní zapojení do života po skončení trestu. Využívány byly i bezdrogové zóny, kde se v průběhu roku nacházelo i přes sto odsouzených. Z důvodu již zmíněného nárůstu odsouzených musí věznice nyní přistoupit ke zrušení jedné bezdrogové zóny a převést ji na běžné oddělení. Tím však přestává být schopna diferencovat v přeplněné ubytovně odsouzené a vytvářet podmínky pro řádné fungování bezdrogové zóny.

V roce 2004 bylo provedeno celkem 429 odběrů vzorku moči odsouzených ke zjištění zneužívání drog a léčiv. Z tohoto množství bylo 27 vzorků pozitivních.

Velké úsilí zaměstnanců bělušické věznice si vyžádal výkon trestu u odsouzených cizinců, a to zejména ukrajinské a ruské národnosti. Bohužel hromadný způsob ubytování odsouzených, přeplně-

nost věznice, diferenciováný výkon trestu, zajišťování činnosti specializovaných oddělení a separace pracujících od nepracujících nedalo zaměstnancům věznice nějak výraznější možnost důsledněji sledovat a monitorovat činnost „nebezpečných“ odsouzených. I přesto lze konstatovat, že v uplynulém roce nedošlo k jedinému případu negativního vystoupení ze strany těchto osob.

Bez větších problémů byla v hodnoceném období poskytována zdravotní péče jak v ordinaci praktického lékaře, tak zubního lékaře. Jen v ordinaci praktického lékaře bylo provedeno 5472 vyšetření a ošetření. U odsouzených bylo evidováno šest pracovních úrazů. K onemocnění AIDS nedošlo. Dispenzarizovaných případů onemocnění TBC je ve věznici 17, všechny z předchozích let. Infekční hepatitida byla dispenzarizována u 99 odsouzených, z toho 4 byli hospitalizováni na infekčním oddělení vězeňské nemocnice v Brně. Pohlavní choroby jsou dispenzarizovány u 18 odsouzených.

Zprávy

Pomoc obětem tsunami

OLOMOUC ● Koncem minulého roku mnozí z nás s napětím sledovali sílu přírodního živlu, který si vyžádal obrovské materiální škody a stovky tisíc obětí v oblastech jihovýchodní Asie. Tato katastrofa a obrovská lidská tragédie vyvolala solidaritu občanů na celém světě a také mezi našimi občany.

V lednu letošního roku vznikla ve VV Olomouc myšlenka, kterou jednomyslně podpořilo vedení – vyzvat zaměstnance této věznice k dobrovolným příspěvkům. Výsledkem byla sbírka od 76 zaměstnanců v celkové výši 9376 korun. Tato částka byla v únoru poukázána na Sbírkové konto Charita pro postižené vlnou tsunami v Asii, konkrétně pro Srí Lanku.

*Ing. Roman Chrenko,
zástupce ředitele*

Z historie regionu

RÝNOVICE ● V rámci vzdělávacího bloku o historii místa, kde přechodně žijí vězeňské osoby, byla 10. 2. pořádána ve Věznici Rýnovice první přednáška, tentokrát o Jablonci nad Nisou. Role lektora se ujal pan Vostřák, skvělý vypravěč, pamětník a historik regionu. Poutavou formou vysvětlil založení a prvopočátky města, jeho průmyslový i kulturní vývoj a vyprávěl o lidech, kteří ho proslavili.

Přestože historické téma nebyvá v dnešní uspěchané a materiálně zaměřené době středem zájmu, bez určitých znalostí historie nelze pěstovat sounáležitost mezi lidmi, ani kladný vztah k místu, kde žijeme. Z pozitivních ohlasů odsouzených na přednášku bylo zřejmé, že historie nemusí být vnímána jako suchý „děják“ ve škole.

*Bc. Martin Štrýncl,
speciální pedagog*

Premiéra filmu

ČESKÉ BUDĚJOVICE ● Na pravidelné besedě zaměstnanců Probační a mediační služby ČR (PMS) s odsouzenými ve Vazební věznici České Budějovice koncem března byl poprvé promítán instruktážní film PAROLE, který za finanční podpory Open Society Fund vyrobil Český helsinský výbor ve spolupráci s Probační a mediační službou České republiky a Vězeňskou službou České republiky.

Videonahrávka názorně ukazuje odsouzeným, kteří žádají o podmíněně propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, jak jim může PMS pomoci. Po zhlédnutí filmu se rozpoutala zajímavá diskuse. Odsouzení se zajímali o to, co obnáší probační dohled, chtěli vědět, jaké jsou nástroje probační služby při kontrole chování podmíněně propuštěného na svobodě a co pro ně vlastně může PMS udělat.

Na besedě byli i bývalí klienti PMS, kteří nevyužili svou šanci a alternativní trest jim byl vzhledem k tomu, že nedodrželi stanovené podmínky, přeměněn v trest nepodmíněný. Jako hlavní příčiny uváděli zejména vlastní lehkovážnost a neochotu řešit a sdílet problémy za pomoci třetí osoby.

Pracovníci PMS odsouzeným srozumitelně vyjasnili roli probačního úředníka a smysl probačního dohledu. Všichni účastníci besedy se nakonec shodli na tom, že základním stavebním prvkem nové životní etapy každého odsouzeného je jeho vlastní snaha a ochota ve svém životě něco změnit.

Za Probační a mediační službu České Budějovice se besedy zúčastnili Josef Raušer, DiS., a Mgr. Martin Pilný. Vazební věznici zastupoval speciální pedagog Mgr. Josef Neubauer, který je pověřen spoluprací s PMS.

Mgr. Josef Neubauer,
speciální pedagog

V uplynulém roce se průběžně přehodnocovala *bezpečnostní situace* ve věznici v návaznosti na stavební úpravy a rekonstrukci budov. Na základě těchto změn byl upraven i rozpis strážních a dozorcích stanovišť tak, aby se zefektivnila práce a snížil počet přesčasových hodin. Využívání RTG zásadním způsobem usnadnilo provádění prohlídek zavazadel u osob vstupujících do střeženého prostoru. Dobrých výsledků bylo dosaženo také při zajišťování mobilních telefonů, a to jak přehozených přes ohradní zeď, tak i nalezených při provádění dílčích mimořádných prohlídek.

V roce 2004 byly zajišťovány eskorty odsouzených do zdravotnických zařízení k vyšetření a ošetření (1226 odsouzených) na vnější a přilehlé pracoviště a na pracoviště mimo střežený prostor věznice. Důraz byl kladen na bezpečný průběh mimořádných eskort odsouzených zařazených do indexu nebezpečných odsouzených. Eskortní směna také prováděla dílčí prohlídky ubytoven odsouzených.

Na práci psůvodů a jejich využitelnost mělo vliv i to, že se podařilo udržet počet výcvikových hodin. Pravidelně se zúčastňovali prohlídek mezi odsouzenými, zajišťovali bezpečnost při eskortách a při provádění početní prověrky stavu odsouzených. Nové středisko protidrogových psů pomáhalo při prohlídkách balíků, ložnic a materiálu vnášeného do věznice. V roce 2004 se kynologové zúčastnili tří závodů ve služební kynologii a umístili se na předních místech.

Oddělení prevence a stížností prošetřilo přímo ve věznici celkem 27 stížností a zpracovalo 5 stanovisek k průběžným stížnostem pro Odbor kontroly GŘ VS. V porovnání s předchozím rokem došlo k mírnému nárůstu stížností. Přibývá stížností se závažnějším a složitějším obsahem. V oblasti trestné činnosti příslušníků VS ve věznici byl pověřeným policejním orgánem VS ČR prošetřován pouze jeden případ mýry zavinění příslušníků, a to v souvislosti s mimořádnou událostí. V roce 2004 byl ve 13 případech využit institut přemístění odsouzených z bezpečnostních důvodů do jiné věznice.

Celkem bylo v loňském roce evidováno 57 mimořádných událostí. Mezi nejzávažnější patří napadení dozorce odsouzeným. Po linii od-

souzených to bylo podezření ze zneužití omamných látek, nálezy mobilních telefonů, ve dvou případech hromadné odmítnutí stravy, dva pokusy o sebevraždu a jedno úmrtí odsouzeného.

Tvorba *rozpočtu* byla založena na objektivních potřebách věznice, požadavky věznice byly ze strany ekonomického odboru plně akceptovány. Ve sledovaném období byly realizovány dvě investiční akce, jejichž náklady činily 832 000 Kč.

Vlastní výrobní činnost věznice nemá. Z průměrného počtu 473,3 práce schopných odsouzených bylo v roce 2004 zaměstnáno průměrně 136,9 odsouzených, což je 28,9 %. Oproti roku 2003 se procento průměrné zaměstnanosti zvýšilo o 8,5 %.

Z celkového počtu zařazených odsouzených bylo 34 % zařazeno do práce ve vlastní režii věznice a 66 % u cizích subjektů.

Sociální program se daří naplňovat. Vloni bylo částečně zrekonstruováno zdravotní středisko, vybudováno parkoviště pro zaměstnance a byly opraveny podlahové krytiny v kancelářích. V rámci celoživotního vzdělávání se zúčastnilo 68 zaměstnanců různých školení a vzdělávacích aktivit.

DRAHONICE

Ohlédneme-li se za uplynulými třemi lety, kdy se Věznice Drahonice stala samostatnou organizační jednotkou Vězeňské služby ČR, můžeme říci, že dosáhla klíčového cíle – plné samostatnosti a provozuschopnosti. Mottem loňského roku bylo realizovat schválený *Projekt vzdělávání odsouzených Věznice Drahonice pro rok 2004*.

K dosažení účelu výkonu trestu odnětí svobody byl každému odsouzenému stanoven program zacházení, jehož skladba vytváří základní předpoklady a podmínky pro jeho výchovné ovlivňování. Vytvořená nabídka programů zacházení, z níž má nově zařazený odsouzený možnost samostatného výběru, je v současné době diferencována a vychází ze zařazení odsouzeného do dané diferenační skupiny. Vnitřním řádem věznice byl stanoven *minimální program zacházení pro odsouzené*, do něhož jsou zařazováni pasivní odsouzení a ti, kteří zvolený program neplní. Vzhledem k tomu, že část odsouzených není pracovně zařazena a tráví svůj volný čas ve věz-

nici, byl kladen důraz na sestavení vhodných aktivit programu zacházení s ohledem na celkový rozvoj osobnosti odsouzeného a zejména potřebu udržet pracovní návyky – pracovní a sebeobslužné aktivity a vzdělávání odsouzených. Programy v oblasti speciálně výchovných postupů byly uplatňovány zejména u odsouzených zařazených do bezdrogových zón věznice, u odsouzených zařazených do kategorie MON, předvýstupních programů a prvovězňenských osob, které přechod do výkonu trestu odnětí svobody a odloučení od rodiny těžce překonávají.

Věznice Drahonice

Zaměstnávání odsouzených probíhá buď v rámci vlastního provozu věznice ve čtyřhodinových směnách, což umožňuje zvýšit zaměstnanost odsouzených a zároveň se ve větší míře zapojit do aktivit programů zacházení, nebo na základě dohody s cizími subjekty, zpravidla mimo objekt věznice, kdy je podmínkou pracovního zařazení udělení volného pohybu, ale zejména písemný souhlas odsouzeného.

Loni se podařilo najít vhodný prostor pro vznik nového vnitřního pracoviště pro odsouzené nespĺňující podmínku pro udělení volného pohybu. Na tomto pracovišti se vykonávají nenáročná ručodělná činnost.

V průběhu roku byli odsouzení v případě potřeby zařazováni v rámci programu zacházení do speciálně výchovných postupů (SVP) pod vedením odborných zaměstnanců, kteří řešili individuální poradenství psychologické, pedagogické a sociálněprávní, pomáhali snižovat stavy napětí, vedli odsouzené k sebepoznání např. při arteterapii či seberealizaci v kroužku rukodělných prací a poskytovali individuální terapii drogově závislým a psychicky labilním osobám. Pro vybrané odsouzené, kteří mají problémy v sociálním kontaktu, ale mají zájem se zdokonalovat v kon-

svobodě skládajícího se ze čtyř přednášek připravených zaměstnanci věznic.

U odsouzených zařazených do *Skupiny mladých vězňů, Bezdrogové zóny* nebo *Výstupního oddělení* byly individuální programy zacházení zaměřeny na jednotlivá specifika skupin těchto odsouzených s cílem co nejvíce zabránit vlivu vězeňské subkultury a prizonizace a v co nejvyšší míře pomáhat integraci těchto osob zpět do společnosti.

Vzdělávání odsouzených probíhalo pod vedením zaměstnanců oddělení výkonu trestu nebo ve spo-

Poradna drogové prevence se v průběhu roku 2004 zabývala odsouzenými, kteří se dobrovolně snažili zmírnit drogovou závislost formou individuální terapie, relaxace, individuálními motivačními pohovory, a to nejen ve výkonu trestu, ale i po jeho ukončení. Počet odsouzených zařazených v kategorii TOXI představoval až 50 % z celkového počtu odsouzených. Započala také příprava k vytvoření již druhé bezdrogové zóny s kapacitou 25 míst pro odsouzené recidivisty, kteří se rozhodli abstinentovat nebo se před drogou chránit. Činnost této zóny bude zahájena začátkem roku 2005. Program zacházení v této kategorii se zaměřuje na pracovní terapii, fyzicky závažný program a prevenci drogové závislosti.

Kapacita stávající bezdrogové zóny je 35 míst pro odsouzené, jejím rozšířením na ubytovnu D se zvýší o 25 míst.

V drahonické věznicí dobře funguje duchovenská péče, která je pravidelně zajišťována návštěvami kazatele církve Baptistické jednoty bratrské.

V loňském roce bylo dvakrát schváleno nové tabulkové složení počtů zaměstnanců Věznic Drahonice. Vždy se jednalo o změny kvalitativní, celkový počet byl shodný s koncem roku 2003 tj. 108,5 míst. I přes nenavyšování tabulkových míst byl zájem z řad veřejnosti o práci ve věznicí značný. V roce 2003 bylo 98 žadatelů. V loňském roce se jejich počet zvýšil na 104.

V porovnání s ostatními roky lze konstatovat, že vzrůstá zájem uchazečů s vysokoškolským vzděláním nejen v oblasti pedagogické, ale také ekonomické a správní.

Vztahy s veřejností jsou udržovány prostřednictvím webových stránek Věznic Drahonice. Kontakt s veřejností je v případě zájmu zajišťován telefonickou, písemnou i elektronickou formou.

Mimořádné události, které v roce 2004 proběhly, byly včas oznámeny médiím. Velmi kladně lze hodnotit přístup zvláště regionálního tisku.

K 31. 12. 2004 bylo ve věznicí ve výkonu trestu odnětí svobody 199 osob.

Z výročních zpráv za rok 2004 zpracovala

*Mgr. Eva Montgomeryová
Foto Ing. Miroslav Jílek*

Zprávy

Těžká Barbora

ODOLOV ● Když se řekne Těžká Barbora, někdo si může představit třeba korpulentní sousedku toho jména. Valná většina z nás si však vybaví divadelní hru Voskovce a Wericha. A právě u příležitosti 100. výročí narození Jana Wericha uvedlo tuto hru divadlo v Úpici. V době příprav však vznikl diva-

delníkům problém, kde sehnat Těžkou Barboru, což je, jak všichni víme, pořádné dělo. Obrátili se na dřevomodelářský kroužek naší věznic s žádostí o pomoc a po několika konzultacích se parta odsouzených mohla pustit do práce. Přípravné práce byly sice trochu náročnější, sama výroba také, ale výsledek stál za to. Konečniců Těžkou Barboru vyrobenou odsouzenými z Odolova můžete sami posoudit na fotografiích.

*Ing. Eva Linhartová,
vychovatelka*

Duchapřítomný zásah

VŠEHRDY ● V myslích vězeňských osob často probíhají složité myšlenkové pochody vedoucí někdy až k suicidálním myšlenkám.

Tíživé břemeno stále se navalujících problémů ve výkonu trestu odnětí svobody neunesl jeden odsouzený z Věznic Všeherdy a koncem února se pokusil ukončit svůj život tím, že si vážně poranil krk.

Spoluvězni M.T. a J.A. mu však duchapřítomně poskytli účinnou první pomoc, zabránili, aby vykrvácel, a zachránili mu život. Ředitel věznic oba odsouzené za tento čin kázeňsky odměnil.

*Mgr. Ilona Kalounová
Broňa Vetešníkova*

krtních sociálních dovednostech, je koncipována sociálnětréninková a terapeutická skupina.

U zájmových aktivit bylo cílem pomáhat rozvíjet schopnosti, dovednosti a vědomosti odsouzených tak, aby dokázali smysluplně využívat volný čas (tělovýchovné aktivity, organizování vědomostních kvízů a soutěží, kulturní vystoupení, přednášky odborníků, duchovenskou péči, výběr videoprogramů, návštěvy kulturních a sportovních akcí mimo věznic, výuka na počítačích, zahradnický kroužek).

Všichni odsouzení, kterým v loňském roce končil výkon trestu, byli před výstupem zařazeni do speciálního kurzu *První kroky na*

luprání s cizími subjekty (např. kurzy topičů nízkotlakých kotlů, v nichž bylo vyškolen 12 odsouzených). V rámci projektu vzdělávání odsouzených pro rok 2004 proběhly v areálu SOU v Podbořanech čtyři rekvalifikační kurzy odsouzených v učebních oborech malíř-natěrač, administrativně-správní pracovník, kuchař a číšník. Do budoucna se ve spolupráci s SOU Podbořany otevírá možnost vzdělávání odsouzených také v učebních oborech, zakončených výučním listem, formou denního, popřípadě externího studia přímo v učilišti. V roce 2004 využil jeden odsouzený nabídky bezplatného vysokoškolského studia.

Lekce pro život

Exkurze do vězení jako součást prevence kriminality

„Dnešní mládež? Samý feták a vandal. Rostou akorát tak pro kriminál.“ Kdo z vás ta slova neslyšel! Mládeži se vřdycky spílalo, ale až tak beznadějně to s ní určitě není. Ne všichni mladíci s modrými či zelenými nagelovanými vlasy nebo dívky s odhalenými pupíky ozdobenými piercingem jsou potenciálními klienty vězeňské služby.

Jenže bezdůvodně mladým nadávat je jedna věc a zavírat oči před kriminalitou mládeže druhá, stejně špatná, dokonce nebezpečná. Odborníci upozorňují, že stoupá brutalita mladých pachatelů. Na vině jsou především drogy, které narcomany stojí stále více peněz. Ve statistice ministerstva vnitra se dočteme, že děti do 15 let spáchají každý rok na 159 tisíc trestných činů. Zvýšil se počet násilných trestných činů, zejména loupeží. Mladí pachatelé si při nich většinou vybírají slabší oběť – mladší spolužáky, staré lidi či opilce. Loni se děti dokonce podílely na čtyřech vraždách, mladiství na dvanácti. Množí se i počet sebevražd dětí.

Noční můrou dnešních rodičů je, že se jejich adolescentní děti chytanou špatné party, začnou experimentovat s drogami a nedobře skončí. Co je tedy třeba dělat, aby se to nestalo?

„S dětmi je třeba stále hovořit o jejich potřebách, starostech a bolestech,“ odpovídá Eva Carbolová, předsedkyně Sdružení pro prevenci kriminality PRAK, neziskové organizace, v níž pracuje skupina mladých dobrovolníků. „Naším cílem je předcházet tomu, aby dítě v životě ztroskotalo, aby se nedoučilo, nedostudovalo. Prostě chceme, aby každé mělo šanci. Povíkáme si s žáky 6. a 7. tříd o trestní odpovědnosti, trestech, vězení, drogách, šikaně. Dáváme dětem možnost otevřeně mluvit s odborníky i lidmi, kteří mají s vězením zkušenost. Společně si ujasňujeme, co je v životě důležité. Pořádáme přednášky pro rodiče, poskytneme poradenskou činnost. Žákům 8. tříd nabídneme přednášky jako úvod etické výchovy. Již dva roky pro ně a jejich o rok starší spolužáky v rámci Projektu prevence kriminality organizujeme exkurze do věznic. Bývá to pro ně silný zážitek, protože mají o vězení značně zkrleslé představy.“

Z odpovědí dětí (224 dívek a 228 chlapců) na otázky v dotazníku sdružení PRAK je patrné, že se zájem projektu nemínil účinkem. Po návštěvě věznic byly nejčastější odpovědi na otázku *Jak na tebe vězení zapůsobilo*: zajímavé, poučné a odstrašující. Děvčatům by ve vězení nejvíce vadila šikana, rivalita mezi vězni, nedostatek volnosti a hygiena, chlapcům kromě šikany a omezení svobody také psychické násilí, deptání, homosexuálové, sexuální devianti a nedobrovolné sexuální styky. Především by jim scházela rodina, kamarádi a svoboda.

PRAK zahájil Projekt prevence kriminality v únoru 2003, kdy 276 žáků a 21 učitelů z devíti základních škol z pražského Jižního Města navštívilo Vazební věznici Pra-

ha-Ruzyně. Ve školním roce 2004/2005 se ho zúčastní 32 základních škol z Prahy a Kralup nad Vltavou.

Na projektu s Prakem spolupracuje Magistrát hl. m. Prahy, Sociální odbor a odbor školství ÚMČ Praha 11, 5, 3, 1 a Praha-Uhrňěves, Farní charita Kralupy, vazební věznice Liberec a věznice Drahonice, Jiřice, Pardubice, Plzeň, Příbram, Rýnovice a Všehrady. Cílem je posílit etické citění žáků základních škol s důrazem na otázku viny, zločinu, trestu, následků zločinu a prožitku vězení na osobnost člověka.

Na odborné spolupráci se podílí řada expertů, mezi nimi i generální ředitelka Vězeňské služby České republiky Mgr. Kamila Meclová.

Pomoci dětem vyrůst v hodnotné lidi můžete i vy.

Více o Sdružení pro prevenci kriminality PRAK na internetové adrese: www.prak.wz.cz.

Mgr. Eva Montgomeryová

Mladiství

Rok	Výkon vazby	Výkon trestu odnětí svobody
1996	164	537
2000	163	110
2001	120	87
2002	102	81
2003	93	94
K 9. 3. 2005	77	112

Hranice zlomu

Pracovat můžeme svědomitě, pracovat můžeme instinktivně. Pracovat můžeme předpisově, pracovat můžeme i na „vlastní triko“. Jeden vyznává pevné životní hodnoty. Druhý neuznává nic. Třetí je na světě jen pro sebe. Pro čtvrtého je práce posláním. Pátý ji zdědil už od třetího kolena. Šestý chce mít jenom zaměstnání. Sedmý touží po dobrodružství. Osmý je lidumil. Devátý se nechce rozhodovat. A desátý? Má strach.

Jakkoli chceme nahlížet na práci zaměstnance vězeňské služby, nedokážeme v obecnosti hodnotit předpokladů pojmout to, co je v nás. V člověku samotném. V jeho duši. Hluboko uvnitř. Napsané a zakódované životní normy a hodnoty. Vztahy a postoje k sobě sa-

mému i ke všem v okolí. Pud sebezáchovy, který neodhalí sebelepší psychotest.

Jsmo odlišní. Díky tomu jsme také lidé. Vlastníme však schopnost učit se. Už od dětských let vnímáme svět kolem sebe jako obrovský zdroj informací. Dozvídáme se o dobrém a zlém. O studeném a horkém. O světle a tmě. Už jako děti se musíme umět rozhodnout na základě známých faktů. Doopravdy oheň pálí? Můžu věřit tomu, co vím od mámy: pálí? Můžu to zkusit a uvidíme. Dilema. Vnitřní svět. Moje hodnoty. Instinkt. Rozhodnutí. A pak se to stane. Všimli jste si, že jsou děti, které jsou ochotny vložit ruku do ohně? Stejně tak jsou děti, které na to ani nepomyslí. Důvěřují faktům. Sa-

mozřejmě že většina dítek s čertem v očích tu ruku do plamene svíčky strčí. Podstatné je, co se stane potom. Poučí se špatnou zkušeností, nebo to přistě udělá znovu? A o to tady běží. Vyvíjíme se na základě nepatrných drobných epizod odehrávajících se v průběhu našeho života. Naše reakce na tyto události jsou kódovány do naší mysli a postupně aplikovány na situace zcela odlišné, byť tolik podobné.

Pokud jste někdy byli v kasinu či u hracího automatu, víte, o čem mluvím.

Práce s lidmi je jedna z nejnáročnějších. Každý z nás se při své práci opírá nejen o příslušný předpis k dané činnosti či o rozhodnutí svého nadřízeného, ale také o svůj životem vypěstovaný hodnotový systém. Právě ve vězení, více než kdekoli jinde, je náš vnitřní pud sobectví trvale vystavován mezním

rozhodnutím a hranice je přitom velice tenká.

Sloužím ve Věznici Vinařice, kousek od Kladna. Ve věznici, kterou média ráda citují v souvislosti s donášením drog a mobilních telefonů odsouzeným. Sloužím ale také ve věznici, která obsazuje ve statistikách počtů odhalených nálezů drog a mobilních telefonů přední místo. A víte co? Jsem rád. Protože vím, že s odhalováním sobectví nemáme problémy. Protože vím, že spousta z nás v práci pracuje. Denně se rozhoduje podle svého nejlepšího svědomí, denně myslí na svou ženu, děti, přátele a domov a denně dokáže v sobě potlačit svůj sobecký pud. Věřte nebo ne, ale tohle není jen opravdu dobrý pocit z práce, ale i ze života.

Michal Kunček,
Věznice Vinařice

Informace z odborné knihovny

Předkládáme čtenářům výběr bibliografie na téma, které je trvale aktuální nejen pro pracovníky Vězeňské služby ČR, ale i pro zainteresovanou veřejnost: **NÁVYKOVÉ LÁTKY – DROGY (obecně) a DROGOVÁ PROBLEMATIKA VE VĚZNICÍCH**. Další informace o odborné knihovně jsou k dispozici na internetové adrese www.vscr.cz/literatura.

Heller Jiří – Pecinová Olga – kolektiv

Závislost známá neznámá. 1. vyd., Praha: Grada/Avicenum, 1996, 162 s., ISBN 80-7169-277-8

Publikace se zabývá problémem závislosti v širokém záběru a v celospolečenském kontextu. Z obsahu: 1. Závislost jako aktuální problém; 2. Vývoj závislosti; 3. Závislost a ženy; 4. Zdravotníci – riziková profese? 5. Riziková mládež; 6. Účinky a metabolismus alkoholu; 7. Somatické komplikace závislosti; 8. Psychické komplikace závislosti na alkoholu; 9. Problematika závislosti v některých zemích západní Evropy; 10. Modely prevence na návykových látkách.

Němec Jiří – Bodlákova Ivana
Prevence zneužívání návykových látek. 1. vyd., Praha: Poly, 1996, 87 s.

Publikace reaguje na neustále stoupající počet uživatelů drog nejen mezi dospělou populací a mládeží, ale i mezi delikventy ve výkonu trestu odnětí svobody. V samostatné kapitole se autoři zabývají metodologií resocializačního působení na drogově závislé ve vězeňském zařízení.

Presl Jiří

Drogová závislost. 2. vyd., Praha: Maxdorf, 1995, 88 s., ISBN-85800-25-X

Knihy je určena široké veřejnosti a přináší souhrn základních informací, které by měl o drogách vědět každý z nás.

Nešpor Karel

Návykové chování a závislost. Současné poznatky a perspektivy léčby. 1. vyd., Praha: Portál, 2000, 150 s., ISBN 80-7178-432-X

Co je a co není závislost. Znaky závislosti. Nástroje změny.

Rotgers Frederick – kolektiv

Léčba drogových závislostí. Z anglického originálu přeložili Martin Hajný a Magdaléna Slá-

čalová. 1. vyd., Praha: Grada Publishing, 1999, 260 s., ISBN 80-7169-836-9

Teorie léčby založená na dvanácti krocích pro léčbu závislosti.

Nožina Miroslav

Svět drog v Čechách. 1. vyd., Praha: KLP/Livingstone, 1997, 347s., ISBN 80-85917-36-X

První česká monografie zpracovaná k tématu zneužívání drog. Z obsahu: 1. Drogová teorie a drogové spektrum; 2. Zneužívání drog za Rakouska-Uherska a v předválečném Československu; 3. Drogový problém v období mezi druhou světovou válkou a listopadem 1989; 4. Situace ve světě; 5. Drogové v socialistickém Československu; 6. Svět drog 90. let; 7. Česká drogová scéna 90. let; 8. Cesty drog.

Marešová Alena – Sochůrek Jan – Válková Jana

Drogová problematika ve věznicích ČR a některých zahraničních věznicích. 1. vyd., Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000, 122 s., ISBN 80-86008-84-3

Rozsáhlý penologický výzkum byl zaměřen na zacházení s drogově závislými vězni.

Z obsahu studie: 1. Současný stav drogové problematiky ve věznicích ČR; 2. Drogově závislí vězni v roce 1999 (zpráva z penologického výzkumu provedeného PhDr. Janem Sochůrkem, pracovníkem Vě-

zeňské služby ČR); 3. Způsoby zacházení s drogově závislými vězni v zahraničí; 4. Způsoby zacházení se závislými vězni ve vybraných zemích Evropy a Severní Ameriky.

Nešpor Karel – Dvořák Václav

Prevence trestné činnosti související s návykovými látkami. Praha: Armex/Trivis, 1998, 98 s., ISBN 80-902283-9-9

Knihy se zabývá nejen důsledky závislosti na alkoholu a drogách, ale hledá příčiny a ukazuje možnosti, jak závislostem předcházet. Z obsahu: 1. Alkohol, drogy a trestná činnost; 2. Skupiny návykových látek z hlediska trestné činnosti; 3. Některé zdravotní poruchy vyvolávané návykovými látkami; 4. Jak a proč vzniká závislost a jak přistupovat k osobám, které mají problém s návykovými látkami.

Netík Karel – kolektiv

K osobnosti kriminálního toxikomana. 1. vyd., Praha: Psychiatrické centrum 1991, 118 s., ISBN 80-85121-25-5

Studie zahrnuje výsledky výzkumu nealkoholové toxikomanie a trestné činnosti s ní související. Na základě empirické studie analyzuje některé aspekty vývoje kriminálního toxikomanie, osobnosti kriminálních toxikomanů a pokouší se o klasifikaci jejich životního stylu. Přispívá k poznání vztahu nealkoholové toxikomanie a kriminality a vyvozuje návrhy i pro zaměření prevence.

Kolektiv autorů

Drogy a česká vězeňská populace v kontextu drogové scény a trestněprávní legislativy. 1. vyd., Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2003, 126 s., ISBN 80-7338-018-8

Studie je volným pokračováním publikace IKSP vydané v roce 2000 „Drogová problematika ve věznicích České republiky a některých zahraničních věznicích“. Výzkum probíhal přímo ve věznicích České republiky v roce 1999 a opětovně v roce 2002 – je základem obou studií. Penologický výzkum zahrnoval v prvním případě 436 respondentů z řad vězňů a v druhém případě 789 vězňů. Z obsahu studie: 1. Obecná východiska a obsah pojmů; 2. Současná drogová scéna v České republice; 3. Trestněprávní úprava drogové kriminality; 4. Drogová kriminalita v číslech a komentářích; 5. Trestněprávní přístup k drogové kriminalitě v zahraničí; 6. Drogy ve věznicích České republiky; 7. Výzkum drogové scény vězeňské populace. Přílohy: Bezdrogové zóny a zvláštní oddělení pro odsouzené ve věznicích.

Mioviský, Michal – Spirig, Harald – Havlíčková, Miloslava (edt.)

Věžeňství a nelegální drogy. 1. vyd. Praha: Úřad vlády ČR, 2003. ISBN 80-86734-03-X

Sborník textů z oblasti užívání nelegálních návykových látek ve věznicích je součástí rozsáhlého projektu PHARE v roce 2000–2001 realizovaného spolu s rakouskými partnery. Monografie je jedinou publikací, která představuje současný stav drogové problematiky ve věznicích České republiky. Z obsahu: 1. Analýza současného stavu užívání nelegálních drog ve věznicích; 2. Evropské směrnice pro HIV/AIDS a hepatitidy ve věznicích; 3. Kurikulum vzdělávacího kurzu pro pracovníky Vězeňské služby v oblasti užívání nelegálních návykových látek; 4. Návrh standardů pro léčebné programy ve vězení; 5. Nestátní neziskové organizace v drogových službách ve věznicích a vazebních věznicích; 6. Metadon a vězeňský systém.

*Miloslava Černá
Foto Lubomír Bajcura*

❖ ❖ ❖

Inspirace pro český detenční ústav

Je rozhodnuto – přípravné práce zahájeny

V letech 1994 a 2000 se na stránkách Českého vězeňství objevily polemiky o pojmu detence a o určení vhodného resortu, který by se mohl u nás stát zřizovatelem detenčního ústavu.

Počátkem roku 2005 na toto téma reagoval 1. náměstek generální ředitelky Vězeňské služby České republiky plk. PaedDr. Bohuslav Burkiewicz:

„Diskuse o tom, zda detenční ústav má být v působnosti zdravotnictví, nebo justice, přesněji v působnosti vězeňství, skončily. Rozhodla o tom vláda svým usnesením č. 78 ze dne 19. ledna 2005. Se zřízením detenčního ústavu můžeme nesouhlasit, polemizovat, opovnovat, diskutovat, ale to je asi tak vše. Práce na vybudování prvního českého detenčního ústavu jsou v plném proudu a jakékoli další diskuse jsou zbytečné.“

Bohuslav Burkiewicz se ihned po zveřejnění usnesení vlády stal iniciátorem a koordinátorem dvou týmů, které v současné době připravují konkrétní vizi českého detenčního ústavu. Sám o tom říká:

„První tým hledá odpovědi na otázky, jak má detenční ústav vypadat, jaká má být jeho architektura a organizační struktura, jak má vypadat ubytovna, společně

prostory apod. Druhý tým pracuje na speciálním zákonu o detenční službě. Tento zákon by měl vymezit anatomii detenčního ústavu a také přesně stanovit práva a omezení, jimž se klienti budou muset podřídit. Do konce května letošního roku bude předložen vládě návrh zákona o zabezpečovací detenci s účinností k 1. lednu 2006. Novela trestního zákona předpokládá, že současně se dnem účinnosti začne existovat i detenční ústav.“

Na otázku, jakou by měl mít detenční ústav kapacitu a co je třeba zvážit před jeho zřízením, dr. Burkiewicz řekl:

„V tomto smyslu se obrysy detenčního ústavu již rýsují. Uvažuje se o ústavu, který bude mít přímou návaznost na logistické zázemí některé z našich věznic, ale který bude také dostupný pro odborníky – externisty z oblasti psychiatrie. Půjde totiž specificky českou cestou, kde správu a střežení bude zajišťovat vězeňská služba a odborné zacházení externisté z oblasti zdravotnictví. Kapacita takového zařízení bude 100–120 míst. Zahraniční zkušenosti ukazují, že potřeba bude časem daleko vyšší. Mělo by jít o objekt s dostatkem příležitostí pro nejrůznější aktivity. Samozřejmě především pracovní. Z hlediska bezpečnosti půjde o objekt s režimem srovnatelným s věznicí se zvýšenou ostrahou. Odbornost personálu, jedná se asi o 120 zaměstnanců, bude nadstandardní.“

Klienti detenčního ústavu

Pro vytvoření představy o novém právním institutu bylo třeba nejprve shromáždit zkušenosti ze zahraničí. V květnu 2004 shrnula výchozí poznatky rozsáhlá studie „Institut zabezpečovací detence“ vytvořená týmem pod vedením JUDr. Petra Zemana, Ph. D., z Institutu pro kriminologii a sociální prevenci. Tato studie jistě sehrála svou roli při rozhodování vlády o zřízení detenčního ústavu od počátku roku 2006. Porovnává trestní zákonodárství zemí Evropské unie a uvádí i konkrétní příklady o fungování detenčních ústavů a jejich klientech.

S jistým zjednodušením lze konstatovat, že v zemích Evropské unie trestní předpisy rozlišují tři typy pachatelů, kterým jsou ukládána opatření podobná institutu zabezpečovací detence či ochrannému léčení:

- a) pachatelé jednající ve stavu nepřičetnosti, zmenšené přičetnosti či ve stavu vyvolaném duševní poruchou;
- b) pachatelé zneužívající návykové látky a jednající pod jejich vlivem;
- c) pachatelé-recidivisté (tzv. preventivní detence).

Téměř shodné formulace nalezneme v trestním zákonu Spolkové republiky Německo (§ 61 a násl.) a v rakouském trestním zákoně. První dvě ochranná opatření se podobají, přinejmenším pokud jde o vymezení pachatelů, kterým jsou ukládána, institutu ochranného léčení dle českého právního řádu. Toto rozlišení lze vysledovat jak v zemích s dualistickým systémem trestních sankcí (soud vynese rozsudek o tres-

Detenční ústav v Arnsdorfu je součástí městské kliniky.

tu odnětí svobody a vedle něho ještě rozsudek o ochranném opatření), např. v SRN, Rakousku, Nizozemí a Itálii, tak i v zemích, jež se přiklonily k monistické koncepci, např. Švédsko. Ve většině evropských zemí lze v nabídce opatření nalézt spíše horizontální členění, zatímco návrh nového trestního zákona v České republice jde poněkud jinou cestou. Smyslem zabezpečovací detence bude především zajištění subsidiarity (tj. bezprostřední-

Gotický hrad nad Gollersdorfem slouží posledních 130 let pro vězeňské účely. Od roku 1985 je v něm umístěna věznice pro odsouzené s psychiatrickými poruchami.

ho právního zmocnění) k výkonu ochranné léčby u pachatelů, kteří se všemožně brání léčbě a jsou velmi nebezpeční sobě, jiným pacientům, personálu a potenciálně (v případě útěku) i širší veřejnosti. Stručně řečeno, český detenční ústav bude určen nejnebezpečnějším z nebezpečných pachatelů, jejichž trestná činnost je popisována nejen čísly paragrafů, ale i psychiatrickými diagnózami.

Studujeme zahraniční legislativu

Návrhy nových českých předpisů se v mnohém podobají německé legislativě, podle níž se na umístění pachatele trestného činu do psychiatrického zařízení musejí shodnout dva experti v oboru psychiatrie, jejichž běžná hlavní činnost nesmí být spjata s vězeňským prostředím. V některých sporných případech lze požádat i o třetí stanovisko. Konečné slovo má soud, který rozhodne o umístění na dobu určitou, nebo na dobu neurčitou. Druhá varianta umístění však také automaticky neznamená doživotní zbavení svobody. Soud může kdy-

koli přezkoumat, zda je detence nadále nezbytná. Pravidelně to musí přezkoumávat v intervalu dvou let.

Podmínky výkonu umístění v německé detenci připomínají náš typ věznice se zvýšenou ostrahou. Cely jsou standardně vybaveny jako ve výkonu trestu, vycházky lze podle organizačních podmínek prodloužit, návštěvy v minimální délce 4,5 hodiny měsíčně lze prodloužit nebo rozdělit, telefonování a písemný styk s rodinou je zásadně kontrolován. Obdobná kritéria platí i pro volný čas, sportovní činnost, povolování vlastního oblečení a programy zacházení, včetně zaměstnávání – osoby umístěné v detenci jsou povinny pracovat stejně jako odsouzení ve výkonu trestu.

Srovnáváme architektonická řešení

Ať už se jedná o novou stavbu nebo rekonstrukci budovy pro účely detenčního ústavu, má jistě smysl se rozhlížet a analyzovat fungující projekty bez toho, aniž bychom se snažili o vybudování identické repliky. Vždyť podmínky nikde nebudou docela stejné. Tým, o kterém se zmiňoval I. náměstek generální ředitelky, již navštívil detenční zařízení v Sasku a Rakousku. Z informací o těchto cestách, které jsou k dispozici na oddělení pro zahraniční styky a evropskou integraci sekretariátu generální ředitelky Vězeňské služby, jsme vybrali nejdůležitější údaje pro tento článek.

A v době redakční uzávěrky stejný tým sbíral zkušenosti v dalších zařízeních v Nizozemí.

Arnsdorf

Město Arnsdorf leží 15 km východně od Drážďan. Detenční ústav je součástí areálu městské kliniky, tedy nikoli vězeňského, ale zdravotnického zařízení. Proto je ústav kompletně obehnan strouhou monolitickou betonovou zdí, která má keramický dekor pouze z vnější strany. Veškerý monitorovací systém slouží pouze ostraze objektu, uvnitř již nejsou žádné kamery. Personál u sebe nosí jen hlásič pro případ napadení. Osoby vstupující do střežených částí ústavu procházejí kontrolou ve vstupním objektu. Dvoupodlažní stavba ve tvaru písmene U umožňuje vnitřní diferenciaci klientů a skrývá v sobě

nejen technické vybavení a tělocvičnu, kterou využívá celá klinika, ale i výrobní zónu, jídelnu, společenskou místnost, krizové cely, sprchy, ubytovny pro celkem 85 pacientů a zázemí pro přibližně stejný počet personálu, který se přímo podílí na terapii (65 zdravotníků, z toho 3 lékaři, 3 psychologové a další specialisté). Ostrahu objektu zabezpečuje soukromá firma.

Pokoje jsou typizovány pro jednoho obyvatele, v některých pokojích je však možné propojení a společné ubytování dvou klientů. Míříže jsou vidět jen ve vstupním objektu, všude jinde jsou okna s méně nápadnými, ale účinnými bezpečnostními prvky. Záchody, sprchy a umyvadla jsou vyrobeny z nerezové oceli systému antivandal.

Göllersdorf

Do města Göllersdorf je to autem asi 35 km od hraničního přechodu Hatě ve směru na Vídeň. Gotický hrad stojí na městěm od 14. století. Posledních 130 let slouží pro vězeňské účely, od roku 1985 jako věznice pro odsouzené s psychiatrickými poruchami. Přestavbami vznikl areál ve tvaru obdélníku se třemi nadzemními a jedním podzemním podlažím. Ostraha disponuje monitorovacím systémem s kamerami ve všech komunikačních prostorách. V přední části jsou vstupní prostory s návštěvními místnostmi, dále od vchodu jsou ubytovny, místo pro práci, sport a volný čas.

Klienti jsou ubytováni v pokojích pro dva až pět osob. Stářím budovy a vnitřním vybavením ústav připomíná některé naše dobře střežené věznice.

Režijní práce zajišťuje 29 vybraných méně narušených odsouzených, kteří jsou zcela bez psychiatrických obtíží. Jejich přítomnosti se připisuje pozitivní vliv na pacienty.

Ústav pojme celkem 120 osob umístěných do detence, prostorný hrad umožňuje členitou vnitřní diferenciaci. Personál tvoří 144 osob, z nichž kromě ostrahy (vězeňské) a technického personálu je 40 ošetřovatelů, 3 psychiatrů, 5 psychologů, 4 sociální pracovníci a 5 terapeutů. Do tohoto počtu patří i 9 vídeňských psychiatrů, kteří v ústavu působí na půl úvazku.

PaedDr. Lubomír Bajcura

Zajímavosti ze světa

Vzpoura v Banja Luce

BOSNA A HERCEGOVINA

● Více než 80 vězňů se koncem února letošního roku vzbouřilo a zablokovalo první poschodí věznice v bosenskosrbské Banja Luce. Obvinili vedení nápravného zařízení z korupce a z tolerování bití trestanců a dožadovali se jeho výměny. List Nezasvisne Novine vyklíčil všeobecnou situaci v káznici jako nelidskou a otiskl interview s nejmenovanými vězni, podle nichž je dozorcí bijí a berou od nich peníze. Jeden z trestanců se dal slyšet, že je to „spíš koncentrační tábor než vězení“.

Vězni si přestanou hrát

USA ● Guvernér amerického státu Missouri nedávno zakázal hry ve všech věznicích dané oblasti. Stalo se tak na popud článku místních novin, podle kterého měli mít i největší násilníci z řad trestanců volný přístup k hrám simulujícím vraždu a další nelegální činnosti. Zákaz se týká všech her bez výjimky.

Láska kvete všude

TURECKO ● Ani betonové zdi cel věznice Kartal v Istanbulu nezabránilly uvězněným milencům oddávat se sexuálním hrátkám. V červenci 2002 se čtyřicetiletému Seylanu Cordukovi, který si odpykává trest za vraždu, a sedmadvacetileté Kadryine Fokret Ogetové, odsouzené za umístění nálože na městském trhu, podařilo prokopat ve zdi mezi jejich celami devíticentimetrovou díru, která stačila k tomu, aby se mohli několik měsíců sexuálně stýkat. V dubnu 2003 žena porodila dítě. Milenci byli původně odsouzeni za ničení veřejného majetku k ročnímu vězení a pokutě 128 euro (3850 Kč). Odvolací soud jim však trest snížil na čtyři měsíce. Finanční trest zaplatí ve výši 42 euro.

(red)

Věznice krajského soudu v Hradci Králové

Po reformě vězeňství v polovině 19. století začaly v krajských a okresních městech vznikat justiční komplexy skládající se ze soudů a vazebních věznic, ve kterých byl vykonáván trest vězení (věznice okresních soudů) nebo trest žaláře do jednoho roku (věznice krajských soudů). Takovým komplexem je i krajský soud s vazební věznicí v Hradci Králové. Přestože současná stavba pochází až z období první republiky, může posloužit jako ukázka tehdejší vězeňské architektury.

Krajský soud (krajinský, sborový) v Hradci Králové zahájil činnost roku 1850. Jeho potřebám nejdříve sloužila upravená budova radnice na Velkém náměstí. Nicméně ve stejném roce město uvolnilo pro vybudování věznice domy č. p. 101 a 102 v Dlouhé ulici. Protože prostory nevyhovovaly, došlo v roce 1857 podle smlouvy o rozšíření věznice ke koupi sousedního domu č. p. 103 za 5900 zlatých rakouského čísla. Rozpočet na stavbu na pozemcích domů č. p. 101–103 byl vypočítán na 16 552 zlatých a 4 krejčary rakouského čísla. Jelikož se ale ukázalo, že náklady vzrostly na 42 961 zlatých a 43 krejčarů, nechtělo je město převzít. Proto došlo k jednání s erárem, který nakonec souhlasil, že věznici dokončí. Obec jako příspěvek postoupila pohledávku u města Trutnova ve výši 23 056 zlatých a 40 krejčarů, k tomu do-

dala ještě dřevo a cihly v hodnotě 4000 zlatých. Pro srovnání uvádím platy dozorců v druhé polovině 19. století: pomocný dozorce 260 zlatých ročně, definitivní dozorce 300 zlatých ročně a vrchní dozorce 360 zlatých ročně (pánské kalhoty 5 zlatých, 25 kg másla nebo 2 hektolitry vína 50 zlatých).

Podle plánů krajského inženýra Ignáce Glassera postavil v letech 1858–1859 Jan Kunz z Hořic dvoupatrovou věznici. V jejím přízemí vpravo byla přijímací kancelář, vlevo pak byt správce věznice, byt dozorce vězňů, umývárna (koupárna), skladiště oděvů a márnice (umrlčí komora). V prvním patře se nacházela ordinace vězeňského lékaře, šest kancelářů, byty pro dva dozorce a sedmáct cel. Ve druhém patře byla kaple sv. Jana Nepomuckého, zasedací sál, místnost pro svědky, dvě separace, vězeňská nemocnice, byt pro dozorce a dvanáct cel. Věznice sloužila svému účelu až do vybudování nového areálu v roce 1935.

Krajské soudní věznici se za její bezmála osmdesátileté existence nevyhly ani dramatické události. První z nich byla vražda, kterou spáchal roku 1877 Václav Turek, pohodný z Hořic, jenž poté, co ho porota odsoudila na šest let těžkého žaláře za krádež, objal na chodbě svoji ženu a přitom ji bodl nožem do srdce. Svůj čin obhajoval tím, že nechtěl, aby se na světě trá-

pila sama. Přestože porota původně vynesla rozsudek smrti, odpýkal si nakonec trest dvacet let těžkého žaláře.

Druhá vražda se stala o rok později. Dne 2. července 1878 prováděl rada zemského soudu a inspektor věznice Lev Klauďi prohlídku cel. Po vstupu do jedné z nich mu odsouzený Karel Zdobinský vrazil obrousené držadlo lžice do levé strany prsou. Za tento čin byl 28. července 1878 oběšen na dvoře věznice.

V prosinci 1892 došlo ve věznici ke vzpouře vězňů. Vyvolala ji nespokojenost vězňů s kvalitou stravy. Protestovali proti častému vaření jahelné kaše a vnikli přitom do kuchyně, odkud je museli vytlačit vojáci.

Potom v celách rozbíjeli okna, dveře a zapalovali slavníky. Zklidnění přinesl teprve zásah silné skupiny četnictva a vojáků.

Za vraždu Marie Suchánkové, švadleny z Lipí, v lese Hora u Nového Města nad Metují byl 20. srpna 1902 na dvoře věznice popraven tulák Jan Jaroš.

Jak již bylo řečeno, v letech 1933–1935 byl v Hradci Králové zbudován nový justiční komplex, jehož součástí byla věznice krajského soudu typu A dimenzovaná pro 200 a více odsouzených.

V popisu Velitelství oddělu SVS Hradec Králové z července 1952 je věznice charakterizována takto: „*Železobetonová budova má dvě poschodí, je stavěna do trojúhelníku a je spojena s budovou krajského soudu spojovací chodbou v I. poschodí. Zezadu je chráněna budovou krajského soudu a kolem je obehnána 6 metrů vysokou ochranou zdí. Přímý přístup k budově je u vchodu do věznice, který je chráněn pancéřovým katrem a střílnou v mezikatři. Dále jsou zajištěné byty příslušníků alarmními zvonky. Po bezpečnostní stránce je možno říci, že věznice je dobře zajištěna.*“ Přestože se popis vztahuje až k padesátým létům dvacátého století, je možné ho použít i pro dobu její výstavby.

V průběhu druhé světové války využívala věznici protektorátní správa. Suterén a přízemí sloužil jako oddělení pro muže, v prvním patře se nacházelo oddělení pro ženy. Ve věznici byli také muži odsouzení k trestům v rozmezí od 6 týdnů do 6 měsíců krajskými soudy Hradec Králové, Jičín, Kutná Hora a Chrudim a ženy odsouzené ke stejným trestům uloženým všemi soudy v obvodu vrchního soudu v Praze. Dále ženy, jejichž

trest přesahoval 6 měsíců od všech soudů v Protektorátu. Samostatnou částí se stalo oddělení určené k zajištění vyšetřovanců Gestapa.

Vězni pracovali v dílnách zajišťujících chod věznice (sáčkárna, obuvnická dílna, krejčovská dílna, truhlářská dílna, domácí práce, úklid krajského soudu) a byli zařazováni i k venkovním pracím. Při nich došlo v roce 1944 k neštěstí, dva muži zemřeli v pardubické nemocnici na následky zranění utrpených při odstraňování nevybuchlých bomb.

V hradecké věznici si odpykávali tresty také mladiství provinilci. Proto zde ve čtyřicátých letech probíhalo jejich vyučování v rozsahu 10 hodin týdně. Tuto záslušnou práci vykonával pan Jaroslav Hlaváček, odborný učitel v Hradci Králové. Výuka „žáků“ rozdělených do tří skupin (mladistvá děvčata, mladiství provinilci, analfabeti) byla zajištěna následujícím způsobem:

Pondělí 14.00 až 16.00 – mravouka a vlastivěda pro mladistvé provinilce.

Středa 14.00 až 16.00 – elementární vyučování pro analfabety.

Čtvrtek 8.00 až 10.00 – mravouka a vlastivěda pro mladistvá děvčata.

Pátek 14.00 až 16.00 – mravouka pro mladistvá děvčata.

Sobota 14.00 až 16.00 – občanská nauka a vlastivěda pro mladistvá děvčata.

Vzdělávání doplňovaly ještě promluvy po nedělních bohoslužbách zaměřené na otázky věrouky a mravouky v praktickém náboženském životě. Po druhé světové válce pokračovala vězeňská škola pro mladistvé v činnosti s menšími úpravami. Samostatná skupina analfabetů byla zrušena a po únorových událostech roku 1948 zavedl vězeňský učitel Jaroslav Hlaváček občanskou a politickou výchovu.

V té měli mladiství provinilci získat přehled o politické situaci v nové lidovědemokratické republice.

Vězeňská práce byla v letech 1945–1948 opět využívána nejen k potřebám věznice. Odsouzení pracovali také na nedělní vykládce zboží na železniční stanici Hradec Králové, účastnili se výkopů kanalizace a odvozu popela. Dohled nad těmito pracovišti měli na starosti příslušníci závodních milic, ale jak vyplývá z korespondence mezi MNV v Hradci Králové a správou věznice, nebyli nijak důslední. Tyto problémy zhoršila aféra vyvolaná článkem Svobodného slova „Trestanci vysedávají v hospodě“ z února 1948. Správa věznice nakonec musela k 1. lednu 1949 pracovní oddíl vězňů z města stáhnout.

Krajské velitelství Stb zřídilo po druhé světové válce zvláštní oddě-

lení v rozsahu čtyř společných cel a pěti cel samovazby s kapacitou 21 vězňů (max. stav 47 vězňů) v suterénu věznice, ve kterém po dohodě s krajským sekretariátem KSČ vykonávali strážní službu dva příslušníci závodních milic. Stravu zajišťovala vězeňská kuchyně z vlastních zdrojů. Oddělení bylo v květnu 1949 shledáno jako nedostačující z prostorového hlediska, proto se KV Stb snažilo v roce 1950 získat pro svoje potřeby další prostory a uvažovalo se o uvolnění celého podlaží o 44 celách.

Od 1. října 1952 přestala věznice sloužit potřebám krajského soudu a přešla z pravomoci ministerstva spravedlnosti do kompetence ministerstva národní bezpečnosti a od září 1953 ministerstva vnitra. Tím se uzavřela historie věznice krajského soudu a otevřely se nové kapitoly

dějin vedoucí přes mnohá úskalí až k dnešní vazební věznici.

Ondřej Hladík

Použité prameny a literatura:

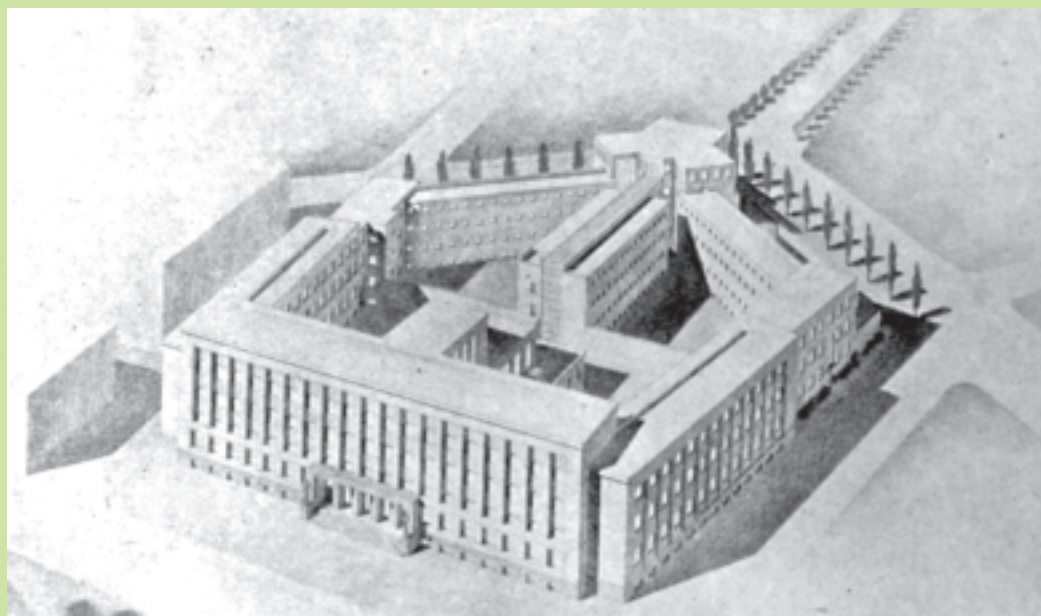
Národní archiv, fond SSNV, neuspořádáno

Výroční zprávy věznice krajského soudu v Hradci Králové 1944 a 1948, SÚA Praha, fond SSNV, neuspořádáno.

SOkA Hradec Králové, fond Archiv města Hradec Králové, inv. č. 2277, sign. 403., kart. 548 a inv. č. 1601, kart. 260.

Domečka, L., Stará věznice krajského soudu v Hradci Králové, in: Královohradecký kraj, 1935/76, s. 3.

Hlaváček, I. – Kašpar, J. – Nový, R., Vademecum pomocných věd historických, Praha 1997.

Ocenění vězeňské duchovenské péče

Členové občanského sdružení Vězeňská duchovenská péče se poslední březnový den sešli k tradiční výroční schůzi v sále Bratrské jednoty baptistů na pražských Vinohradech. Pro mnohé z nich to byla především příležitost dozvědět se, co uplynulý rok přinesl i odnesl a jak pracoval Výkonný výbor VDP, který má za sebou polovinu funkčního období.

Tajemník sdružení a hlavní kaplan Vězeňské duchovní služby Mgr. Bohdan Pivoňka ve svém vystoupení připomněl hlavní úkol: duchovní a pastorační působení ve vězeňských zařízeních ČR. To zahrnuje nejen vězňe, ale i personál a nese s sebou rovněž péči o soudržnost rodin odsouzených, výchovu

k uplatnění po výstupu z vězení a všestranné vzdělávání klientů v oblasti etických vztahů. Zmínil se však i o několika problémech ve službě vězeňských duchovních, jimiž se výbor sdružení v minulých dvanácti měsících zabýval. Eliminaci nežádoucích událostí vidí jednak v prodloužení a důslednějším sledování zkušební doby u nově přijatých členů, jednak v jejich systematictější odborném vzdělávání. To budou jedny z hlavních úkolů výboru v nadcházející době.

Výkonný výbor VDP doporučil kaplanské službě několik nováčků: v Rýnovicích nahradil Mikuláše Stehlíka ing. Milan Wach, P. Františka Líznu vystřídal na Mírově Josef Michalčík, Jiříce zaskaly místo

Předsednictvo VDP: zleva Renata Balcarová, za kazatelnu Mgr. Bohdan Pivoňka, Mgr. Květoslava Jakubalová a zapisovatel Mgr. Martin Kocanda.

Jakuba Vopeláka Mgr. Magdalénu Štajfovou a do Brna za Pavla Šimka nastoupil Mgr. Daniel Blažek. Vězeňská duchovní služba tak má aktuálně 28 kaplanů, z toho 11 na plný úvazek.

V roce 2004 vznikla i vězeňská sekce Etického fóra, jejímž předsedou se stal ředitel Věznice Rýnovice plk. Bohuslav Baudyš, místopředsedou I. zástupce ředitele Věznice Vlnařice Bc. Luboš Beránek a tajemnicí kaplanka Věznice Rýnovice Mgr. Květoslava Jakubalová.

Na tajemnickou zprávu navázala svým vstupem předsedkyně VDP Renata Balcarová s připomenutím dalších akcí, jichž se v rámci své funkce zúčastnila.

Po polední přestávce čekaly auditorium slavnostní chvíle: Generální ředitelka Vězeňské služby Čes-

ké republiky Mgr. Kamila Meclová vyznamenala dlouholetou pracovníci dopisové služby vězňům organizované v rámci České katolické charity JUDr. Helenu Brabcovou plakétou Františka Josefa Řezáče. Při té příležitosti pozdravila přítomné jménem Vězeňské služby České republiky a zdůraznila, že si váží jejich práce, která má příznivý vliv na celou Vězeňskou službu České republiky i na klima ve věznicích.

Její vstup předznamenal upřímnou výměnu názorů, během níž zaznělo, že členové VDP se cítí být součástí procesu humanizace českého vězeňství, a že se na většině českých věznic setkávají s příznivým přijímáním.

Václav Mitáš

Biblický příběh s písněmi

RÝNOVICE ● Církev adventistů sedmého dne připravila odsouzeným ve Věznici Rýnovice koncem ledna příjemné odpoledne. Čtrnáct mladých členů sboru z Rumburku, Děčína a České Lípy sehrálo a s pěveckým doprovodem představilo odsouzeným příběh na biblické téma nazvaný Čtvrtý král. Mluveným slovem a četbou z bible provázal celé vystoupení kazatel Michal Starý.

Na závěr se o své radosti i trable podělil bývalý odsouzený Tomáš. I nadále dochází do sboru, který je

pro něj, přestože našel dobré zaměstnání a daří se mu, velkou oporou.

Bc. Monika Králová

Velikonoční setkání v Novém Sedle

NOVÉ SEDLO ● Sváteční velikonoční shromáždění pro odsouzené, které se konalo 24. března ve Věznici Nové Sedlo, bylo již tradičně uspořádáno ve spolupráci se členy Sboru bratrské jednoty Baptistů ze Žatce.

Vystoupení bylo proloženo písněmi s velikonoční tematikou za hudebního doprovodu elektronických kláves, houslí a mandolíny.

Náboženského setkání se zúčastnilo celkem 60 odsouzených. Velikonoční shromáždění se konalo i v bezdrogové zóně věznice. Po ukončení věnovali odsouzení členům Sboru bratrské jednoty Baptistů upomínkové předměty, které sami zhotovili při hodinách speciálně-výchovných a zájmových aktivit.

Lenka Zárcecká

Internetové stránky Vězeňské duchovenské péče

Občasné sdružení Vězeňské duchovenské péče (VDP) zprovoznilo od ledna 2005 své internetové stránky, které by v budoucnu měly poskytovat základní informace nejen široké veřejnosti, ale zejména křesťanským pracovníkům působícím v českých žalářích i zaměstnancům Vězeňské služby ČR. Najdete je na adrese <http://www.vdp-info.cz>.

V několika sekcích je všechno, co by mohlo zajímat laického návštěvníka i penologického profesionála.

V rámci základních informací je možné dozvědět se něco o historii duchovní služby po roce 1989 přes vznik VDP a první krůčky profesionální kaplanské služby až po současnost, včetně informací z Vězeňské duchovní služby.

Servis pro členy VDP poskytuje oblast aktuálních informací, kde najdou nejen čerstvé zprávy z práce svých kolegů v terénu, ale i kalendář nejbližších akcí. Pravidelně se zde objevují také výtahy ze zápisů schůzí exekutivního orgánu, tedy Výkonného výboru VDP a čas od času i články o vězeňských duchovních z profánního tisku.

Pro návštěvníka stránek by v budoucnu neměl být problém najít kontakt na kaplana či koordinátora duchovní služby v každé věznicí, stejně jako základní legislativní normy upravující nejen pastorační práci, ale výkon vazby a trestu odnětí svobody jako takové.

Předpokládáme, že významnou složkou bude i adresář nazvaný „Odbornost“. V něm budou rozděl-

eny odkazy na zajímavou odbornou penologickou literaturu, doporučenou ke studiu všem, kteří se o vězeňskou duchovenskou službu zajímají, připravují se na ni nebo ji prakticky vykonávají.

K dispozici by měly být i odborné texty z pera členů VDP nebo odborníků VS ČR na teologická i penologická témata.

Plný servis návštěvníkům poskytuje i možnost systému otázek a odpovědí na všechno, co je bude zajímat, kontakty na funkcionáře VDP i VDS a v neposlední řadě mnoho hyperlinků odkazujících na stránky VS ČR i jednotlivých věznic.

Redaktorem www stránek je liberecký kaplan Václav Mitáš, supervizory předsedkyně VDP Renata Balcarová a hlavní kaplan

VDS Mgr. Bohdan Pivoňka, o tvorbu legislativních informací se bude starat pardubický duchovní a legislativní asistent hlavního kaplana Mgr. Martin Kocanda. Tím však výčet pravidelných příspěvatelů prozatím končí.

Václav Mitáš

Vystoupení hudební skupiny

ORÁČOV • Jednou z církví, která zajišťuje duchovní a pastorační činnost ve Věznicích Oráčov, je Církev adventistů sedmého dne. Jejich duchovní a člen Vězeňské duchovenské péče Miroslav Bísek navštěvuje věznicí pravidelně jednou za čtrnáct dní. O velikonoční neděli zorganizoval dvouhodinový program písní a mluveného slova, které zpestřilo sváteční odpoledne.

(an, md)

Z kaplanské porady

Zahájení kaplanské porady dne 16. února 2005 v Praze na Květnici tentokrát poznamenala sněhová kalamita, kvůli níž se někteří její účastníci zpozdili.

Jednání se zúčastnil i předseda Československé Unie Církve adventistů sedmého dne Pavel Šimek, donedávna kaplan Vazební věznic Brno.

Poděkoval přítomným kaplanům za službu a označil ji za výkladní skříň církve, jíž si velmi váží on osobně i celá denominace.

Předsedkyně Výkonného výboru Vězeňské duchovenské péče Renata Balcarová poděkovala manželům Stejkozovým za zajištění cizojazyčné duchovenské literatury a zmínila i potvrzení nabídky České biblické společnosti na bezplatnou dodávku druhohojakostních biblí. Informovala o jednání se zástupci Rady Církve bratrské stran nedobrého působení jejích členů v některých věznicích, tento problém se podařilo vyřešit. Předestřela i přípravu letošního vzdělávacího setkání nových členů Vězeňské duchovenské péče na duben letošního roku do prostor teologického

semináře Církve adventistů sedmého dne na Sázavě. Zvláštní důraz položila na institut „kmetrovství“, tedy jakéhosi předávání zkušeností ostřílenějších vězeňských duchovních novějších kolegům s důrazem na ekumenickou spolupráci. Ne vždy se jí daří na věznicích navázat a zejména kaplani by měli vlastní aktivitou v navazování těchto vztahů předcházet případným problémům. Karvinský kaplan Mgr. Ondřej Prokop se zamyslel nad Kristovým podobenstvím o dělnících na vinici. Služba ve sboru ovlivňuje naši práci ve věznicích a naopak – služba ve věznicích ovlivňuje náš život ve sboru. K dosažení dobrého výnosu je nutná spolupráce.

Jsme toho schopni?

Odpoledne přítomní absolvovali přednášku a následnou diskuzi s doc. ing. Hynkem Lauschmanem na téma zvěstování víry způsobem tak trochu odlišným od tradičního a leckdy dogmatického církevního pojetí. Za řečnickým stolem jej vystřídal Mgr. Josef Kořenek, nedávný náměstek ministra kultury České republiky, s nabídkou spoluprá-

ce při zajištění Dne slovanských věrozvěstů. Na 4. července 2005 připravuje na Velehradě projekt Den lidí dobré vůle, který je spojen s prezentací nejrůznějších aktivit občanské společnosti a VDP by mohla připravit informační panel a výstavku prací vězňů.

Hlavní kaplan se znovu zamyslel nad dvěma krajními pozicemi kaplanské práce úřednické a výlučně kazatelské i jejich střední polohy vyjádřené nikoli lžidialektikou zlaté střední cesty, nýbrž složitým vnitřním vyrovnáváním se s krajnostmi.

„Mějme odvahu přiznat kolegům z Vězeňské služby, v čem jsou lepší a co umějí lépe než kaplani. Naše chování někdy působí, jako by pro nás byli hodnotnějšími lidmi vězněni než příslušníci a občanskí zaměstnanci, a to je skutečně nedobré,“ řekl.

S legislativními změnami souvisejícími jak s působením Vězeňské duchovenské péče tak s prací kaplanů Vězeňské duchovní služby, zejména s NGR č. 6/2005 a návrhem Zákona o státní službě seznámil své kolegy legislativní asistent hlavního kaplana Mgr. Martin Kocanda (Pardubice).

Druhý den porady zahájil Mgr. Aleš Jaluška krátkým zamyšlením

nad prohlášením Mojžíšova nástupce Jozua „*Já a můj dům budeme sloužit Hospodinu*“. Po něm kaplany pozdravil l. náměstek generální ředitelky Vězeňské služby České republiky plk. PaedDr. Bohuslav Burkwicz, aby je seznámil s novinkami koncepce rozvoje Vězeňské služby do roku 2015. Důraz přitom položil na pojem dynamické bezpečnosti; v jejím rámci musí být člověk čestný a citlivý na potřeby vězně, na druhé straně však i přísný a dbalý na kázeň a řád. „*Elementárním cílem VS je vrátit člověka společnosti tak, aby v ní byl schopen žít a ona jej mohla akceptovat*,“ řekl kaplanům PaedDr. B. Burkwicz.

Po jeho vystoupení došlo na výměnu zkušeností a prožitků ze služby na věznicích. Porada byla ukončena informacemi Václava Mitáše (Liberec) o evidenci kaplanské služby, webových stránkách a medializaci.

Poslední slovo na této poradě však patřilo zamyšlení hlavního kaplana nad Eliášovým setkáním s Hospodinem, oslovitelného tichým slovem. Je plný překvapení a všem kaplanům by přál objevit Jej právě takového.

(kmit)

Z věznic celého světa do Příbrami

PŘÍBRAM • Spolupráce mezi Věznicí Příbram a Britskou radou začala před dvěma lety nejprve poskytováním studijního materiálu pro výuku angličtiny, rozšiřování znalostí o Velké Británii a propagaci britské kultury. Vloni se vzájemné kontakty rozšířily o literární kroužky, ukázky biblioterapie a videoprojekce zaměřené na multikulturní výchovu. A v březnu byl v příbramské věznici uspořádán hudební workshop. Přijela britská skupina MAROON TOWN.

Temperamentní muzikanti to ve věznicí pořádně roztočili a všichni si při jejich koncertu přišli na své. Publikum se nechalo strhnout skvělou atmosférou a řada odsouzených si bez okolků s kapelou zazpívala a „zajamovala“. Muzika, která vznikla z improvizace společných skladeb, až brala dech. Odsouzení nakonec svým hostům ještě zazpívali tklivé české a romské písně o lásce a zklamání. Britští hudebníci je se zájmem poslouchali a pak dokonce přiznali, že se jen

těžko bránili dojetí. Naše hudba má pro ně, jak řekli, exotický nádech.

Skupina Maroon Town vznikla v roce 1987 a má za sebou stovky koncertů. Zúčastnila se mnoha festivalů po celém světě a vydala čtyři dlouhohrající alba. Hraje především ska, funk a reggae. Během turné po Indii se rozrostli o hráče na sitaru a indické bubínky a na Ukrajině se k nim přidali tradiční lidoví muzikanti.

Maroon Town jsou lidé, kteří se nebrání vystupovat ve věznicích, léčebnách pro drogově závislé a nápravných zařízeních pro mladistvé na různých místech světa. Podle kytaristy a manažera skupiny Deuana Germana vždycky chtěli, aby se jejich hudba dostala i mimo vyšlapanou cestičku, do míst, kde se běžně nevyskytuje.

Název skupiny je odvozen od jména odlehlejší komunity z jamajských hor – *Svobodní a nezávislí Maroony* – kterou v 18. století založili uprchlí otroci. K jamajským kořenům se kapela nehlásí jen názvem, ale především svým hudebním výrazem. Odmítá spolupráci s velkými nahrávacími společnostmi a svá mezinárodní turné financuje ze sponzorských darů. Kromě Britské rady ji podporuje například firma Doctor Marten, výrobce kotníkových bot, které jsou již mnoho let součástí stylu subkultury ska.

Hudební workshop byl tím, čím má být. Nespoutaným společným „zajamováním“ různorodých kultur a osobností.

Mgr. Jindřich Hůrka
Foto Jitka Stloukalová

Vězni vystavovali

PŘÍBRAM • Na loňské mezinárodní výstavě nožů v Příbrami, která je co do počtu vystavujících i návštěvníků největší v České republice, se uplatnily i práce odsouzených z Věznice Příbram. Výstava nabídla široký pohled na mnohostranné využití tohoto nástroje v různých činnostech člověka na jeho dlouhé cestě své existence. Vystaveny byly tuzemské i zahraniční řemeslné výrobky, repliky nožů i sběratelsky zajímavé exponáty od téměř devadesáti vystavovatelů. Různorodost forem i materiálového ztvárnění diváka příjemně překvapily.

Odsouzení se poprvé představili s replikami dopisních nožů vyrobených z překrásně prokreslených druhů dřevin a výtvarným

ztvárněním lidských pracovních činností, při kterých nůž vždy byl nepostradatelným pomocníkem.

Dlouholetým organizátorem této mezinárodní prodejní výstavy je lektor instruktor Věznice Příbram Pavel Formánek.

Ten svým zájmem o historii řemeslné výroby obohacuje škálu činnosti s odsouzenými v rámci ru-

kodělných a výtvarných prací. Společně s lektorkou instruktorkou Olgou Karasovou přinášejí do této oblasti zacházení s odsouzenými nové přístupy a kreativně rozvíjejí neotřelé formy zpracování různých materiálů.

Aktuálně se snaží při této činnosti najít uplatnění takových materiálů, jako je vosk, keramická hlína, textil, kov, plech i dřevo.

Nově se lektori instruktoři chtějí pustit do oblasti ručního řezbářského opracovávání dřeva a nadále podněcovat a rozvíjet u odsouzených smysl pro estetické vnímání reality a obohacovat jejich citový život.

Mgr. Miluše Kotenová,
speciální pedagog
Foto: Jitka Stloukalová

Odsouzení a četba

ZNOJMO ● Odsouzení ve výkonu trestu mají jistě dostatek volného času.

Proto bylo celkem zajímavé nechat je zodpovědět dotazník, který ukázal jejich vztah k literatuře.

Každý z nás má určitě svůj oblíbený literární žánr, svého osvědčeného autora a svůj okruh knih, které nás nikdy nezklamou. Určitě se u většiny z nás najde i kniha, po které sáhne opakovaně, protože vyjadřuje myšlenky, názory či pohled na svět, se kterým se plně ztotožníme.

Dotazník obsahuje dvě části. V první části odsouzení odpovídají na to, co rádi čtou, co pro ně četba znamená a jak je dokáží knihy ovlivnit.

Druhá část je zaměřena na základní školní znalosti literatury.

Dotazník byl rozdan třiceti odsouzeným ve Věznici Znojmo.

Při vyhodnocování vyšla nejvíce dále uvedená zajímavá fakta:

Průměrný věk: 37,2 let
Dosažené vzdělání: 61 % uvedlo středoškolské, 11 % vysokoškolské, 22 % základní, 6 % bylo vyučeno.

Průměrná délka trestu: 41,9 měsíců.

V části, která se týkala osobního vztahu odsouzených ke knihám a literatuře, odpovědělo 44 % z nich, že pro ně kniha představuje odpočinek, 66 % v nich hledá inspiraci a motivaci.

Beletrii čte 66 %, poezii 11 % a naučná literatura zajímá 23 % odsouzených.

Velmi zajímavé tituly se objevily v části oblíbená kniha: Euripides, Hippokratés a jiné tragédie, díla Nezvala, Seiferta a Shakespeara, kniha Zelená míle, Murphyho zákony, knihy R. A. Moodyho Život před životem a Život po životě, Ovidius Naso Léky proti lásce, W. Smith Cestovatel, M. Puzzo Kmotr a další.

O vlastní literární pokusy (převážně povídky, fejetony a básně) se pokoušelo 7 odsouzených, jeden z nich, vysokoškolák, přispíval do odborných časopisů a je spoluautor učebnice.

Odsouzení využívají z velké části ústavní knihovnu, ale pokud jsou ve výkonu trestu delší dobu, knihy jim nosí také rodinní příslušníci.

Příjemným překvapením bylo, že se v odpovědích objevil poměrně slušný přehled teorie literatury, ale také velký rozsah čtených témat. Povzbuzujícím zjištěním je, že odsouzení čtou i tematicky náročné knihy, při jejichž čtení je potřeba zapojit i rozum a uvažování a které nutí k zamyšlení:

„Čím více je v knize pomlček, tím méně je v ní myšlenek.“ (Arthur Schopenhauer)

Ve výkonu trestu se mnozí odsouzení dostanou k literatuře mnohem více než v normálním životě. Proto je jistě dobře, když si vybírají kvalitní četbu, která je pro ně přínosem.

Protože *„Kdo chce hýbat světem, musí pohnout nejdříve sám sebou.“ (Sokrates)*

Ludmila Kurdíková

Pro čtenáře časopisu České vězeňství otiskujeme literární část dotazníku pro případ, že by si některý z nich chtěl vyzkoušet svoje znalosti.

Literární test :

- Kdo je autorem díla Povídky malostranské?
- Kdo byl Antoine de Saint Exupéry (1900–1944)? Napište jeho nejznámější dílo.
- O kom se píše v následující ukázce: „Německý protiválečný spisovatel a sportovní redaktor. Ve své tvorbě zachytil člověka zasaženého válkou, hledajícího své místo a smysl života. Přibližoval hrůzy koncentračních táborů a válečných bojů. V roce 1939 emigroval do Spojených států, kde přijal americké státní občanství.“ Dílo: Na západní frontě klid, Tři kamarádi, Cesta zpátky, Miluj bližního svého.
- Český lyrický básník a prozaik. Zakladatel „Devětsilu“ do roku 1929 komunista. Jeho básně reagují na fašistickou okupaci a posilovaly národní sebevědomí. V roce 1984 se stal (dosud jediným) českým laureátem literární Nobelovy ceny.
- Kdo je autorem následujících děl: Loupežník, Zářivé hlubiny, R.U.R., Továrna na absolutno, Věc Makropulos, Dášeňka, Povídky z jedné a druhé kapsy, Hordubal, Bílá nemoc, Hovory s T. G. Masarykem, Válka s mlouky?
- Napište alespoň tři pohádky, které napsala Božena Němcová.
- Co uzákonila reforma Marie Terezie?
 - a) Právo na práci,
 - b) povinnou školní docházku,
 - c) zrušení feudalismu.
- Od koho pochází dílo Dějiny českého jazyka a literatury?
 - a) Josef Dobrovský,
 - b) Josef Jungman,
 - c) Antonín Jaroslav Puchmajer.
- Odkdy měla Praha velké Stavovské divadlo?
 - a) 1733,
 - b) 1753,
 - c) 1783.
- František Palacký napsal jedno dílo, které se stalo pokladem českého dějepiscetví. Jaké?
 - a) Historie literatury české,
 - b) Dějiny národa českého v Čechách i v Moravě,
 - c) Dějepis města Prahy.
- Román Slávy dcera, vyprávějíci o Míne, jež se proměnila v alegorii Slovanstva, pochází od
 - a) Pavla Josefa Šafaříka,
 - b) Jana Kollára,
 - c) Františka Ladislava Čelakovského.

Pocta Andersenovi

ZNOJMO ● Letos je to právě 200 let od narození jednoho z nejznámějších dánských spisovatelů, představitele kritického realismu, Hanse Christiana Andersena (4. 2. 1805 – 4. 8. 1875). Protože proslul hlavně svými pohádkami pro děti, den jeho narození se stal Dnem dětské knihy.

Pohádková témata jsou velmi zajímavým námětem pro i práci

s odsouzenými. V oddělení „toxi“ znojemské věznice začali pod vedením psycholožky Mgr. Štrublové a vychovatelů připravovat projekty na motivy pohádek spisovatele Andersena.

Hraje se tady například loutkové divadlo, ke kterému si od pohádkového scénáře až po loutky všechno připraví a vyrobí sami. Svě představy zpracují také na plát-

no a papír formou maleb a kreseb. Pokud budou díla vydařena, uvažuje se v budoucnosti o výstavě těchto prací.

Téma pohádek je i pro dospělého člověka nevyčerpatelným zdrojem inspirace.

Proto se specialisté spolu s odsouzenými budou chtít letos zapojit do pohádkového „andersenovského“ projektu, který probíhá v rámci knihoven celé České republiky.

Ludmila Kurdíková

V zdravém těle zdravý duch

Sportovní aktivity k vězeňské službě neodmyslitelně patří, neboť součástí povinností příslušníků vězeňské a justiční stráže je kondiční příprava. S tím souvisí také organizování sportovních přeborů Vězeňské služby ČR, jichž se rádi zúčastňují také ti zaměstnanci, kteří uniformu nenosí. Plk. Pavla Schröttera z odboru vězeňské a justiční stráže jsme požádali o bilanci dosavadních aktivit a úspěchů.

Pane plukovníku, můžete zmapovat různé formy sportovních činností, které jsou rozvíjeny „pod hlavičkou“ vězeňské služby?

Nejprve bych připomněl, že postupová kola ve střelbě, kynologii, kopané, odbíjené a nohejbalu, kterých se v roce 2004 zúčastnilo celkem 938 závodníků z řad zaměstnanců VS ČR. Místa konání přeborů se mění podle typu sportu a podmínek pro jeho provozování, proto se v roli hostitelů postupových kol vystřídal celkem 17 věznic nebo vazebních věznic, 3 věznice poskytly zázemí dokonce dvakrát.

Přeborů Vězeňské služby ČR se podle plánu akcí na rok 2004 zúčastnilo celkem 655 závodníků, kteří bojovali o medaile a odznak přeborníka v 11 přeborech, a to v branném lyžování na Mariánské, v šachu v Pracově, v branném běhu ve Valdčicích, ve víceboji a v přeboru drogových psů opět v Pracově, v kopané ve Valdčicích, v odbíjené, ve střelbě ze služebních zbraní a nohejbalu v Pracově, v jízdě na horských kolech na Mariánské a v přeboru všestranných psů v Pracově.

Jeden přebor se již uskutečnil v tomto roce, a to v branném lyžování ve dnech 31. 1.–4. 2. na Mariánské. Účastnilo se ho 45 závodníků a 17 závodnic. O tom, kdo zvíťazil, jsme se mohli dočíst v prvním letošním čísle Českého vězeňství.

Jste spokojen s kondiční připraveností příslušníků vězeňské služby a co plánujete v této oblasti v nejbližším období?

V roce 2003 byl vydán nový předpis o služební a profesní přípravě příslušníků a občanských zaměstnanců Vězeňské služby České republiky na léta 2004–2009. V oblasti kondiční přípravy klade hlavní důraz na dosažení vyšší fyzické zdatnosti příslušníků ve vý-

konné službě. Ke zvyšování fyzické kondice příslušníků byly zřízeny téměř ve všech věznicích posilovny a bylo umožněno využívání sportovních sálů ke kolektivním hrám. Zájem o ně je velký, zejména při přípravě příslušníků pro služební zářez pod jednotným velením a pro eskorty nebezpečných osob. Navíc se věznice snaží svým zaměstnancům vytvářet podmínky pro služební i mimoslužební sportovní činnost, například organizují oblastní sportovní soutěže, vysílají příslušníky na přebory VS ČR či na jiné soutěže pořádané ostatními

Mjr. Petr Dostál, mjr. Ing. Bc. Ivo Mrhal, plk. Pavel Schrötter, Ludmila Miláčková, pplk. Jaroslav Kácha

bezpečnostními sbory nebo organizacemi a v neposlední řadě i zčásti přispívají zaměstnancům na vstup do různých sportovních zařízení. Kondiční příprava je ale bohužel na věznicích při současných nárocích na zajištění výkonu služby spíše jen doplňkovou aktivitou.

Musím dodat, že novým předpisem byly zrušeny věkové kategorie a prověrek se musí účastnit všichni příslušníci, nemají-li lékařské potvrzení o úlevách. Většina příslušníků stanovené limity splnila. Výsledky z prověrek kondiční přípravy jsou závislé na indivi-

duálním přístupem příslušníků k jejich plnění a celkové atmosféře v organizačních jednotkách.

Součástí služební a profesní přípravy je osvojení základních prvků sebeobrany a použití zákonem stanovených donucovacích prostředků příslušníky vězeňské a justiční stráže k zabezpečení řádného výkonu strážní, dozorcí a eskortní služby. Jde o ovládnutí automatických pohybových dovedností, které příslušníkovi umožní v rámci jeho kompetencí zvládnout úspěšně služební zářez, zvýšit svou bezpečnost a tím zlepšit kvalitu služebního výkonu. Bohužel v současnosti dochází spíše k automatizaci služebního výkonu a je málo rozšířené povědomí o stoupající agresivitě osob a častých napadeních příslušníků policie či vězeňské služby.

Školení a výcvik v jednotlivých věznicích provádějí vybraní instruktoři, kteří jsou absolventy specializačních kurzů pořádaných Institutem vzdělávání ve Stráži pod Ralskem. Nedostatkem je skutečnost, že stále ne všechny věznice disponují dostatečným počtem těchto instruktorů. Z tohoto důvodu se již ve spolupráci s uvedeným institutem začalo s opětovnou organizací speciálních kurzů pro nové instruktory.

Nesmím opomenout, že zejména mezi mladšími příslušníky je znatelný značný zájem o sebeobranu a kondiční přípravu, což lze dokladovat mimořádným zájmem o účast v kvalitním obsazování startovního pole na přeborech pořádaných Vezeňskou službou ČR a na mimoresortních sportovních soutěžích.

Sportovci vězeňské služby tradičně získávají medaile a odznaky přeborníků. Jak se rodí tyto sportovní trofeje?

Seznam přeborníků za rok 2004

BRANNÝ ZÁVOD

Ing. Ladislav KUBEČEK, Odolov

HORSKÁ KOLA

Jitka VRZALOVÁ, Horní Slavkov
pprap. Kamil MRÁZ, Olomouc

KOPANÁ

vítězné družstvo z Rýnovic:

strm. Martin KOTYK
nstrm. Jaroslav CERMAN
npor. Karel ČERMÁK
Michal ZÁMEČNÍK
pprap. Michael PILZ
Vlastimil MAŇÁK
strm. René ŠIMEK
nstrm. Bedřich SCHNEIDER
Luděk KULHÁNEK
strm. Slavomír GALBAVÝ
nstrm. Jaroslav HUŠEK
por. Milan RÁJEK
mjr. Bc. Pavel ZANGE
nstrm. Martin VEJPRAVA
nstrm. Pavel VÍT
Daniel GREGOR

KYNOLOGIE

nstrm. Jan PETŘÍČEK, Stráž pod Ralskem
pprap. Petr PELIKÁN, Brno

LYŽOVÁNÍ

npor. Eliška CHOCHOLOUŠOVÁ, Pardubice
Ing. Ladislav KUBEČEK, Odolov

NOHEJBAL

družstvo Vazební věznice Brno:
kpt. Vladan HAVRÁNEK, Brno
pprap. Pavel ŠENK, Brno
nstrm. David DOLEŽAL, Brno
Miloš SVOBODA, Brno

ODBÍJENÁ

družstvo Věznice Nové Sedlo:
Miroslav KARDOŠ, Nové Sedlo
mjr. Karel KAPIC, Nové Sedlo
Ing. Jiří LADÝŘ, Nové Sedlo
Josef BLAHUŠEK, Nové Sedlo
Ing. Jiří URBÁNEK, Ostrov
Jaroslav SOMOL, Oráčov
Bc. Karel ŘÍHA, Nové Sedlo
Ing. Alexandr ROUBAL, Drahonice
Mgr. Pavel TRÁSÁK, Oráčov
Jan BRICH, Oráčov

STŘELBA

por. Bc. Zora ŠPUNDOVÁ, Olomouc
npor. Radomír POKORNÝ, Příbram

ŠACHY

Pavel JUST, Pardubice

VÍCEBOJ

pprap. Vladimír POSPÍŠIL, Nové Sedlo

Medaile a odznaky „přeborník“ zhotovuje pro vězeňskou službu výrobní družstvo Mechanika Prostějov na základě našich požadavků.

V návaznosti na NGR č. 43/2003 je od počátku roku 2004 nejlepším sportovcům udělován titul „Přeborník Vězeňské služby ČR“. Jedná se o ocenění nejlepších sportovních výsledků dosažených příslušníky a občanskými zaměstnanci v přeborech, branně-bezpečnostních závodech, ve střelbě, kynologii a jiných vybraných sportovních akcích organizovaných GR VS ČR. K udělenému titulu „přeborník“ náleží diplom, odznak přeborníka a průkaz držitele odznaku. Oprávnění nosit odznak má pouze vyznamenaný zaměstnanec. Evidenci udělených titulů „přeborník“ byl pověřen odbor vězeňské a justiční stráže.

Jak hodnotíte uplynulý rok ve srovnání s předchozími léty? Byl po sportovní stránce úspěšný?

V předcházejícím období docházelo k nárůstu počtu přeborů až na současný stav 11 přeborů za rok. Myslím si, že tento počet je už maximem, jak po stránce organizační, tak po stránce ekonomické. Velkou zátěží jsou tyto akce i pro vězňice, kde v březnu až květnu probíhají postupová kola ve střelbě, kopané, odbíjené a služební kynologii. Zájem o účast zaměstnanců na pořádaných přeborech stále roste a rok 2004 byl jednoznačně rokem rekordním. Na kopanou se přihlásila družstva z 29 věznic a vazebních věznic, na nohejbal 45 a na odbíjenou 28 družstev. Velký zájem je i o střelbu, kde se postupových kol zúčastnilo 76 příslušníků. Jelikož mají zvýšený zájem o střelbu i naše příslušnice, musí letos absolvovat kvalifikaci i ony. Pozitivně lze hodnotit snížení počtu úrazů s pracovní neschopností zaměstnanců.

Připravuje vězeňská služba vyslání svých reprezentantů na některá mezinárodní mistrovství také v roce 2005?

Na poli reprezentace dlouhodobě spolupracujeme s kolegy ze Slovenska. Reprezentační družstva recipročně posíláme na mistrovství ZVJS v lyžování, branném běhu, střelbách a kynologii. Na červen letošního roku jsou pozváni naši střelci do Polska a opačně.

Lubomír Bajcura
Foto autor

Bafuňář – tvor nenahraditelný

V časopisu České vězeňství se dozvídáme o sportovních akcích v našich organizačních jednotkách – o výsledcích a vítězích jednotlivých utkání, ale téměř nic o práci lidí, kterým se ve sportovní hantýrce říká „bafuňáři“ (slangový výraz pro činníka, který po organizační stránce zajišťuje sportovní soutěže), bez nichž by organizace všech sportovních nebyla možná. Přebor přece není jen vlastní soutěž, která trvá maximálně několik dní. Přípravy na další ročník ve velké většině začínají již při vyhlášení vítězů ročníku předchozího.

Celý kolektiv bafuňářů je možné rozdělit na několik skupin, byť je pravdou, že jedna osoba se může objevit ve výčtu několikrát:

Profesionální bafuňáři

Zpravidla jde o pracovníky generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky, kteří mají na starosti konkrétní přebor. Při závěru právě ukončeného sportovního klání předběžně domlouvají se správcem nebo majitelem sportovního a ubytovacího zařízení termín na další ročník, kontrolují podepsané předávací protokoly, faktury, shromažďují zatoulaný materiál. Tajně doufají, že nic nebude chybět a že účetní doklady budou mít všechny patřičné náležitosti. Po chvíli oddechu začínají vlastní přípravy na další ročník. Je třeba zajistit zařazení přeboru do kalendářního plánu akcí na příští rok, zpracovat předpokládaný rozpočet. Pak následuje samotná příprava. Tvoří se propozice, sestavuje se skupina bafuňářů, upřesňují se možnosti ubytování, využití sportovišť, dopravy závodníků.

Ke spolupráci jsou zpravidla přizváni osvědčení spolupracovníci z předchozích ročníků. Vyvrcholením této etapy je odeslání propozic do jednotlivých věznic. Následuje období, kdy by měly přicházet přihlášky. Termín uzávěrky se blíží a tajemník přeboru zjišťuje, že místo předpokládaného počtu sportovců má potvrzenou účast slabé poloviny. Po zkušenostech z předchozích let však neztrácí hlavu.

Přihlášky přijdou, někdy i několik dní po uzávěre.

V období těsně před samotnou soutěží se mění kancelář pověřeného pracovníka ve skladiště. Začíná totiž shromažďovat veškerý potřebný materiál. Telefon je v permanentě, všechno se ještě jednou ověřuje, ale přes veškeré snažení se nakonec uplatní některý z Murphyho zákonů. A je tady samotné sportovní zápolení. Zjišťuje

se, kolik závodníků nepřijelo, kdo nahradil písemně přihlášeného, ověřují se data narození, nahlašuje ubytování a stravování. Společně s dalšími spolupracovníky je organizátor v jednom kole. Od snídaně do večerky.

Čestní bafuňáři

Tento druh bafuňáře se v propozicích objevuje nejčastěji jako ředitel přeboru.

Mezi jeho hlavní povinnosti patří slavnostní zahájení, předání diplomů a ukončení soutěže. V rámci objektivit je nutné se zmínit o tom, že naprostá většina čestných bafuňářů patří nebo patřila mezi sportovce a projevuje zájem o aktivní zapojení do průběhu soutěže.

V některých případech je samotný přebor jejich „dítětem“.

V mnoha případech se dají zařadit i do kategorie bafuňářů dobrovolníků.

Bafuňáři dobrovolníci

Co do počtu je to největší skupina. Jsou to technici, rozhodčí zdravotníci. Dají se přirovnat ke včelám dělnicím. Udělají vše, co je pro bezproblémový průběh potřeba.

Zajistí dodržování časového rozpisu, rozpis ubytování, předběžný seznam závodníků, přebírají střelné zbraně, kontrolují soupisky z jednotlivých věznic, hřištníkům zajistí doručení faxu s chybějícím souhlasem lékaře nebo přivezou součástky výstroje, které závodníci čírou náhodou nechali doma v předsíni.

Musí však také vzít lopaty a na exponovaná místa naházet a udušat sněh nebo naopak bojují se záplavou sněhu.

Lajnují atletickou dráhu nebo hřiště, natahují plováky pro plaveckou dráhu, chystají terče pro střelbu, vytyčují trasu závodu v terénu, zajišťují občerstvení, přiváží a odváží závodníky, ale i bafuňáře. Měří časy, délku hodů, skoků, roz-

hodují na hřišti fotbalová, nohejbalová, volejbalová nebo šachová utkání. Počítají výsledky, tisknou diplomy, předávací protokoly. Prostě dělají, co je třeba.

Úplný výčet činností by připomínal nákupní scénku z českého filmu Na samotě u lesa. Od snídaně a s malými přestávkami do pozdního večera mají co na práci. Stále je totiž co řešit a zajišťovat.

Jednomu členu skupiny však všichni přejí, aby neměl vůbec žádnou práci – lékaři, který má na starost zdraví účastníků.

Bafuňáři schizofrenici

Toto označení se týká skupiny, která má na soutěži dvojí roli. Nastupují jako závodníci, ale přitom pomáhají s organizací v přípravném období nebo přímo zajišťují přebor. Často bývají hlavními iniciátory soutěže.

Sportovce zajímá výsledek, především výhra. Pro bafuňáře všech kategorií je největší odměnou pocit dobře vykonané práce, spokojenost závodníků a opětovné setkání na dalším ročníku. Tento příspěvek se pokusil přiblížit zákulisí přeborů a sportovních soutěží a alespoň v malé míře napravit dluh, který má vězeňská služba vůči celé bafuňářské společnosti.

Rudolf Soudek

(Autor pracuje jako vedoucí oddělení výkonu vazby a trestu Vazební věznic Brno. Podílel se nebo se podílí na organizaci přeborů Vězeňské služby České republiky v lyžování, branném víceboji jednotlivců, jízdě na horských kolech a ve střelbě ze služebních zbraní.)

Motýlkářský rekordman

PŘÍBRAM ● O tom, že lze vykonávat náročné povolání příslušníka VS ČR, zároveň dělat trenéra mladých plavců, maséra a ještě studovat na vysoké škole, nás přesvědčil sympatický dozorce příbramské věznice por. Vlastimil Havlíček. S plaváním začal ve čtyřech letech, pravidelně se zúčastňoval žákovských i dorosteneckých mistrovství ČR a dosahoval prvních úspěchů.

V roce 1995 to bylo vítězství v českém poháru v plavání a vytvoření nového českého rekordu na 50 metrů motýlek a také třetí místo na 100 metrů motýlek.

Rok 1996 – zimní mistrovství ČR 50 metrů volný způsob 2. místo, 100 metrů motýlek 2. místo. Od tohoto roku začal soutěžit v nejmladší kategorii 25 – 29 let MASTERS, kde získal 2. místo na mistrovství Evropy na 50 metrů motýlek.

Rok 1997 mu přinesl titul mistra České republiky na 50 metrů, 2. místo na 100 m motýlek a rovněž účast na mistrovství světa MASTERS v Maroku v Casablance, kde získal dva tituly mistra světa na 50 metrů motýlek a na 50 metrů volný způsob. Na 100 metrů volný způsob byl druhý.

Rok 1998 znamenal nový osobní rekord a na mistrovství České republiky 3. místo na 50 m motýlek. V tomto roce se pořádalo mistrovství Evropy MASTERS v rakouském Innsbrucku, kde získal tři tituly mistra Evropy na 50 a 100 metrů motýlek a na 50 metrů vol-

ný způsob. A výčty úspěchů pokračují.

Rok 1999 – 2. místo na 100 metrů motýlek a 3. místo na 50 metrů volný způsob na mistrovství republiky.

Rok 2000 – titul mistra ČR a vytvoření nového českého rekordu na 50 metrů motýlek. S tímto rekordem přišla i nominace na mistrovství Evropy do Helsinek a vytvoření nového českého rekordu. V srpnu 2000 získal na mistrovství světa MASTERS v Mnichově tři tituly mistra světa a vytvořil nový evropský rekord na 50 metrů motýlek.

V roce 2001 na letním mistrovství České republiky obhájil titul mistra ČR na 50 metrů motýlek a pak ještě jednou na zimním mistrovství republiky.

V roce 2003 ozdoby jeho sbírku medailí dva tituly mistra České republiky. V roce 2004 z důvodu zranění vynechal letní mistrovství České republiky, avšak v zimním mistrovství opětovně získal titul mistr a zaplavoval limit na mistrovství Evropy, které se konalo ve Vídni. Tam mezi profesionály, kteří se věnují pouze plavání, obsadil 28. místo ze 40 startujících v této disciplíně.

Držíme Vlastimilovi palce, aby mu jeho neutuchající elán vydržel jak na poli sportovním, tak i studijním a pracovním.

Jitka Stloukalová
Foto autor

Velikonoční turnaj v RAPID - šachu

ORÁČOV ● Již 2. ročník Velikonočního turnaje v RAPID - šachu (časově limitované partie) se konal koncem března ve věznici Oráčov. Zúčastnilo se ho celkem 16 odsouzených. Hrál se systémem každý s každým s časově omezeným limitem na partii (2x 15 minut). Každý hráč tedy sehrál 15 partií a strávil za šachovnicí celkem 7,5 hodiny. Zpočátku někteří hráči poněkud zápasili se šacho-

vými hodinami, ale nakonec se všichni vžili do role profesionálních hráčů a soupeřili mezi sebou o každý bod. Vítěz získal čtrnáct z patnácti bodů, což byl obdivuhodný výkon. Svým soupeřům dovolil jen dvě remízy. Turnaj splnil svůj účel - všichni odcházeli s předsevzetím, že si do příštího klání nastudují teorii, aby hráli ještě lépe.

Ing. Václav Hejda, vychovatel

Dobrá reprezentace naší vězeňské služby

V polské Lubani se koncem ledna odehrál 3. ročník mezinárodního turnaje vězeňských služeb v sálové kopané.

Toto již tradiční sportovní a společenské setkání organizuje ředitel polské věznice v Zarebie pplk. Mgr. Piotr Kopociński ve spolupráci s ředitelem městského střediska sportu a rekreace v Lubani Witoldem Chojnackim.

Turnaje se zúčastnily dva celky reprezentující polskou věznici v Zarebie, dva celky z věznice Spolkové republiky Německo v Drážďanech a mužstva z věznice Rýnovice a Stráže pod Ralskem z České republiky.

Rýnovičtí ve složení vedoucí npor. Jaroslav Suchánek, brankář strm. Martin Kotyk a hráči npor. Karel Čermák, nstrm. Martin

Vejprava, nstrm. Heřman Kubín, pprap. Michael Pilz, pprap. Bedřich Schneider, strm. Slavomír Galbavý a Vlastimil Maňák ani jednou neprohráli, a obhájili tak loňské prvenství.

Cenu nejlepšího hráče turnaje si odvezl strm. Slavomír Galbavý a cenu nejlepšího brankáře turnaje strm. Martin Kotyk. Na druhém místě v celkovém hodnocení se umístilo, a tím potvrdilo úspěch Vězeňské služby České republiky, mužstvo ze Stráže pod Ralskem. Třetí a čtvrtou příčku obsadili Poláci, pátou a šestou Němci.

mjr. Bc. Pavel Zange

Cenu vítězům předal poslanec Sejmu Polské republiky Michal Turkiewicz.

Draci opět na bedně

ODOLOV ● První únorový víkend se v Malých Svatoňovicích konal tradiční turnaj v sálové kopané BIFIDUS AKTIV CUP 2005. Zúčastnilo se ho 23 týmů.

Odolovští Draci na něj jeli prakticky s novým týmem a vůbec nebylo jasné, jak se jim bez základní osy mužstva povede. Začátek jim vyšel tak na půl plynu. S úpíčkou gardou nakonec remizovali. Pro další tři zápasy změnili taktiku hry, což se osvědčilo. Aktivní hrou soupeře zdolali a celkem překvapivě jako první ze skupiny postoupili do semifinálových bojů.

Tam už byli soupeři čím dál kvalitnější. Draci začali opět remízou 1:1 s mužstvem Nowaco Pardubice. V důležitém utkání o bytí či nebytí v konečné fázi turnaje porazili po výborném výkonu Vetim Úpice 3:0. V posledním zápase skupiny podlehl Švery týmu Trutnov (bývalí divizní fotbalisté z Trutnova) 2:1, a ve skupině tak skončili druzí. To znamenalo, že v malém finále budou bojovat o 3. místo.

Soupeřem Draků byl sebevědomý tým Phantom Červený Kost-

lec. Začátek utkání vyšel perfektně. Odolovští vstřelili rychlý gól a po většinu prvního poločasu udávali tón hry, jenže ne a ne dát druhou branku.

V samém závěru došlo na rčení: „Když nedáš, dostaneš“. Snad deset sekund před koncem utkání skončila prudká rána klasickým „angličanem“ v bráně Draků.

Rozhodnutí padlo až v penaltovém rozstřelu. Draci se řádně tužili. Nechtěli být „bramborví“. Po sérii tří penalt proměnilo každé mužstvo dvě.

Nervy měli všichni na prasknutí, včetně lektora-instruktora Jindry Kupského a celé střídačky. Když se ale k Drakům přidalo i štěstí, vyhráli a skončili tak ke své radosti opět na bedně.

Parta odsouzených, která reprezentovala odolovskou věznicí, ukázala, že když je elán a zájem něco dokázat, tak to jde.

*Mgr. Oldřich Čejp
pedagog Věznice Odolov*

Turnaj v kopané

VALDICE ● Nultý ročník halového turnaje v kopané se uskutečnil 18. března 2005 ve sportovním areálu v Jičíně. Vedle dvou domácích celků Valdice A a B se ho zúčastnila družstva VV Hradec Králové, VV Praha-Pankrác, VV Praha-Ruzyně, V Rýnovice, Policie ČR Jičín a zahraniční host – družstvo Ú VTOS a Ú VV Leopoldov.

Po odehrání zápasů v základních skupinách následovaly semifinálové duely a poté zápasy o konečné umístění. Hrál se s vysokým nasazením a zápallem. Vítězem se stalo družstvo VV Praha-Pankrác, druhé bylo mužstvo VV Hradec Králové, třetí Policie ČR Jičín.

Tato sportovní akce byla spojena s návštěvou kolegů z Leopoldova, kteří přijeli na pozvání pořadatele na několikadenní návštěvu do Věznice Valdice. Všichni se již těší na další ročník.

Bc. Zbyněk Šoltys

Přebor Vězeňské služby ČR v šachu 2005

PRACOV ● Již 3. ročník přeboru Vězeňské služby ČR v šachu se uskutečnil ve dnech 30. 3. až 3. 4. 2005 v zotavovně VS ČR Pracov. Na turnaj se nominovali hráči podle svého osobního koeficientu a výsledků předkola – turnaje pořádaného v Plzni v listopadu 2004. Přeboru se zúčastnilo 26 hráčů z patnácti věznic a dva hosté ze Slovenské republiky – pplk. Mgr. Marián Henc z GŘ VS SR a npor. Jozef Kantorík z Věznice Dubnica n. V.

Pozvaní hráči z holandské vězeňské služby se těsně před turnajem omluvili kvůli příliš velké náročnosti turnaje. K favoritům patřili zejména hráči s osobním koeficientem nad 2000 bodů – MUDr. Bernášek, Praha-Pankrác, ppor. Doležel, Mírov, p. Just, Pardubice a MUDr. Peniška, Rýnovice.

Turnaj zahájili 1. náměstek generálního ředitele PaedDr. Bohuslav Burkiewicz a ředitel Věznice Plzeň plk. Jiří Piroch. Dr. Burkiewicz ocenil přínos šachových turnajů pro reprezentaci Vězeňské služ-

by ČR a hráčům a organizátorům navrhl, aby zvažili i formu korespondenčního šachu. Rovněž se přiklonil k návrhu hráčů, aby družstvo pod hlavičkou VS ČR hrálo na jednom z největších šachových turnajů v ČR v Pardubicích.

Hned v prvním kole došlo k překvapení. Bernášek prohrál s „papírově“ slabším soupeřem Dočekalem, v další partii ztratil půl bodu loňský vítěz Just s Mrázem, stejně jako Peniška s Fialou. Ve čtvrtém kole Bernášek hrál s Václavíkem násilně na výhru, což se mu nevyplatilo, a prohrál. V závěrečných kolech bojovalo o přední místa celkem deset hráčů. Do čela se postupně probíjával nekompromisními partiemi Bernášek. V sedmém kole porazil Doležela a v osmém Wanota. V posledním kole mu tak na vítězství v turnaji stačila remíza, kterou jeho soupeř Hejda přijal, ačkoli sám mohl v případě výhry bojovat o první místo.

V konečném pořadí se vítězem a přeborníkem stal MUDr. Václav

Bernášek z Věznice Praha-Pankrác se ziskem 6,5 bodu z 9 možných, na druhém místě se umístil npor. Aleš Wanot z Věznice Karviná, který si své umístění vybojoval výhrou v posledním kole a získal 6 bodů, třetí byl ing. Václav Hejda z Věznice Oráčov rovněž se ziskem 6 bodů, ale s horším pomocným hodnocením.

Hlavním rozhodčím byl mjr. Bc. Václav Václavík, který se turnaje zúčastnil i jako hráč a skončil devátý. Turnaj měl vysokou sportovní úroveň. Zatížení hráčů bylo vzhledem k tomu, že se denně hrála dvě kola (devět hodin hry) značné. Tak náročný není žádný z obdobných šachových turnajů. Pro příští ročník bude zřejmě třeba snížit počet kol, aby byl turnaj atraktivní i pro zahraniční účastníky.

*mjr. Bc. Václav Václavík
Rada VS ČR*

Pohár zůstal doma

BRNO ● Brněnská vazební věznice uspořádala koncem února v Blansku turnaj v ledním hokeji „O pohár ředitele VV Brno“. Zúčastnila se ho 4 mužstva: pořadající VV Brno, Věznice Opava, Věznice Heřmanice a mužstvo policie České republiky – Městské ředitelství PČR Brno. Hrál se systémem každý s každým plus zápas o třetí místo a finále. Jednotlivé zápasy se hrály dvakrát dvacet minut hrubého času s dvouminutovou přestávkou. Vítězem se stalo mužstvo VV Brno před brněnskými policisty a Heřmanicemi, na čtvrtém místě skončili Opavští. Zápasy měly velmi slušnou úroveň. Hráči hráli s vysokým nasazením, a přestože hokej je tvrdý kontaktní sport, lékařská služba neměla bohudík skoro žádnou práci.

*Mjr. Mgr. Alexandr Kisling,
zástupce vedoucího
oddělení VV a VTOS Brno*

Nástupní kurz byl náročný

STRÁŽ POD RALSKEM ●

Čtvrtý lednový týden byl v Institutu vzdělávání VS ve Stráži pod Ralskem plný nervozity a napětí. Probíhaly zde závěrečné zkoušky nástupního kurzu typu „A“ pro příslušníky vězeňské služby. Z celkového počtu 107 aspirantů bylo 12 z ruzyňské věznice, do čela jednotlivých komisí zasedli plk. Jan Hoffman, plk. Mgr. Milan Hospodka, plk. JUDr. Karel Kocourek, pplk. JUDr. Oldřich Horna.

Historie vzdělávání vězeňského personálu se datuje od roku 1960. Od té doby prošlo dlouhým vývojem a v procesu změn hrály značnou úlohu i sociální a politické podmínky. Cílem současného pojetí je zlepšit připravenost příslušníků pro výkon služby především úzkým propojením teorie s praxí. „Vycházeli jsme z německého modelu a myslím, že tento systém je zatím nejlepší, jaký lze v současných podmínkách VS aplikovat, a rozhodně není neměnný. Výchledově v letech 2007–2008 předpokládáme, že přiblížíme počet hodin teoretické přípravy počtu běžnému v západní Evropě,“ říká dr. Horna, „duchovní otec“ nové podoby vzdělávání vězeňského personálu.

Na začátku kurzu se nově přijatí příslušníci seznamují s prostředím a vybranými právními předpisy ve věznicích, v následující sedmimě-

síční etapě se systematicky střídá teorie v Institutu vzdělávání VS ve Stráži pod Ralskem a praxe ve věznicích nebo vazební věznici pod vedením lektora-instruktora. Učební plán je shodný jak pro příslušníky justiční, tak i vězeňské stráže, což je nezbytné pro naplnění zákona č. 555/1992 Sb. Rozdíl je však v tematickém okruhu závěrečné zkoušky, který kromě odborných předmětů zahrnuje i společenskovední předměty: právo, psychologii, pedagogiku a profesní etiku.

Jaký hlavní přínos spatřuje ve znalostech z této oblasti PaedDr. Jana Paukertová, vedoucí referátu humanitních předmětů IVVS ve Stráži pod Ralskem?

„Zacházení s lidmi vyžaduje lidský přístup, a tím pádem alespoň základní povědomí z oborů humanitních. Základní úroveň je pak dále rozvíjena v kurzech celoživotního vzdělávání dle potřeb věznic a zájmu zaměstnanců vězeňské služby.“

Nejnáročnější část nástupního kurzu tohoto typu vidí ve zvládnutí modelových situací z praxe. Za pomoci kamery mají posluchači možnost zpětné vazby a následné analýzy svého konání, rozhodování, vystupování a prožitku.

Po osmi měsících profesní a odborné přípravy skládá posluchač komisionální závěrečnou zkoušku.

Mgr. Kamila Meclová předává osvědčení jednomu z absolventů.

Po úspěšném ukončení nástupního kurzu může ředitel příslušné organizační jednotky rozhodnout o případném zkrácení zkušební doby.

„Byl jsem velmi mile překvapen úrovní znalostí a celkovou připraveností účastníků nástupního kurzu. Mám dojem, že české vězeňské vzdělávání je na vysoké úrovni, za což bych chtěl vyjádřit obdiv a poděkování celému kolektivu pedagogů a především PhDr. Miloslavu Jůzlovi, řediteli Institutu vzdělávání Vězeňské služby,“ komentoval průběh závěrečných zkoušek předseda jedné ze zkušebních komisí

na těchto zkouškách plk. Jan Hoffman, ředitel Vazební věznice Praha-Ruzyně.

Slavnostní předání vysvědčení a osvědčení o ukončení nástupního kurzu absolventům se konalo 28. 1. 2005 v přednáškovém sále IVVS. Atmosféra byla o to slavnostnější, že se ho vedle ředitele IVVS plk. PhDr. Miloslava Jůzla zúčastnila také generální ředitelka VS ČR Mgr. Kamila Meclová, která novým příslušníkům popřála mnoho sil při plnění nelehkých úkolů vězeňské služby.

Pavla Primasová

Vzájemná komunikace se osvědčuje

HEŘMANICE ● V Heřmanicích je běžnou praxí, že vedení věznice pravidelně komunikuje se zástupci z řad odsouzených – tzv. mluvčími

jednotlivých ubytoven. Aktiv ředitele s vězni se koná minimálně čtyřikrát ročně a jeho cílem je informovat odsouzené o všem, co vý-

znamně ovlivňuje jejich každodenní život. Mluvčím je dána možnost, aby si písemně připravili dotazy na vedení věznice a vedoucí jednotlivých oddělení.

Hlavním tématem prvního letošního aktivu byly narůstající počty odsouzených ve věznicích. K razantnímu navýšení kapacity došlo i v heřmanické věznici. Od 1. ledna t. r. do 22. února, kdy se aktiv konal, stoupl počet odsouzených ze 607 na 727.

Ředitel věznice plk. JUDr. Ladislav Mička seznámil účastníky s vývojem početního stavu odsouze-

ných a problematikou přemísťování do jiných věznic. Zástupce ředitele věznice Mgr. Zdeněk Vavříček informoval o připravovaných projektech zaměstnávání, vedoucí oddělení výkonu trestu mj. Mgr. Květoslav Jordán upozornil na změny v nově aprobovaném vnitřním řádu, představil projekt vzdělávání v počítačové gramotnosti a analyzoval negativní jevy ve věznicích.

Vedoucí specializovaného oddělení mj. PaedDr. Petr Kadlec upřesnil konkrétní změny počtu odsouzených zařazených na oddělení pro mentálně retardované jedince a na oddělení pro výkon ochranné protialkoholní léčby.

Radomíra Dlouhá

Nově zrekonstruované školské vzdělávací středisko otevřeno

VŠEHRDY ● Slavnostním přestřižením pásky za účasti ředitele věznice Mgr. Petra Křenka a pozvaných hostů bylo 1. února ve Věznici Všechny otevřeno po náročné rekonstrukci Školské vzdělávací středisko. Vznikl tak ucelený výukový komplex s kapacitou 150 žáků denního studia.

Původní školské vzdělávací středisko zde otevřeli v roce 1990, kdy byla zrušena věznice v Libkovicích a část zaměstnanců přešla do zdejší věznice. Od tohoto roku až doposud je jeho vedoucím Mgr. Pavel Vorálek. Nové ŠVS vzniklo rekonstrukcí bývalé haly Preciosa. Oprava třípodlažní haly trvala od roku 1996, kdy bylo generálním ředitelstvím rozhodnuto o odkoupení haly, do listopadu roku 2004. První a druhé podlaží bylo opraveno svépomocí – pracovníky oddělení logistiky a pracovníky ŠVS s žáky v rámci výuky. Rekonstrukce třetího podlaží byla zadána firmě z důvodu specifických prací.

Výuka odsouzených zařazených do ŠVS probíhá v 26 oborech studia:

Dvanáct akreditovaných oborů (s celostátní platností)

- dvouleté učební obory zedník, zahradník, kuchař, zámečnický, elektrikář a truhlář,

V truhlářské dílně.

- rekvalifikační kurzy zedník, zámečnický, zahradník a truhlář,
 - kurz kovářský,
 - kurz informačních technologií.
- Čtrnáct neakreditovaných oborů studia*
- šest záúčních kurzů souběžných s dvouletými učebními obory akreditovaného studia,
 - záúční kurzy tepelného zpracování kovů, výroby rozvaděčů, elektroinstalačních prací, malířských a natěračských prací,
 - odborné kurzy reprografických a vazačských prací, německého jazyka, techniky administrativy a výpočetní techniky.

V průběhu roku 2004 bylo do různých forem studia zařazeno 330 frekventantů, v zájmových kroužcích pracovalo 187 odsouzených. Vydáno bylo 190 certifikátů, z toho 155 o završení akreditovaného oboru studia (32 výučních listů, 57 ročníkových vysvědčení a 66 osvědčení o rekvalifikaci) a 35 certifikátů o završení neakreditovaného oboru studia.

Do hodnocení úspěšnosti studia je nutné též zahrnout ekonomický přínos produktivní činnosti při plnění osnov odborného výcviku, kdy žáci odpracovali během roku při odborném výcviku 26 328,5 hodiny.

Míru zhodnocení lze odhadem vyčíslit na přibližně 573 965 Kč.

ŠVS dává svým žákům, ale i dalším odsouzeným, kteří nejsou zařazeni do denního studia, možnost mimovyučovacích aktivit. Po dobu školního roku pracuje v odpoledních hodinách devět zájmových kroužků: železniční modelářství, umělecké truhlářství, dřevobráběcí, elektrotechnický, fotografický, výtvarný a modelářský, keramický, šachový a dramatický.

Žáci školy se pravidelně zúčastňují ústavní olympiády, o svátcích připravují výzdobu školy a dalších prostor, pořádají velmi úspěšná divadelní vystoupení. Tradiční akcí je Den otevřených dveří u příležitosti ukončení školního roku. Návštěvy žáků mají možnost prohlédnout si prostory školy, což akci zařazuje do sféry extramurálního působení. Totéž platí i pro každoroční turistickou vycházku do CHKO Jezerka pro nejlepší žáky školy.

Školské vzdělávací středisko se stalo nejen nedílnou součástí programů zacházení v rámci věznice, ale postupně vešlo i do podvědomí středních škol v regionu. Svědčí o tom pravidelná účast našich pedagogických pracovníků na závěrečných zkouškách středních škol Chomutovska a Mostecká i to, že tři naši učitelé a dva mistři odborného výcviku – Ing. Kožková, Ing. Šíma, Ing. Sivák, David Hradecký a Jindřich Vorálek byli jmenováni předsedy zkušebních komisí.

*Broňa Vetešnicková
Foto Ing. Petr Šíma*

Ocenění záslužného činu

BRNO ● Generální ředitelka VS ČR Mgr. Kamila Meclová navštívila v pátek 18. března t. r. Vazební věznici Brno. Přijela proto, aby osobně poděkovala a udělila kázeňské odměny příslušníkům Vazební věznice Brno a občanskému zaměstnanci Vazební věznice Brno za záslužný čin, který vykonali, když koncem února likvidovali požár na oddělení psychiatrie vězeňské nemocnice v Brně. Škoda na majetku se vyšplhala na téměř sto tisíc korun a došlo i ke zranění jak ob-

viněných, tak i zasahujících příslušníků.

Ocenění a kázeňskou odměnu získali:

Por. Ivo Jakš, nprap. Miloslav Vyháněk, npor. Jan Slivka, pprap. Jan Doležal, npor. Josef Ševčík a o.p. Stanislav Kaňa.

Por. Ivo Jakš a nprap. Miloslav Vyháněk obdrželi současně medaili VS ČR III. stupně za záchranu života uvězněným osobám.

PhDr. Soňa Haluzová

Zaměstnávání odsouzených – věčný problém

Od zpracovávání kovového odpadu až ke kompletaci plastových hraček

HEŘMANICE ● Hledání možností zaměstnávat větší počet odsouzených se ve zdejší věznici věnuje značná pozornost. Nicméně podstatného zvýšení zaměstnávání praceschopných odsouzených se dosud nepodařilo dosáhnout. Míra zaměstnanosti se dlouhodobě pohybuje průměrně kolem 20 %, v současné době, kdy došlo k navýšení kapacity (za poslední dva měsíce o 120 odsouzených), klesla dokonce na 18 %. Nezaměstnanost v Moravskoslezském kraji a konkrétně v Ostravě je dlouhodobě velmi vysoká. Z tohoto pohledu je celkem pochopitelné, že zájem podnikatelských subjektů o zaměstnávání odsouzených pracovníků je minimální. V regionu je dostatek volné pracovní síly, někteří pracovníci jsou ochotni pracovat i za podmínek, které jsou v rozporu s platnými předpisy a nařízeními, což v případě zaměstnávání odsouzených nepřipadá v úvahu. Rovněž kvalifikace odsouzených a jejich schopnosti se podstatně zhoršují, protože se do výkonu trestu dostávají stále častěji i odsouzení, kteří nikdy v životě nepracovali a nemají vytvořeny ani základní pracovní návyky.

Vzhledem k tomu, že ve věznici je zřízena provozovna střediska hospodářské činnosti, byla kontaktována celá řada subjektů, kterým byla nabídnuta možnost, že pro ně budou odsouzení v provozovně uvnitř věznice zhotovovat různé zámečnické výrobky a zpracovávat kovový odpad.

Inzerování v denním tisku bylo v minulosti neúčinné. V roce 2004 se věznice prezentovala hlavně na internetu, kde má vlastní internetové stránky, a formou odkazů na tyto stránky, které jsou umístěné na vyhledávacích a informačních www stránkách (centrum, quick, atlas, eostrava). Využívá také sys-

Hotové hračky – v lednu to byly shrnovače, nyní se kompletují bagry – firma dodává na domácí i zahraniční trh. Práce jde odsouzeným pěkně od ruky. K práci si mohou sednout, a když po určité době dosáhnou zručnosti, nemají problém zvládnout normu, kterou plní i ženy zaměstnané ve firmě v civilním sektoru.

tém ABC Global Kontakt, kde zveřejňuje nabídky a vyhledává vhodné poptávky firem. Inzerovala v místních inzertních periodikách lokal Edit, Éter a reklamu má také na sociálním voze pro mentálně postiženou mládež a na vnějším oplocení věznice.

Firmy mají většinou zájem odebrat výrobky či zpracovaný materiál s tím, že za výrobu nese věznice odpovědnost. V řadě případů k navázání spolupráce ani nedošlo – buď kvůli nedostatečnému zájmu, nebo požadavku krátkých dodacích lhůt, nedostatku dostatečně kvalifikovaných odsouzených, nevyhovujícího nebo zastaralého strojního vybavení apod.

Nicméně snaha věznice se přece jen vyplatila. V lednu letošního roku se podařilo navázat spolupráci se společností LENA – HRAČKY, s. r. o., která do střediska dodává plastové díly dětských autíček, a odsouzení je za mzdu 4500 Kč v úkolové normě 40 ks výrobků za hodinu kompletují. Firma věznici za jeden hotový výrobek zaplatí 1,90 Kč, získaná finanční částka se rozúčtuje na platy odsouzených (v současné době je zařazeno 8 vězňů), mzdu mistra a náklady na provoz haly. Nejedná se tedy o záležitost pro vězňaci ziskovou, nicméně počty zaměstnaných vězňů se zvedly alespoň o těch osm šťastlivců s pravidelným měsíčním příjmem.

*Radomíra Dlouhá
Foto autorka*

Besedy pro odsouzené

ZNOJMO ● Ve znojemské věznici probíhají pravidelně besedy, které praktickými radami připravují odsouzené na návrat do civilního života. Konají se dvakrát ročně, letos se uskuteční v měsících duben–květen a září–říjen. Trvají zpravidla půl druhé hodiny a zúčastňuje se jich minimál-

ně 20 odsouzených. Besedy organizují sociální pracovníci ve spolupráci se zaměstnankyněmi znojemských úřadů (Úřadu práce, Okresní správy sociálního zabezpečení, Městského úřadu a Probační a mediační služby), které poskytují odsouzeným aktuální informace týkající se legislativy.

Účastníci besed se většinou zajímají o možnosti zaměstnanosti, o minimální mzdu, sociální dávky, životní minimum, podmínky vzniku nároku na hmotnou podporu v nezaměstnanosti, důchodové zabezpečení, bydlení po VTOS, podmínky dohledu PMS po podmíněném propuštění atd.

Věznice spolupracuje také s organizacemi Podané ruce a Sananim.

Také tyto organizace pořádají dvakrát ročně besedy s odsouzenými. Kromě toho věznice spolupracuje s K-centrem, které pořádá besedy pro odsouzené jednou ročně, a v poslední době rozvíjí spolupráci s Psycho-centrem Hodonín. To má na starost chráněné bydlení pro bývalé odsouzené.

Ludmila Kurdíková

ČESKÉ VĚZEŇSTVÍ č. 2/2005. Časopis vychází šestkrát ročně.

Vydavatel: Vězeňská služba České republiky, Soudní 1672/1a, 140 67 Praha 4, IČ 00212423

Vedoucí oddělení pro styk s veřejností: Ing. Miroslav Jílek,

Odpovědný redaktor: Mgr. Eva Montgomeryová,

Odborní konzultanti: Mgr. Miloslava Havlíčková, JUDr. Jana Hladíková, Ing. Radoslava Hüttnerová, plk. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D., Ing. Aleš Kadlec, Ing. Antonín Krahulec, JUDr. Jaroslava Kubátová, plk. Mgr. Stanislav Prchal, plk. Ing. Michal Řeháček, plk. JUDr. Miloslav Mádle.

Adresa redakce: Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky, poštovní příhrádka 3, PSČ 140 67 Praha 4;
<http://www.vscr.cz>; redakce-cv@grvs.justice.cz; telefon 244 024 111 (ústředna), 244 024 412, 244 024 415, fax: 241 409 072.

Distribuce časopisu, objednávky a předplatné: Martina Redlichová, tel.: 244 024 407, fax: 244 024 403, e-mail: MRedlichova@grvs.justice.cz

Cena časopisu: 9 Kč, roční předplatné 54 Kč. **Grafická úprava a sazba:** Ivana Šteflová

Tisk: Tiskárna Věznice Praha-Pankrác. Publikování údajů a článků z Českého vězeňství není dovoleno bez souhlasu redakce.

© Vězeňská služba České republiky, Praha 2005. Registrační značka MK ČR 6334. ISSN 1213-9297. **Uzávěrka vydání:** 31. 3. 2005.

	AFRIČAN	DRUH HADA (INSANA)	DOMÁCKY OLGA	POJEM DUŠE STARÝCH EGYPTANŮ		NAŠ SOUČAS. POLITIK (KDU-ČSL)	HUDEBNÍ DÍLO	PLANÁ NUBUSKÁ BAVLNA	NEBO (ANGL.)		NEJTULNÁ MÍSTNOST	KLÍRY (SLOVENSKY)	ZÁPORNÁ SPOJKA	UKAZOVACÍ ZÁJEMO		LOVECKÝ PES	TANVALDSKÝ PODNIK	DOZADU	
VRAŽEDNÉ SILEŇSTVÍ						KUKAČKOVITÝ PTÁK				ČÁST STODOLY						SPZ BRNA-MĚSTA			
SLOVENSKÉ MĚSTO						PÁSOVEC EUROASLUSKÉ POHŘÍ				CHAPLINOVA MANŽELKA ZPĚVNÝ HLAS						PRODUKT KORÓZE POHÁDKOVÝ DOKTOR			
PŘÍTEL (Z FRANC.)				ZVYKLOST ROD. TROPIC. MRÁVENČŮ					OZOKRAJ. SUODKOPYTNÍK VYČINĚNÁ KŮZE					ZBABĚLEC VYHYNULÝ PTÁK					
NOTA BENE (ZKR.)			TURECKÁ REKA ŘÍMSKÝ KRUTOVLADCE				LOKETNÍ KOST (ANATOM.) KRÍŽENEC HŘEBCE A OSLICE						DOKUD (NÁREC.) SLOVKO PŘITAKANÍ						
KOVOVÝ PRVEK ZN. TA							POMSTYCHTIVOST KANÓN					INDIÁNSKÁ LOVEC. ZBRAŇ MANŽELKA DIVOVA					LÁKADLO	FOTBALOVÝ ZÁLOŽNÍK	
	ASOCIACE AMATĚR. BOXU (ZKR.)	ELEKT. ZKUS. LABORÁTOR (ANGL. ZKR.) 1. DÍL TAJENKY				IRSKÁ REKA CHOROBOPLODNÉ ZÁRODKY			PRACÍ PROSTŘEDEK	PŘIPOMINAJÍCÍ HADA 100°C						SHILLING (ANGL. ZKR.) SUDÁNSKÉ VADÍ			
IRÁCKÉ MĚSTO						2. DÍL TAJENKY TOPOLOÁNSKÁ SPZ							JIHOCESKÁ REKA STŘEDNÍ DÉLKA VLÁKNA						
UMĚLÝ JAZYK				SOMÁLSKE MĚSTO KOREJSKÉ MLŮZ. JMĚNO				ŘÍMSKÝ BŮH VÁLKY					ZNAČKA ZUBNÍ PASTY PRAŽSKÝ PODNIK						
CHEM. ZN. BERYLIA			NÁS SLAVNÝ DOSTH. KUŇ HLASITĚ UPTÍ					KAZITI								PROTHACIST. NĚM. LID. FRONTA (ZKR.) BÍLÉ OBŘADNÍ ROUCHO			
VÝKLENKY																	HERECKÁ HVĚZDA	HASNICE	
	RAMENO (NĚMECKY) KONEV (SLOVENSKY)					SPRAŠ UMĚNÍ (ANGL.)											SPORTOVNÍ KLUB (ZKR.) STŘEŠNÍ KRYTINA		
AMERICKÁ RASIST. DRG. (ZKR.)				6. SOLMIZACNÍ SLABIKA BOROVICOVÝ LES															
AKADEMIE VED (ZKR.)			TRAVNINATA ROSTLINA KALENDÁRNÍ MĚSÍC (NĚM.)																
NESCHOPNOST MLUVIT																	RODOVÝ ZNAK POVEL KE STŘELBĚ		
PŘEDLOHA						DRÁHA (ZOROBĚLE)	SRDCE (MEDICÍN)		DOZORCE (ANGL.)	NORSKÉ MĚSTO	ČESKÝ HEREC (JÍŘI)	MUŽSKÉ JMĚNO	AROMATICKÁ ZELENINA ŽENSKÁ OZDOBKA (OROBNA)					STĚNY	ÚHŮR (NĚMECKY)
PRAŽSKÁ SPZ				600 ŘÍMSKÝ DVOJZPĚVY			ANGLOMER. DŮTAMÍRA												
	ŽENSKÁ VNADA ISLÁMSKÉ ZVYKOVÁ PRÁVO						UBRATI TROCHU TEKUTINY										ZNAČKA KOSMETIKY NEBO (RUSKY)		
DRŮVĚJŠÍ SPRÁVNÍ ÚŘEDNÍK							ALKALOID RULÍKU KOLENNÍ ČESKA										NEZPEVNĚNÁ USAZENINA STARŠÍ JEDN. TLAKU		
RAŠELINOVÉ BAHNO			ČASOVÁ SPOJKA PALMA				PŘEDPONA S VYŇAMEM STARÝ KRÁTKÁ DÝMKA		DRŮVE (ŘÍDCE)	ODPAKOVÁ SEDLINA	DÍLEČ PŮDY PAVEL (ITALSKY)						TEXASKÉ MĚSTO	AMERÍČAN (HOVOR.)	OBRTNÝ ČLOVEK (EXPRES.)
STARÉ VZTAŽNÉ ZÁJEMO				POZITIVUM					PRAVOSLAVNÍ KNĚŽI KOPÍ								OPOLJENÍ (ŘIDC.) MUŽOVĚ		
ŠKROBEŇ				ZÁMEŽÍ VE HŘE ANGL. MLŮZS. JMĚNO				PRUDKÁ RÁNA (SLANG.) HOREČKA (RUSKY)									NAŠE TELEVIZE AKT		
	AD ACTA (ZKR.)	VEJCE (NĚMECKY) HOLANDSKÁ MPZ				3. DÍL TAJENKY													
OBCHOD PRO KUTILY						SKLÁDACÍ CYLINDR				ŠVÉDSKÝ HISTORIK (OSKAR)							ŽLUTOHNĚDÉ BARVIVO		
PLANETKA						ŠVÝCARSKÁ REKA				PŘEDEŠLÉHO ROKU									POMŮCKY: DEE, AKRA, TILE, ADV, ALTA, ADAR, MICO

křížovka
Českého vězeňství

TEXT VTIPI - VIZ TAJENKA

Autor křížovky: Radomír Hon

Autor obrázku: Lubomír Lichý

Kovovýroba Věžnice Heřmanice

Informace o výrobních možnostech:

Věžnice Heřmanice
SHČ Kovovýroba
Orlovská 670/35
Ostrava – Heřmanice
713 02

Tel: 595 220 350, 595 220 356

Fax: 595 220 351

Mobil: 602 768 111

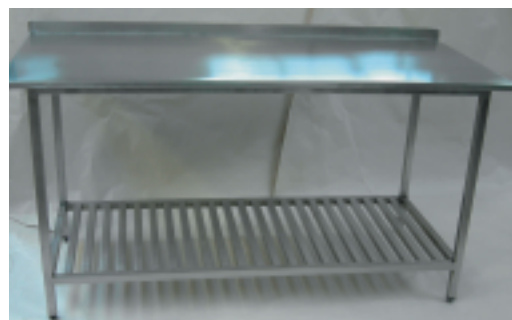
E mail: pmikulenka@vez.her.justice.cz

<http://kovohermanice.web.worldonline.cz>

**Provozovna střediska
hospodářské činnosti
nabízí zámečnické
výrobky v nerezovém
provedení nebo
lakované.**

**Vhodné pro kuchyňské
provozy, zdravotnická
zařízení a kanceláře.
Pro organizační
články VS ČR zakázky
v rámci bezplatného
převodu.**

nejvyšší myšlenka

je vždy ta,

kteřá obsahuje radost.

